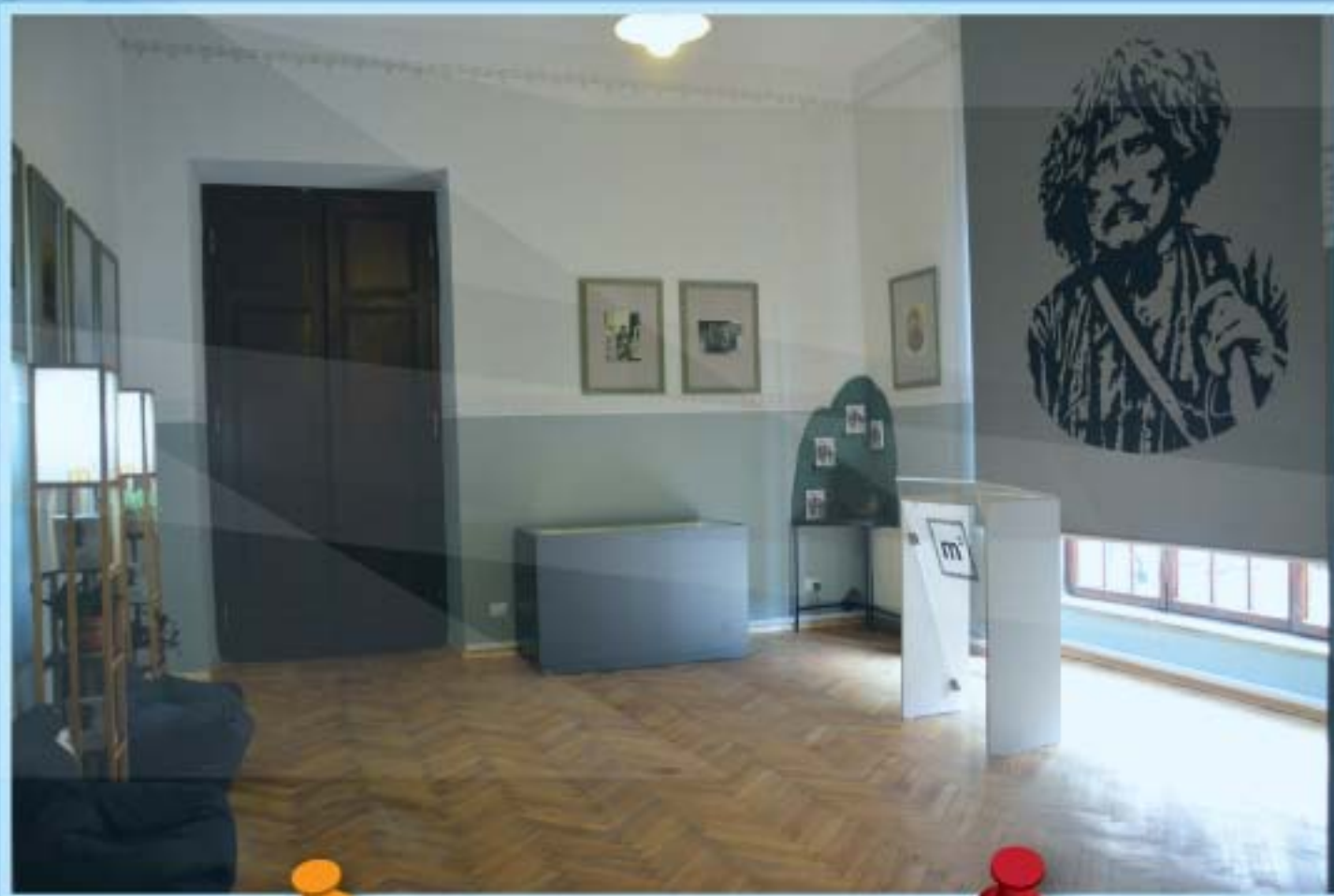

საქართველოს ობლიოთეკა

სამეცნიერო-პოპულარული და მეთოდური ჟურნალი

№3 (72) 2018
ISSN 1512-0880

რედაქციის სვეტი

ძვირფასო ბიბლიოთეკარებო, ჩვენი ჟურნალის წინამდებარე მე-3 ნომერი აქვეყნებს ქვეყნის საბიბლიოთეკო ცხოვრების ამსახველ აქტუალურ მასალებს. რედაქციას მიაჩნია, რომ საქართველოს მოსახლეობის საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურება ინფორმაციის საუკუნეში წარმოადგენს ქვეყნის საბიბლიოთეკო პოლიტიკის განხორციელების ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებას. ჟურნალი თანმიმდევრულად აქვეყნებს ქვეყნის დიდი ბიბლიოთეკების შესახებ არსებულ მასალებს. ამჯერად მკითხველს ვთავაზობთ სტატიას ქ. ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკის შესახებ; ცნობილია ამ ბიბლიოთეკის დეაწლი ქ. ბათუმისა და აჭარის საბიბლიოთეკო ქსელის შენარჩუნებისა და წარმატებული ფუნქციონირების საქმეში.

რუბრიკით “ფილოლოგიური ძიებანი“ ვაქვეყნებთ სარაჯიშვილების დეაწლს და ამაგს „ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემასა და პოპულარიზაციის საქმეში. აქვე მკითხველი გაეცნობა ჟურნალ „განათლების“ პირველი ნომერის 110-ე წლისთავთან დაკავშირებულ პუბლიკაციას. ცნობილია ამ ჟურნალის აქტიური დამოკიდებულება განსაკუთრებით კლასიკარეშე კითხვისა და ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების საკითხებისადმი. ჟურნალში გამომქვეყნებულ მასალებს დღესაც არ დაუკარგავს პრაქტიკული და შემეცნებითი ღირებულება. ნომერში მკითხველი გაეცნობა სპეციალისტების კონსულტაციას ცალკეული საბიბლიოთეკო დოკუმენტების შეფასების შესახებ. როგორც ცნობილია, შეფასებას აწარმოებენ ცენტრალურ ბიბლიოთეკებთან შექმნილი სპეციალური კომისიები; ცალკეულ გამოცემის შეფასებისას აუცილებელია დამატები-

თი განმარტების ჩამოყალიბება. ამ საკითხებზე მუშაობენ საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის სპეციალისტები. ამავე რუბრიკით ჟურნალი აქვეყნებს კონსულტაციას და მეთოდურ მითითებებს მუნიციპალიტეტში მაცხოვრებელ ბავშვთა კონტიგენტის საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურების ანალიზის შესახებ. როგორც ცნობილია კომპიუტერული ტექნოლოგიების დანერგვამ ბევრ წილად შეცვალა ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების შინაარსი და ფორმები. საბავშვო განყოფილებები და საჯარო სკოლებთან არსებული ბიბლიოთეკები ამ პირობებში ცდილობენ ორგანულად შეუხამონ ერთმანეთს წიგნის კითხვისა და კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენების საკითხები სასწავლო პროცესს. მუნიციპალიტეტებში ბავშვთა კონტიგენტის საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურების ანალიზი საშუალებას აძლევს მთავარი (ცენტრალური) ბიბლიოთეკის მენეჯერებს სწორად დაგეგმონ ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების საკითხები, შეიმუშავონ რეკომენდაციები.

რუბრიკით „IREX-ის“ ინფორმაცია ჟურნალი აგრძელებს მკითხველთა მომსახურების კუთხით შემუშავებული რეცეპტების გამოქვეყნებას, რაც მჭიდროდ უკავშირდება კომპიუტერული ტექნოლოგიების დანერგვას საჯარო ბიბლიოთეკებში.

რუბრიკაში „მკითხველთა მომსახურება“ ჟურნალი აქვეყნებს ინგლისური ენიდან თარგმნილი მასალების პუბლიკაციებს; რედაქციას მიაჩნია, რომ ამ კუთხით საზღვარგარეთული გამოცდილების გაზიარება ბევრ სიახლეს შესძენს ჩვენ ბიბლიოთეკებს.

საქართველოს ბიბლიოთეკა №3 (72) - 2018
შინაიხსი

ბიბლიოთეკათმცოდნე მსჯელობს

გულნარა სტურუა - რანი ვართ ახლა? – საკითხავი აი, ეს არის!3

წიგნის ისტორია

ნინო ხვედელიძე - იოჰან შენსპერგერი და იმპერატორ მაქსიმილიანის „ლოცვანი“6

ფილოლოგიური ძიებანი

გიორგი სარაჯიშვილი - რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ და სარაჯიშვილები10

რუსუდან წაქაძე - განათლება ძალაა, დედა ენა – საფუძველი სწავლებისა13

გურამ თაყნიაშვილი - წმინდა ათონის მთაზე მოღვაწე ქართველი ბერის შეგონებანი15

მკითხველთა მომსახურება

ერთი დღე ბიბლიოთეკის ცხოვრებიდან19

მეთოდური სამსახური

თინათინ ლომჯარია - წიგნის შეფასების კრიტერიუმები24

გურამ თაყნიაშვილი - ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურება მუნიციპალიტეტში26

IREX ინფორმაცია

ხაშურის რაიონის სოფელ ცხრამუხას ბიბლიოთეკის წარმატების რეცეპტი30

ტერმინოლოგიური ძიებანი

გურამ თაყნიაშვილი - მკითხველი თუ მომხმარებელი32

კორექსონდენციები

მზია ტოგონიძე - ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკა34

ირმა კვიციანი - ტრენინგი ახალციხეში36

ნანა ოქროპირიძე - ბუნების დაცვას მიეძღვნა37

გურამ თაყნიაშვილი - 80 წლის წინათ39

პროფესია და პროფესიონალები

არი თაბის ბიბლიოთეკარი41

გურამ თაყნიაშვილი - ნამდვილ ბიბლიოთეკარებად იბადებიან43

რ ე გ ი უ

დავით გიგინეიშვილი - ბრემენის 29- მუსიკის ფესტივალი44

ქრონიკა

საქართველოს საბიბლიოთეკო ცხოვრება: მოვლენები, ფაქტები49

ნეკროლოგი

გენადი მახარაძის გამოსათხოვარი54

ავთანდილ ჩიტოძის გამოსათხოვარი56

ბიბლიოთეკათმცოდნე მსჯელობა

ბუნება სხვა

რანი ვართ ახლა? – საპიტხავი აი, ეს არის!

3 ინ არ იცის საქართველოში ვინ იყო იაკობ გოგებაშვილი, ვინ არ იცის მისი უაღრესად მნიშვნელოვანი წვლილი ნორჩი ქართველების აღზრდა-განათლებაში, თაობებს გადასწვდა გოგებაშვილის შეუცვლელი და მარადიული წიგნის, „დედა-ენის“ მადლი. ბევრი ეცადეს, გოგებაშვილის შემდგომ, შეექმნათ ვითომ უკეთესი, გაუმჯობესებული და ვითომ თანამედროვე სასწავლო სახელმძღვანელო დამწებები კლასებისათვის, მაგრამ თითოეული მცდელობა ვფიქრობ, რომ კრახით დამთავრდა, რადგანაც შორს აღმოჩნდა იმ საიდუმლო ხიბლისაგან, რომლითაც გაჯერებულია გოგებაშვილის „დედა-ენა“ და, რომელშიც პედაგოგიკური და დიდაქტიკური სიბრძნის ოქროს მარცვლები ისეა მიმობნეული, რომ წარმოუდგენელია იგი შეცვალოს რომელიმე სხვა, ბავშვის სულის აღმაფრენისა და გონების მიმზიდველმა მასალებმა. დიახ, გოგებაშვილი ქართული ეროვნული, მეცნიერული პედაგოგიკის ფუძემდებელია. მან უმდიდრესი მემკვიდრეობა დაგვიტოვა შემეცნებით-დიდაქტიკური და სასწავლო-ამზრდელობითი ხასიათის ნაშრომებისა და გამოკვლევების სახით, დღემდე რომ ჩირადდანივით ანთია ქართულ ეროვნულ მასოფლმხედველობით წიადში, დიდია მისი ღირებულება და მნიშვნელობა. ყოველივე ამასთან ერთად, საინტერესოა გოგებაშვილის საისტორიო და პუბლიცისტური ხასიათის წერილები, ისტორიული მოთხრობები და ამბები, სადაც წარმოგვიდგება არა მხოლოდ მწერალი, მეცნიერი და ანალიტიკოსი, არამედ მამულის სიყვარულით, მისი ისტორიის შთაბეჭდილებებით დატვირთული ადამიანი. ამ მხრივ ყურადღება მიიქცია 1990 წელს გამომცემლობა „ხელოვნების“ მიერ გამომცემულმა კრებულმა „რანი ვიყავით გუშინ“. წიგნი გამოსაცემად მოუმზადებია ზურაბ კალანდაძეს, გიორგი გაბუნიას და დარეჯან თვალთვაძეს. რომ არა ჩემი ახალი მეგობარი ვაკის პარკიდან, ქა-

ლბატონი მერი ფოფხაძე, შეიძლება მე ამ წიგნის არსებობის შესახებ არაფერი მცოდნოდა. მინდა აქვე გაგაცნოთ ქალბატონი მერი, როგორც მკითხველთა საზოგადოების ერთ-ერთი სამაგალითო წარმომადგენელი, ეროვნული და პატრიოტი ადამიანი, ისტორიკოსი, მაგრამ ამ საგნის დეტალურად შეცნობისა და შესწავლის სურვილით აღუვსებელი.

რაც შეეხება წიგნს, იგი სამი თავისაგან შედგება: მოთხრობანი საქართველოს წარსულიდან, ისტორიული ამბები და საისტორიო-პუბლიცისტური თხზულებანი. როგორც წიგნიდან ჩანს, დიდი დიდაქტიკოსი და პედაგოგი, იაკობ გოგებაშვილი, თითოეულ თავის მოთხრობაზე მუშაობის დროს, მოხარდი თაობის განათლებაზე ფიქრობდა, მარტივად და ადვილად გასაზრებლად აქვს გადმოცემული თუ რატომ გვქვია ქართველებს ქართველი, რომ პირველი ქართველი ქართლოსი ყოფილა, რომ ქართველთა მთავრობა ანუ მეფობა მას შემდგომ დაწყებულა, რაც ხალხი დარწმუნებულა ცალკეული კუთხეების მართვის (მამასახლისობის) სისუსტეში და ერთი მბრძანებლის - მეფის მმართველობის უპირატესობაში. ქართველი ხალხისთვის საყვარელ და ძლიერ მეფეებზე გოგებაშვილი არა მარტო მოხარდებისთვის, არამედ ზრდასრულთათვისაც საინტერესოდ მოგვითხრობს, ყურადღების გარეშე არ ტოვებს იმ დროის სოციალურ, პოლიტიკურ და კულტურულ მოვლენებს, გვაცნობს ქართველთა გმირულ საქმეებს და ასე შემდეგ, საისტორიო-პუბლიცისტური თხზულებებიდან გამოსარჩევია წერილი - „რანი ვიყავით გუშინ“...

რანი ვიყავით? ვფიქრობ, რომ, ვიყავით ისეთივე, როგორიცაა ვართ დღეს. მართალია ბევრი რამ შეიცვალა, განვითარდა ქვეყანა, ხალხი, მათი მოთხოვნები, იმდენად, რომ ძველი დროის ადამიანები, რაღაც სასწავლების ძალით, დღეს რომ გვესტუმრონ, ვერ იცნობენ თავიანთ სამშობლოს, თუმცა, მსგავსება

ძველი დროის სამეფოსა დღევანდელ დემოკრატიის გზაზე შემდგარ, დამოუკიდებელ საქართველოსთან, არა მგონია ვერ შენიშნონ: იგივე დაღატი, სეპარატიზმი, „უჩემოდ რად იმღერეთას“ მოტივები, პირველობისთვის „თავდადება“ და კიდევ ბევრი უკუღმართი რამ, რამაც ასე გაგვადარბია და დაგვაქუცმაცა კიდევ...

დიდი მამულიშვილი, იაკობ გოგებაშვილი სინანულით გვიყვება სამეფო სახლისა და ზოგადად, ბაგრატიონთა გვარის შეცდომებზე, რამაც დიდი დიდი დაასვა საქართველოს მომავალს.

განცდით, გრძნობითა და პატრიოტული სულისკვეთებით მოგვატარებს რა ისტორიის საბედისწერო ბილიკებს, შეგვახსენებს ქვეყნისათვის რამდენად აუცილებელი და საჭირობო საქმისთვის შეიკრიბნენ მეფე ერეკლეს კარზე კათალიკოსი, მღვდელთმთავარნი, თავადნი, სარდალნი, სახლთუხუცესნი, მდივანბენნი..., მთავარი ის კი არ არის, ახლა გაეცნო ან იცოდა თუ არა მკითხველმა ჩვენი წარსულის ისტორიიდან სწორედ ეს მნიშვნელოვანი დეტალი, არა, მთავარია მწერლისა და დიდი ადამიანის განცდა და ტკივილი, რომელსაც ამჟღავნებს თავის ნაშრომში სამშობლოს გაერთიანების თემაზე მსჯელობის დროს.

აი, შესთავაზეს ერეკლე მეორეს იმერეთის ქართლ-კახეთთან შეერთება - ეს იქნება სიმტკიცე და უძლეველობა ჩვენი ქვეყნისაო,- „განძლიერდე ჩემით და განმაძლიერო შენით, შემოვიფანტოთ მტერნი და მტკიცედ დავადგეთ დამოუკიდებლობის, წარმატების და კეთილდღეობის გზასა“, - ასე უმტკიცებდა იმერეთიდან წარმოგზავნილი დესპანი ერეკლეს და ნუთუ დიდმა მეფემ, საქართველოსთვის თავდადებულმა მეგრძოლმა, გმირმა და პატრიოტმა არ იცოდა გაერთიანებული საქართველოს ფასი და მნიშვნელობა? იცოდა, მაგრამ „ყოველი ცდა და ბრძნული წადილი ჩაშლილ და განქარწყლებული იქნა სამეფო სახლის უკუღმართობის გამო“ . „დიახ, ასეთნი ვიყავით და დღესაც ესა ვართ. განა ჩვენი დროის ოთხმოცდაათიან წლებში არ იყო გაუგებრობებითა და პირველობის სურვილით გათანგულმა „სამეფო ტახტის“ მსურველებმა რომ ღამის იყო ორად გაყვეს საქართველო? განა „მავანმა“ არ მოატყვილა „მავანი“

საქართველოს მთლიანობის დასაცავად აფხაზეთში (2008 წელი) ჯარს გამოსვლა? ეჰ, მოატყვილა თუ არ მოატყვილა, ფაქტი ის არის, რომ არ ვიყავით ერთიანნი! სამშობლოს სიყვარულისა და ეროვნული იდეების ღოზუნგით ბევრ უკადრისს ვკადრულობდით, ჩვენ თავად ქართველები! ახლა ჩვენს ისტორიას რომ გადავხედოთ... შორს წასვლა რად გვინდა, მოკლეს ილია ჭავჭავაძე, მოკლეს გურამ შარაძე. ვინ? - თურქ-სელჩუკებმა? - არა! ჩვენ, - ქართველებმა! ახლა იმ „საგმირო საქმეებს“ ვინ ჩამოთვლის ოცდაჩვიდმეტეტიანი წლებში „დიდი სამშობლოს“ მთავრობის მიხანთროპული კანონებით, რომ ვისარგებლეთ და პირადული მოტივაციებით (შურისძიება, ბოღმა) „საძულველი ადამიანები“, ქართველი ხალხის ტვინი და ინტელექტუალური ძალა, რომ მოვსპეტ და ამოვიპირკვეთ...ეს რა უბედურება იყო!.. თითქმის, ასეთივე ოცდაჩვიდმეტეტიანი წლები შეგვახსენა მავანმა და მავანმა (რაც მთავარია, ქართველთა ჯგუფმა!) აგერ ახლა, ჰა, ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში (2004- 2012)... და რანი ვიყავით? ასეთნიც და ისეთნიც, მაგრამ ძველად მეტი პატრიოტი ჰყავდა ქვეყანას, თავად ის ფაქტიც კი რომ ერეკლე მეორეს კარზე საქართველოს გაერთიანების მსურველთა დიდი ჯგუფი ეახლა, დასტურია ამ ჯგუფში დიდი პატრიოტული გრძნობის არსებობის უტყუარობისა. დიახ, ასეთებმა მოგვიყვანეს აქამდე. გარდა ამისა, „ყველაფერი ნივთეულობა ცხრა მთას იქიდგან როდი მოდიოდა ახლანდელსავით, არამც თუ ქალაქებსა, თითქმის ყველა სოფელს ჰყავდა ხელოსნები, რომელნიც აკმაყოფილებდნენ ხალხის მოთხოვნილებათა. მაშინდელი საფეიქროები, მაგალითად, რომელნიც მოფენილნი იყვნენ მთელს საქართველოში, უხვად უმზადებდნენ ხალხს სამოსელსა, მერდინებსა, შალებსა და სხვა მატერიებსა. სხვაგვარი ხელოსნობაც მაღლა იდგა“-ო, გვეუბნება ილია ჭავჭავაძე ერთ-ერთ ცნობილ პუბლიცისტურ წერილში (და როგორ არ გამახსენდეს დღევანდელი სკუთარი წარმოება რომ ჩავკალით და ჩავახშევთ!). და არა მარტო დიდი ილიასა და იაკობ გოგებაშვილის, ბევრი გამორჩენილი ქართველი მოღვაწის სადარდელი და საფიქრალი იყო ქართველი ხალხის, როგორც სულიერი, ასევე მატერიალური

გადარიბება, საქართველოს დაუძღურება. სწორედ ისინი შრომობდნენ და იღვწოდნენ მდგომარეობის გამოსასწორებლად, კულტურის, განათლებისა და ეკონომიკის ასაღორძინებლად. მიაღწიეს თუ არა შედეგს, ჩვენ ეს ძალიან კარგად ვიცით, ვიცით, როგორ გაგრძელდა შემდგომი ხანა, რა უცნაური და უკუღმართი გზა გავიარეთ, სად ავჩქარდით და სად მოვდუნდით, - ვიცით? არა, მგონი ყველაფერი დავივიწყეთ. თუ არა ჩვენი მეხსიერების სისუსტე, რად ვუშვებთ იგივე პოლიტიკურ და ცხოვრებისეულ შეცდომებს. რატომ ვერ მივაგენით ახალ გზას. სად გაქრა ის ცოდნა და გამოცდილება, რაც მზიან-ჩრდილებიან, სისხლითა და ოფლით გაჟღერთილ გზას უნდა მოეცა და იმ დიდ გამონათებასაც, რომელმაც დავრდომილი ვართ, დიდი სისხლისღვრის შემდეგ ფეხზე დაგვაყენა... როგორ და რა გზებით, - ეს პოლიტოლოგებმა, სოციოლოგებმა, ეკონომისტებმა ახსნან. მთავარი მაინც ხალხის თავმოყვარეობის აღორძინება იყო, შრომაში ჩაბმა და ფეხზე წამოდგომა. ხომ გვახსოვს ის დრო და ისიც ხომ გვახსოვს, რაც შენდებოდა და კეთდებოდა ერთი და ორი ადამიანის კუთვნილება არ იყო. როგორ? უარყოფით, დავხუჭოთ თვალები იმ მცირე, მაგრამ უცნაურ დროზე? დიახ, ჩვენ მოვესწარიტ გამოღვიძებულ, გამოცოცხლებულ საქართველოს, მეაბრეშუმეობისა და სხვადასხვა დარგების საოცარ აყვავებას, სოფლების გამოხალისებას, მოსახლეობის გამრავლებას, მეცნიერების, კულტურის, ხელოვნების, სპორტისა და სხვა მიმართულებების განვითარების მაღალ დონეს. მოვესწარიტ ისეთ ქართველ მეცნიერებსა და ხელოვანებს, რომელთა სახელები წარუშლელია მსოფლიო ქართველთა კი არაა, მსოფლიო მეცნიერებისა და კულტურის ისტორიაში! მაგრამ ყველაზე სასწაული და საოცარი ის იყო, მაინც რომ უკმაყოფილონი ვიყავით, უკეთესს ვეძიებდით. ჩვენს ძალებში დარწმუნებულებს, გვინდოდა მეტი სიხარული, მეტი ბედნიერება და, რაც მთავარია, გვინდოდა ჩვენი ქვეყანა ჩვენვე გვემართა, გვინდოდა თავისუფლება, დამოუკიდებლობა. გავიდა დრო და ხომ მივაღწიეთ ამ ყველაფერს,

ახლა რა გვჭირს, რატომ ჩამოგვტირის თავ-პირი? რა ხდება ჩვენს თავისუფალ და დამოუკიდებელ ქვეყანაში? ძნელია ახსნა! მაგრამ ძალიან ადვილია იმის დანახვა, რაც თურმე, დროთა განმავლობაში, ცეკვა-თამაშსა და სიმღერ-სიმღერაში, სტუმრების მიღება-გასტუმრებაში, უმეტეს წილად, სტუმრების ჩვენს მიწა-წყალზე შემოხიარება - დამკვიდრებაში, სხვათა მიერ მომზადებულ სამუშაო პროგრამებსა და დირექტივების გარჩევა-შესრულებაში, ყველაზე მთავარი და ყველაზე ღირებული ნელ-ნელა შემოგვლევია, ან სრულებითაც დაგვიკარგავს. რა, მაინცო? - იკითხავთ. რა და სამშობლოს სიყვარული, ძვირფასო მკითხველო, პატრიოტიზმი, რომელშიდაც გაძლიერებული გარჯისა და შრომის უნარიც მოიაზრება! როგორც დამოუკიდებელ სახლ-კარსა და ეხო-ბადის შენახვას მეტი შრომა, ყურადღება, მეტი მოვლა - პატრონობა სჭირდება, ვიდრე საერთო საცხოვრებელ კორპუსში არსებულ ბინას, ასევე სჭირდება ქვეყანასაც, რომელიც უკვე შენია, მთლიანად შენი! აბა რა გვეგონა, გულზე მჯიღების ცემით დამოუკიდებელი ქვეყანა გვინდა, რომ ვიძახდით! აჰა, დამოუკიდებლობაც და მერე, ჩვენ რა გავაკეთეთ, როგორ შევიფერეთ ეს დიდი მონაპოვარი? სამშობლო თითო-ორი კაცს შევატოვეთ და თავქუდმოგლეჯილი გავიქეციოთ, სხვის მიწას, სხვათა ნაშრომ-ნაღვაწით გალამაზებულ ქვეყნებს მივაშურეთ, ჩვენი კარ-მიდამოს (სამშობლოს) შემოღობვისა და დაკანონების ნაცვლად, უპატრონოდ მივატოვეთ ყველაფერი და ახლა რა დღეში ვართ? „სადაც ჰყვაროდა ჩაის კულტურა, დღეს იქ ზეიმობს მგელი და ტურა!“ და ის ხომ მაინც ვიცით, ეს მგლები და ტურები ვინ არიან და როგორ მრავლდებიან ჩვენს მიწა -წყალზე! აი, ჩვენი ცხოვრების პაროდია!

ეს ფიქრები (აქ რას დავატევ!) იაკობ გოგებაშვილის პუბლიცისტურმა წერილმა აღმიძრა. რანი ვიყავით გუშინ, უკეთესნი ვიყავით და რა დაგვემართა? - ფიქრობს დიდი იაკობ გოგებაშვილი და მის ნაკვალევზე ვიფიქროთ ჩვენც, ახლა რანი ვართ და ვინ იცის, - რანი ვიქნებით ხვალ!

ნიჰნის ისტორია

ნიმო სპელციძე

იოჰან შენსპერგერი და იმპერატორ მაქსიმილიანეს „ლოცვანი“

იმპერატორ მაქსიმილიან პირველთან (1459-1519), რომელიც ძღვევამოსილ რომის იმპერიას მართავდა 1493 წლიდან, დაკავშირებულია რამდენიმე საეკლესიო და საერო ილუსტრირებული გამოსცემების ბეჭდვა. მან საფუძველი ჩაუყარა ახალ საგამომცემლო წამოწყებას - ბეჭდური წიგნების დასურათებას. მაქსიმილიანემ საიმპერატორო სასახლეში მიიწვია სახელგანთქმული მხატვრები: ალბრეხტ დიურერი, ლუკას კრანახი, ალბრეხტ ალტდორფერი და ჰანს ბურგკმაიერი. მათ დაავალა საკუთარი ჩანაფიქრის აღსრულებაში მონაწილეობის მიღება. წიგნების სტამბური წესით ბეჭდვა და გამოსცემა იმპერატორმა აუგსბურგელ იოჰან შენსპერგერს მიახლო. მაქსიმილიან I-ის ინიციატივით დაბეჭდილმა გამოსცემებმა ღირსეული ადგილი დაიმკვიდრეს მსოფლიო პოლიგრაფიული ხელოვნების ისტორიაში.

გერმანელი მესტამბე-გამომცემელი იოჰან შენსპერგერ უფროსი 1455 წელს დაიბადა აუგსბურგში. მას მამინაცვაალმა - იოჰან ბამლერმა (1425-1505) შეასწავლა წიგნის გადაწერისა და ბეჭდვის ხელოვნება. თვით ბამლერი გახლდათ მწიგნობარი, კალიგრაფი, წიგნის ბეჭდვის საქმეს კი გიუნტერ ზაინერის სახელსნოში დაეუფლა და პირველი წიგნი 1472 წელს გამოსცა.

იოჰან შენსპერგერმა პოლიგრაფიული საქმიანობა დამოუკიდებლად 1481 წელს დაიწყო მშობლიურ ქალაქში. მასთან ერთად საგამომცემლო სახელსნოში მუშაობდა ოქროსა და ვერცხლის ნაკეთობათა ოსტატი ტომას რუგერი (გარდ. 1483). შენსპერგერმა 1500 წლამდე ორასზე მეტი სხვადასხვა გამოსცემა დაბეჭდა. განსაკუთრებული მოთხოვნა იყო ეგრეთ წოდებულ „სახალხო

გამოსცემებზე“, რომლებიც ფართო მასებისათვის იყო გათვალისწინებული. ამ სერიით შენსპერგერი სხვათა მიერ გამოსცემულ წიგნებს ხელმეორედ ბეჭდავდა გაცილებით დაბალ ფასში, რის გამოც ისინი ხელმისაწვდომი ხდებოდა ყველასათვის. მესტამბემ ამ სერიის სახელწოდებით გამოაქვეყნა თვრამეტი დასახელების ორმოცდაცხრა გამოსცემა. იოჰან შენსპერგერმა გაითვალისწინა მკითხველთა დიდი ინტერესი და თავიდან დაბეჭდა ანტონ კობერგერის მიერ, 1493 წელს გამოსცემული პოლიგრაფიული ხელოვნების შედევრი „Nuremberg Chronicles“ - „ნიურნბერგის ქრონიკები“, რომელსაც „ქრონიკის წიგნადაც“ მოიხსენიებენ. ეს იყო წიგნი მსოფლიოს ისტორიის შესახებ. ისტორიული გამოსცემა რამდენჯერმე გამოვიდა: 1496 და 1500 წლებში - გერმანულ და 1497 წელს - ლათინურ ენაზე. შენსპერგერის მიერ გამოსცემული წიგნები შედარებით მცირე ფორმატისა იყო, ვიდრე კობერგერისა. დღეს მათი ხილვა მრავალი ქვეყნის ბიბლიოთეკებშია შესაძლებელი.

შენსპერგერმა რამდენჯერმე დაბეჭდა გენუის ეპისკოპოსის, დომინიკელი იაკობ დე ვორაგინეს მიერ დაახლოებით 1260 წელს დაწერილი ნაშრომი „Legenda Aurea“ - „ოქროს ლეგენდა“. შუა საუკუნეების ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი წიგნი თავისი პოპულარულობით მხოლოდ ბიბლიას ჩამოუვარდებოდა. წერილობითი წყაროებისა და ხალხური თქმულებების მიხედვით შექმნილი თხზულება წმინდანთა ცხოვრებისა და ქრისტიანული ლეგენდების კრებულს წარმოადგენდა. ძველ წყაროებს ავტორმა დაამატა ბევრი ლეგენდა, რომელიც საზოგადოებაში ზეპირი ფორმით ვრცელდებოდა. მოძიებულია 130-ზე მეტი გამოყენებული

იმპერატორი მაქსიმილიან პირველი (1459-1519)

ტექსტი, თუმცა, ჯერ კიდევ ვერ მოხერხდა ბევრი ისტორიული წყაროს პოვნა, საიდანაც იაკობი სიუჟეტებს იღებდა. თავდაპირველად, წიგნი შეიცავდა 180 ყველაზე პატივსაცემი კათოლიკე წმინდანის ცხოვრებას, თუმცა საუკუნეების მანძილზე მათი რიცხვი გაიზარდა. საბოლოოდ, „ოქროს ლეგენდაში“ შევიდა დაახლოებით ორასი წმინდანის მონათხრობი, ეპიზოდები ძველი აღთქმის პერსონაჟების ცხოვრებიდან, აპოკრიფული სიუჟეტები წმინდა მარიაშისა და იესო ქრისტეს შესახებ, ასევე ლიტურგიკული კალენდრის ინტერპრეტაცია და რელიგიური დღესასწაულების მნიშვნელობა.

იოჰან შენსპერგერმა 1508 წლიდან მოიპოვა მაქსიმილიან I-ის კარის მბეჭდავის წოდება. მომდევნო წლებში მან გამოსცა მრავალი წიგნი, რომელთა შორის იყო სებასტიან ბრანტის „ბრიყვთა გემი“, ელია დონატის „ლათინური ენის გრამატიკა“ და „ლოცვანი“, რომელიც „მაქსიმილიან I-ის ლოცვანის“ სახელითაა ცნობილი.

1513 წელის 5 ოქტომბრით არის დათარიღებული წერილი, რომლითაც მაქსიმილიან I-ის საიდუმლო მრჩეველი კონრად პოტინგერი საკუთარ პატრონს ატყობინებდა ლოცვანის ბეჭდვის დაწყების შესახებ: „შეკვეთილი ათივე „ლოცვანი“ არაუგვიანეს ექვსი კვირისა გადმოვა საბეჭდი დაზვიდან. პერგამენტზე დაბეჭდილი პირველი საცდელი ნიმუშების გაგზავნა კი უკვე შეიძლება“. 1513 წლის 30 დეკემბრისთვის

შეკვეთა მთლიანად დასრულებული იყო. იმპერატორის ჩანაფიქრი მართლაც არაჩვეულებრილი გამოდგა. განსაკუთრებულმა გამოცემამ ყველა განაცვიფრა. იოჰან შენსპერგერს მანამდე ამის მსგავსი არაფერი დაუბეჭდავს. მართალია, ლოცვანის ტირაჟი მხოლოდ ათი ეგზემპლარი გახლდათ, მაგრამ მასზე დიდი შრომა და ენერგია იყო დახარჯული. წიგნი ლათინურ ენაზე დაიბეჭდა. „ლოცვანის“ შემადგენლობა არ გახლდათ ტრადიციული. მისი ტექსტი თვით იმპერატორმა შეარჩია. მან ლოცვანში თავი მოუყარა ფსალმუნებს, სხვა პოპულარულ ლოცვებსა და სახარებისეულ

ტექსტებს. მაქსიმილიანემ გამოცემაში ჩართო გალობანი, ტროპარები და მიმართვები მფარველი წმინდანებისადმი. მათ შორის, ორი ლოცვა წმინდა გიორგისადმი იყო მიძღვნილი. ამ წმინდანისადმი განსაკუთრებული პატივისცემის ნიშნად მაქსიმილიანეს მამამ – საღვთო რომის უკანასკნელმა იმპერატორმა, ფრიდრიხ III-ემ დააარსა წმინდა გიორგის რაინდულ-მონაზვნური ორდენი. მისი დაარსება ემსახურებოდა საზოგადოების მობილიზაციას, რათა წინააღმდეგობა გაეწიათ თურქული საშიშროებისათვის.

იმპერატორის მოთხოვნით, ბეჭდური ლოცვანი ხელნაწერის მსგავსი უნდა ყოფილიყო. საიმპერატორო კანცელარიიდან წიგნის მოდელი ვინსენტ როკნერს გადაეცა. მანვე დახატა შრიფტი, რისთვისაც გამოიყენა აუგსბურგის მონასტრის ერთ-ერთი ბერის – ლეონჰარდ ვაგნერის, ქსილოგრაფიული აღბომი. „ლოცვანი“ აკრებილია ლამაზი გოთური შრიფტის ნაირსახეობით, რომელიც ცნობილი გახდა „ფრაქტურის“ სახელწოდებით. ეს შრიფტი თავისი მოხაზულობით ინარჩუნებს ტრადიციული გერმანული ტექსტურის ნაციონალურ ხასიათს და ამასთან უფრო დეკორატიულია. გოთიკური შრიფტის ნაირსახეობებია შვაბახერი და ბასტარდაც. ისინი პოლიგრაფიული ტექნიკის მოთხოვნების შესაბამისადაა შექმნილი. ფრაქტურა, უფრო მეტადაა მიმსგავსებული ძველ ხელნაწერ შრიფტს. მისი ფესვების მოძიება XIV საუკუნის საიმპერატორო კანცელარიის ქსილოგრაფიულ ტექსტებშია შესაძლებელი.

„ლოცვანის“ ყოველ სტრიქონზე შენსპერგერმა 14 ბწკალი განათავსა. ყოველი ახალი სტროფის აკრებისას ასოთამკრები იწყებდა პირველი ნიმუშიდან. ამის გამო, ბწკალები ლამაზადაა გამოყვანილი და თანაბარია ყოველი მათგანის ზომა.

წიგნი დაბეჭდილია ორ ფერში: ტექსტი – შავი საღებავით, წითლით კი – ცალკეული განყოფილებების სათაურები, დასაწყისი ფრაზების სათაო ასოები და ტექსტები, რომელთა გამოყოფაც

იმპერატორ მაქსიმილიანეს „ლოცვანი“. ელა

სურდათ. წიგნს ლილვაკის ორი გავ-
ორებით ბეჭდავდნენ, პირველად წითელი,
შემდეგ კი შავი მეღნიო.

კვადრატული ინიციალებისათვის, რომ-
ლებსაც ორი სტროფი ესაჭიროებო-
დათ, შენსპერგერი ტოვებდა ცარიელ
ადგილებს. ისინი ხელით იხატებოდა
უკვე დაბეჭდილ გვერდზე. თვით სათაო
ასო ოქრომეღნიო იწერებო-
და შავ, წითელ ან ლურჯ
ფონზე. სასვენნი ნიშნებიდან
მბეჭდავი იყენებდა ორწერ-
ტილსა და წერტილს. გარ-
ნიტურის შემადგენლობაში
იყო გადატანის ნიშანიც.

იოჰან შენსპერგერი
„ლოცვანის“ ბეჭდვისას
ფურცელზე ტოვებდა ფარ-
თო მინდვრებს, რომლებსაც
მხატვრები ავსებდნენ საო-
ცარი ილუსტრაციებითა და
ორნამენტებით. გამოცემა
შეამკეს მხატვრებმა - ალ-
ბრეხტ დიურერმა, ლუკას
კრანახ უფროსმა, ჰანს ბალდუინგ გრინ-
მა, ალბრეხტ ალტდორფერმა, ჰანს ბურკ-
მაიერმა. ძირითადი სამუშაო 1514 წელს
ჩატარდა და 1515 წელს მთლიანად დას-
რულდა.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, „ლოცვანის“
დაბეჭდილი ათი ეგზემპლარიდან შემო-
ნახულია მხოლოდ ხუთი,
რომელთაგან ყველაზე სრუ-
ლი დაცულია ლონდონის
ნაციონალურ ბიბლიოთეკა-
ში. იგი 157 ფურცელს შეი-
ცავს. ყველაზე საინტერესო
ის ეგზემპლარია, რომელიც
იმპერატორისათვის იყო გან-
კუთვნილი.

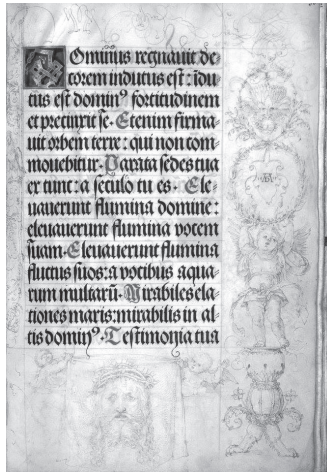
1519 წელს იმპერატორი
გარდაიცვალა. მისი და-
ნატოვარი ქონების სია-
ში ეს არაჩვეულებრივი
„ლოცვანი“ არ ირიცხებო-
და. ის მრავალი წლის მან-
ძილზე წიგნის მკვლევართა
თვალთახედვის არედანაც გაქრა. გა-
მოცემა მხოლოდ 1586 წელს აღმოაჩინეს
მადრიდში გარდაცვლილი კარდინალ
გრანველის ნივთებში. თუ, როგორ აღ-
მოჩნდა „ლოცვანი“ კარდინალთან, არა-
ვინ იცოდა.

გრანველი საფრანგეთის ქალაქ ბე-

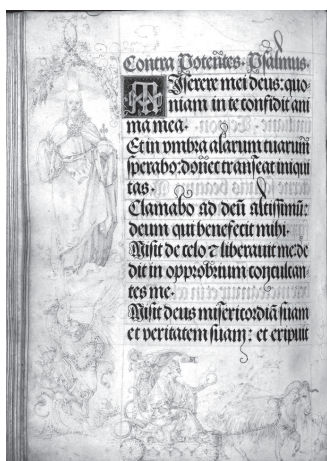
ზანსონიდან იყო წარმოშობით. სწორედ
იქ წაიღეს ეს არაჩვეულებრივი გამოცე-
მა და ბენედიქტელთა მონასტრის ბიბ-
ლიოთეკაში დააბრძანეს. „ლოცვანი“
იქ ინახებოდა საფრანგეთის დიდი რევ-
ოლუციის შემდეგ ჩატარებულ სეკუ-
ლარიზაციამდე. მონასტრის დაკეტვის
შემდეგ ის სხვა წიგნად საგანძურ-
თან ერთად საქალაქო ბიბ-
ლიოთეკას გადაეცა. ბიბ-
ლიოთეკაში მოხვედრამდე
გამოცემა დაანაწევრეს. მისი
შედარებით ძვისფასი ნაწი-
ლი დიურერისა და კრანახ-
ის ნახატებით, გაურკვევე-
ლი გზით მიუნხენის სამეფო
კარის ბიბლიოთეკაში მოხვ-
და. სავარაუდოდ, ეს ბავა-
რიის ჰერცოგის ვილგელმ
V-სა და მაქსიმილიან I-ის
მმართველობის პერიოდში
მოხდა. ისინი ალბრეხტ დი-
ურერის შემოქმედების დიდი
თაყვანისმცემლები იყვნენ,

ყველგან ეძებდნენ და ყიდულობდნენ
მის ნამუშევრებს. „ლოცვანის“ დანარ-
ჩენი ნაწილი კი ბეზანსონში დარჩა. ეგ-
ზემპლარის პირველი და მეორე ნაწილი
119 ფურცელს მოიცავდა. ამრიგად, დაი-
კარგა დიდი მხატვრების მიერ შემკული
გამოცემის 38 ფურცლიანი ფრაგმენტი.
მიუნხენის ეგზემპარი კი 62
ნაბეჭდ ფურცელს მოიცავ-
და. მათგან 56 – ალბრეხტ
დიურერის მოხატული იყო,
დანარჩენი ექვსი კი – ლუ-
კას კრანახის. დიურერმა 44
გვერდი ნახატებით დაამშვე-
ნა, ექვსი – ორნამენტებით,
დარჩენილი ექვსის გაფორ-
მება სავარაუდოდ ვერ მოას-
წრო და მათი მინდვრები
სუფთა სახითაა შემორჩენი-
ლი.

ძველნაბეჭდი წიგნის მხატ-
ვრობა მხოლოდ გამოცემის
სამკაულს არ წარმოადგენ-
და. წიგნის ილუსტრაციები, თავსამკ-ბო-
ლოსამკები და დეკორის სხვა, თუნდაც
უმარტივესი ელემენტები უშუალოდ
იყვნენ ტექსტთან შერწყმულნი. გამოცე-
მაში უხვადაა წმინდანთა და ანგელოზ-
თა გამოსახულებები, ჯვარცმისა და
სხვა ბიბლიური სიუჟეტების სცენები.

ლოცვანის ერთ-ერთი ფურცელი

ლოცვანის ერთ-ერთი ფურცელი

მელქიორ პეინციზი „Tewrdannck“

იმ გვერდზე, სადაც წმინდა გიორგის ლოცვაა დაბეჭდილი, ცხენზე ამხედრებული წმინდანია გამოსახული, რომელიც დრაკონს ამარცხებს. ილუსტრაციები შესრულებულია კალმითა და სხვადასხვა ფერის მელნით.

ბეჭდური ხელოვნების ეს შედევრი რამდენჯერმე დაიბეჭდა. მისი პირველი ვარიანტი 1807 წელს ლითოგრაფიული წესით დაისტამბა. წიგნის ერთ-ერთი გამომცემელი კი გახლდათ თვით ამ ახალი მეთოდის გამომგონებელი - ალიოზ ხენეფელდერი.

შენსპერგერმა 1517 წელს გამოსცა პოლიგრაფიის ხელოვნებაში ერთ-ერთი უღამაზესი წიგნი, მელქიორ პეინციზის (1481-1535) რაინდული პოემა „Tewrdannck-ი“, რომელიც იმპერატორ მაქსიმილიან პირველისა და ბურგუნდიის პრინცესას - მარიას თავგადასავალსა და მათ ქორწინებას აღწერდა. ტირაჟის ერთი ნაწილი ქაღალდზე დაბეჭდა, მეორე კი - პერგამენტზე. გამომცემისათვის ილუსტრაციები, ხეზე გრავირების ტექნიკით, შეასრულა ნიჭიერმა მხატვარმა ჰანს შაუფელეინმა. მანვე ხელით მოხატა რამდენიმე ეგზემპლარი. წიგნმა არნახ-

ული მოწონება დაიმსახურა. იმავე შრიფტითა და იმავე გრავირებით იგი ხუთჯერ გამოიცა ჯერ კიდევ მეთექვსმეტე საუკუნის ბოლომდე.

იოჰან შენსპერგერ უფროსი 1521 წლის 25 თებერვალს გარდაიცვალა. მის მიერ გამოცემული წიგნები დიდი პოპულარობით სარგებლობდა ევროპის ქვეყნებში. მართალია, ის ბეჭდავდა პირატულ გამომცემებსაც, მაგრამ საუკუნის ბოლოს მისი კომპანია თავისი გამომცემებით აუგსბურგის წიგნის ბაზრობაზე ერთ-ერთ დომინანტ გამომცემლობად დასახელდა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Немировский Е. Л. Шедевры мирового полиграфического искусства. – Ч. 1. – М.: 1990. – Ст. 9-16.
2. <https://pages.vassar.edu/library/2014/09/nuremberg-chronicle/>.
3. История книги. – М.; Л., 1926., Ст. 44.
3. Щелкунов М. И. История, техника, искусство книгопечатания. . – М.; Л., 1926., Ст. 84-85.

ფილოლოგიური ძიებანი

ბიოხიბი სახაჯიშვილი

რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ და სარაჯიშვილები

„...კვირა დღეს, როგორც ყოველთვის დავით სარაჯიშვილმა შინ მიიწვია მეგობრები. სტუმრად მისულ ექვთიმე თაყაიშვილს, საგანგებოდ მიუბრუნდა და სიტყვებით „აი, საშენო, საშენო“, — გაუწოდა ძვირფასი ხელნაწერი „ვეფხისტყაოსნისა“. უნიკალური ხელნაწერის გადარჩენით გახარებული ექვთიმე თაყაიშვილი იგონებდა: „სახსერელ თავად ნესტორ წერეთელს ჰყოლია ცოლად გურიელის ქალი - პელაგია. ნესტორის გარდაცვალების შემდეგ, ქონება, მათ შორის „ვეფხისტყაოსნის“ ხელნაწერიც, ცოლ-შვილს დარჩენია. ხელნაწერს ყდა დაზიანებული ჰქონია და, დედის დავალებით, ვაჟიშვილებს საჩხერედან თბილისში ჩამოუტანიათ, შესაკეთებლად. ყდა მოხელეს კარგად გაუკეთებია და, როდესაც, ეს ძვირფასი განძი სახლში მიჰქონდათ, „ჩვენებური თავადიშვილური დაუდევრობით“, იგი ეტლში დარჩენიან და დაუკარგავთ. მათ შემდეგ, ეს ეტლი უქირავებია ცნობილ სოვდაგორის, ფორაქიშვილის ნოქარს, რომელსაც უპოვნია ეტლში ხელნაწერი და ძალზე გახარებია - ახლა კი გავკეთდი კაციო. ფორაქიშვილს ეს ამბავი რომ გაუგია, ჩემთან გამოუგზავნია ნოქარი, წერა-კითხვის საზოგადოებისთვის შეიძენსო, მაგრამ შინ არ დავხვდი. ის ნოქარი ამდგარა და მიუტანია სარაჯიშვილთან, რომელსაც 30 მანეთი გადაუხდია ხელნაწერში რამდენიმე ათეული საუცხოო მინიატურა იყო და თითო მათგანი გვიღირდა ას მანეთად“.

როდესაც, საიმპერატორო კარის, სამხატვრო აკადემიის ნამდვილი წევრი, განთქმული უნგრელი მხატვარი **მიხაი ზიჩი** 1881 წელს ჩამოვიდა საქართველოში, მოწინავე ინტელიგენციამ ისარგებლა ამით და სთხოვა „ვეფხისტყაოსნის“ დასურათება. ზიჩი დათანხმდა. შეიქმნა კომისია: თავმჯდომარე - **ილია ჭავჭავაძე**, წევრები: **რაფიელ ერისთავი, დიმიტრი ბაქრაძე, იონა მეუნარგია, პეტრე უმიკაშვილი და ივანე მაჩაბელი.**

რვა წლის განმავლობაში, კომისიას დიდი შრომისა და ჯაფის გაწევა დასჭირდა, სანამ, 1888 წელს, დღის სინათლეს იხილავდა ზიჩისეული ილუსტრაციებით დამშვენებული „ვეფხისტყაოსანი“. დრო დასჭირდა პოემის ფრანგულად თარგმნას, ბეჭდვას, დახატვას, ტიპაჟების შერჩევას და სხვ. კომისიამ ითხოვა თოთხმეტი სურათი, ზიჩიმ შეასრულა ოცდაათოთხმეტი, წიგნში დაიბეჭდა ოცდაშვიდი. მხატვარმა საქართველოს უსახსოვრა სურათები! წიგნი დაიბეჭდა მეცენატის, გიორგი ქართველიშვილის ხელშეწყობით — ექვსასი ცალი. ერთი წიგნი ღირდა თხუთმეტი მანეთი, წინასწარ გამოცხადებული იყო ხელმოწერა.

„ვეფხისტყაოსანის“ ტიპაჟების შერჩევა ზიჩიმ 1882 წელს დაიწყო, ქუთაისში და თბილისში, „ცოცხალი სურათების“ დადგმით. გაზეთმა „დროებაში“ შემოგვინახა ცოცხალი სურათების ამსახველი წერილები, გარდა ამისა, დარჩა გადაღებული ზიჩისეული ფოტოებიც. ქუთაისში, „საზოგადო საკრებულოს ეზოში“, იმართებოდა „ცოცხალი სურათები“, ნ. წერეთელი - ჩოლოყაშვილისას (თამარ მეფე, თინათინი), მამია გურიელის (შოთა რუსთაველი), გიორგი შერვაშიძის (ტარიელი), ფაღავას (ნესტან-დარეჯანი), ქაიხოსრო ქაჯაიას (როსტევეან მეფე), ჯაბა გურიელის (ფრიდონი) მონაწილეობით.

გაზეთში ეწერა: „წარსულს კვირას კიდევ გაიმართა სურათები და კიდევ ერთხელ აავსო გული წარსული ნეტარების მოგონებით. იმ დროს მოგონებით, როდესაც იყო თამარ მეფე და მისი მშვენიერი ქვეშევრდომი რუსთაველ დიდებული!“

... ამ უკანასკნელად გამართულ სურათებს კიდევ ერთი სურათი მოემატა: შოთა რუსთაველი დაჩოქილი მიართმევს თავის შრომას, თავის უკვდავ პოემას — „ვეფხისტყაოსანს“ თამარ დედოფალს. თამარ დედოფალი წარმოადგინა მ. იოსელიანის ქალმა და შ. რუსთავე-

ლი დავით სარაჯიშივილი. ორივენი ისე შეგნოდნენ, ისე უხდებოდათ, ისე ლაზათიანი იყვნენ, რომ კაცის გული ნატრობდა ფარდის ჩამოშვების დაგვიანებას და რა ფარდა ხრიალით წამოვიდოდა, მოუსვენარი ტაშისცემა, როგორც მოწყალებას ითხოვდა, რომ კიდევ რამდენიმე წუთი

დაეცხო მათგან დაეცხო მათგან დაეცხო მათგან.

დანარჩენი სურათებიც ჩინებულად წავიდნენ, მშვენიერი მოხანგეები, მშვენიერი და გამომეტყველი ფატმან, ახოვანი და ლაზათიანი დავარ, უმანკო ნესტან-დარეჯან, შეუდარებელი ავთანდილი და მოხდენილი ტარიელი, ყველანი სანატრელი იყვნენ კაცის თვალისათვის“.

გაზეთებში განსაკუთრებულ მადლობას უხდიან სურათების გამართვის მოთავეს კენინა ბ. ბარათოვისას და მხატვარ ზიხის, რომლებმაც „გააცოცხლეს თავისი დაუცხრომელი ზრუნვით უკვდავი სურათები, ჩვენი სადიდებელი მამულიშვილის შოთა რუსთაველისა. მით უფრო მადლობას ვუძღვნიტ ხსენებულ პირთ, რომ ამგვარი სურათების გამართვა ერთობ ძნელია, სახათაბალო საქმეა და იმათ უსასყიდლოდ მიიღეს თავიანთ თავზედ ეს შრომა და კიდევ ადასრულეს სანაქებოდ“.

დავით სარაჯიშივილი (1848-1911) თვითონაც მეტად კმაყოფილი იყო თავისი სურათის „ვეფხისტყაოსანში“ პირველ გვერდზე ილუსტრირებით. სურათს ზიხის შემოქმედებაში თვალსაჩინო ადგილი უკავია და დიდ მოწონებას იმსახურებდა არა მარტო ქართულ საზოგადოებაში და უნგრეთში, არამედ მსოფლიოშიც. მხატვრის ოცდაათოთხმეტ სურათში ერთადერთია ფერწერით შესრულებული და ამშვენებს „ვეფხისტყაოსნის“ 1888 წლის მდიდრულ გამოცემას.

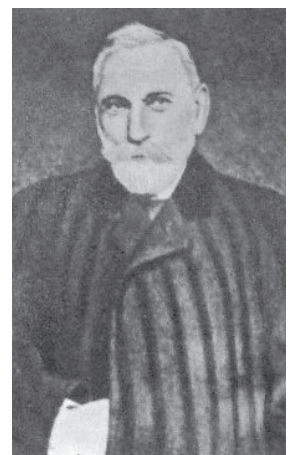
34 წლის დავით სარაჯიშივილი ახლად დაქორწინებული (1880) იყო, როდესაც ზიხმა, კონკურსის გარეშე, მას ერთადერთს, შოთა რუსთაველის განსახიერება (პროტოტიპი) შესთავაზა... უნგრელი მხატვრის ეს დიდებული საჩუქარი ამშვენებს, საქართველოს ხელოვნების ეროვნულ მუზეუმს.

სარაჯიშივილების საგვარეულოს

ერთ-ერთი თვალსაჩინო წამომადგენელია XIX საუკუნის მეორე ნახევრის და XX საუკუნის დამდეგის საზოგადო მოღვაწე, მწერალი **ალექსანდრე ივანეს ძე სარაჯიშივილი** (1815-1914) — დავითის ბიძაშვილი. ერთ დროს, დიდი ილიას შემდეგ, გაზეთ „ივერიის“ გამომცემელი და რედაქტორი. ეს „ჩუმი გმირი, უანგარო, ჩუმადვე იწირებოდა მსხვერპლად, საქმეს საქმისთვის აკეთებდა და არა სახელისათვის. უდიდესი გულშემატკივარი ქართველი საზოგადოებისა, თავისი წვლილის შემტანი საზოგადო და საეროვნო საქმეში, მტკიცე ხასიათის მქონე ადამიანი, სპეტაკი ზნეობის პატრონი, მედგარი მუშაკი... თავის საქმიანობით, სხვასაც ხიბლავდა, ამხნევებდა, ახალისებდა და საქმის სიყვარულს უნერგავდა გულში. გულითადი ამხანაგი, პატიოსანი ადამიანი... ღირსეული მამულიშვილი“ (ექვთიმე თაყაიშვილი).

ალექსანდრე 1895 წლიდან გამოვიდა სალიტერატურო ასპარეზზე „ოთქოს, რაც აქამდე სდუმდა, ახლა უნდა აინახლა უროსო!.. ხელი მოჰკიდა ისეთ საქმეს, რაც მანამდე ჩვენში ვერავის გაეგებნა და აზრადაც კი არავის მოსვლიდა... განწმენდა მთელის ქართველობის საამაყო და თავის მოსაწონებელი სალიტერატურო განძის, როგორცაა შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“ და მისთვის ჩამოშორება მეტხორცის, ისტორიულ მანძილზე სხვებისგან ჩამატებული ყალბი ადგილებისა, „ვეფხისტყაოსნის“ ცალკეულ ადგილებში, რომლებიც ალექსანდრე სარაჯიშივილამდე შოთა რუსთაველად ითვლებოდა და მათ ყალბისმქმნელობისა და „ჩანამატებში“ ეჭვის შეტანას ვერავინ ჰბედავდა და ფიქრადაც არავის მოსდიოდა, „მოამბეში“ დაბეჭდვის შემდეგ, ყველასათვის ნათელი და უტყუარი შეიქმნა. ექვსი წლის განმავლობაში იბეჭდებოდა. დარბაისელ, მომზადებულ, ყოველის მხრივ განვითარებულ კალმოსნის სახელიც მას აქეთ დაიმსახურა“ (თედო სახოკია).

ალექსანდრე სარაჯიშივილი ივერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში 1914 წლის 1 ივნისს დაკრძალეს, თავისი სურვილის მიხედვით, „უსიტყვოდ და უგ-

ვირგინოტ“. სიხუმე ექვთიმე თაყაიშვილი დაარღვია: „...შენ კარგად შეგნებული გქონდა, რომ იქ, სადაც ყველა ბელადობს და ჯარისკაცი არ არის, საქმე არ გაკეთდება. სიძნელე, ჩვეულებრივის საერთო გულწრფელს მუშაობაშია. დიად, სახელს არ ეძებდი, მაგრამ სახელი კი მოიხვეჭე, შენი სახელი და ხსოვნა უკვდავი იქნება... ქართველი ერთი ღირსეულად შეაფასებს შენს ნამოქმედარსა“.

ვანო სარაჯიშვილი (1879-1924)! მას ყველა ერი ინატრებდა. ვანოც დავით სარაჯიშვილის ბიძაშვილი იყო, მასზე ოცდათერთმეტი წლით უმცროსი.

ვანოზე სხვადასხვა დროს წერდნენ: „...სიმღერა ისე სჭირდება ქართველი ადამიანის სულს, როგორც თვით ჰაერი და სიყვარული. სიმღერა ჩვენს სისხლხორცში გამჯდარი ნიჭია. ვანო ამ ნიჭის გვირგვინია“ (შ. კაშმაძე), „...განა შეიძლება გენიალური სარაჯიშვილის დავიწყება? არა, არასოდეს! იგი მარადისობის ბრილიანტია“ (გ. კამენსკი); „ვანო — ქართული ოპერის მიმრქმელი იყო, როგორც ამ ოპერის მთავარ გმირთა როლების აღმსრულებელი. ამ მხრივ, მისი მნიშვნელობა დიდია და სწორუპოვარი“ (ილ. ზურაბიშვილი). „ვანო თვით ჰანგია გამსჭვალული ქართული არტისტიზმით, ვაჟკაცობით, ტემპერამენტით, კეთილშობილებით, აღსავსე სიყვარულითა და სილამაზით... ვანოზე ღრმად, ვანოზე სავსედ, ვანოზე უკეთ, ალბათ ვერავინ იგრძნობს, ვერავინ გამონატავს ქართული სიმღერის ეშხს და ძალას. ამიტომ არის იგი — დიდი, განუმეორებელი, უკვდავი. ამიტომვე შეიყვარა ასე მშობელმა ხალხმა, რომელმაც ვანოს სიცოცხლეშივე დაადგა დიდების გვირგვინი (ზ. ანჯაფარიძე).

ვახეთ „საქართველოში“ ვკითხულობთ. „...უბილეთოდ დარჩენილმა ხალხმა ოპერის ვესტიბიულში ხის მუაჯირი გადასთელა და ტალღასავით შეგრიალდა თეატრში „სარაჯიშვისტებს“ თეატრის დირექცია ვერაფერს უხერხებდა. სპექტაკლის შემდეგ, ხალხს ხელში აყვანილი მიჰყავდათ თავისი საყვარელი მომღერალი შინისაკენ“.

1922 წელს, თბილისის კარიბჭესთან უზარმაზარი ვეფხვი მოკლეს. დიდმეღმა მონადირეებმა ის, დიდის ამბით

ჩამოიტანეს თბილისში ურმით, დაბმული. „ჯომარდი მონადირე“, „საქართველოს ბუღბუღი“, „მომღერალთა შორის პირველი“, „თავო ჩემოს“ უბადლო შემსრულებელი ვანო გააოცა ამ ამბავმა... ყველაფერი ვანოს „დაბრალდა“, შენ ქართული ჰანგის ავთანდილი ხარ და ეს ჭირვეული მაყარი გვაწვიო, იმ გაგებით, როგორც რუსთაველი ბრძანებს:

„რა ესმოდეს მღერა ყმისა, სმენად მსეცნი მოვიდიან,

მისვე ხმისა სიტკბოსაგან წყლით ქვანიცა გამოხდიან,

ისმენდიან, გაჰკვირდიან, რა ატირდეს, ატირდიან;

იმღერს ლექსთა საბრალთა, დვარი-საებრ ცრემლი სდიან“.

ლექსიც ბევრი დაიწერა, მაშინ ამ თემაზე...

ხელოვნებათმცოდნეები საოპერო ხელოვნების კლასიკური ნიმუშით

„თქმულებით შოთა რუსთაველზე“ (1904 წელს დაიწერა) იწყებენ ქართული ეროვნული ოპერის სცენურ ისტორიას. ამ ოპერის ნაწყვეტები პირველად 1910 წლის 3 აპრილს შესრულდა დავით სარაჯიშვილის სტიპენდიანტის დიმიტრი არაყიშვილის ნაწარმოებთა კონცერტზე; ხოლო 1919 წლის 5 თებერვალს, ჩვენი საოპერო თეატრის სცენაზე ვანო სარაჯიშვილმა პირველად შეასრულა შოთას პარტია...

რუსთაველს ორჯერ აქვს სიტყვა „სარაჯი“ ნახმარი — 363-ე და 383-ე სტროფებში:

„...ძირსა ბადჩა და საბანლად სარაჯი ვარდის წყალისა...“ და „...მფრინველთაგან ხმა ისმოდა უამესი სირინოსა, მრავლად იყო სარაჯები ვარდის წყლისა აბანოსა...“

ოთხი საუკუნის წინათ დავითის, ალექსანდრეს, ვანოს წინაპარმა, დალაქ ბერუას შვილმა გოგიაძემ, რომელიც თბილისში სიონის ქუჩაზე იჯდა და უნაგირებს აკეთებდა, გვარად „სარაჯიშვილი“ დაირქვა („სარაჯი“ არაბული სიტყვაა: ქართულად უნაგირისა და ცხენის სხვა საკაზმის მკეთებელს ნიშნავს). მას აქეთ, ბერუას შთამომავლები სარაჯიშვილის გვარისანი არიან და მეფე ვახტანგ მეექვსის ბოძებით - თბილისის საპატოლო მოქალაქენი, რუსები, თავის დროზე „პაჩოტნი ღრაუდანინებს“ უწოდებდნენ.

ხუნძან ნაქაძე

განათლება ძალაა, დედა ენა – როგორც საფუძველი სწავლებისა

110 წლის წინ თბილისში იოსებ ბოცვაძემ გამოსცა „განათლება“- ყოველთვიური სამეცნიერო, პედაგოგიურ-ლიტერატურული ჟურნალი. მკითხველს ვთავაზობთ ჟურნალის პირველ ნომერში გამომქვეყნებული წერილის არასრულ ვერსიას მშობლიურ ენაზე განათლების აუცილებლობის შესახებ, ვფიქრობთ, აქ გამოთქმული მოსაზრებები დღესაც აქტუალური და საინტერესოა.

„არც ერთს საგანს, რომელსაც სკოლაში ასწავლიან, არ აქვს იმაზე მეტი მნიშვნელობა, როგორც სამშობლო ენას“-რედოლფ გელდებრანდი.

საქართველოში სწავლა-აღზრდის საქმე ისე იყო დაყენებული, რომ სკოლა სრულებითაც არ ემსახურებოდა პედაგოგიურ იდეალების განხორციელებას, ის კი არ ზრდიდა ხალხს, პირიქით, ანადგურებდა იმას, რასაც ბუნება უხვად აძლევდა ქართველ მოზარდ თაობას.. ქართული ენა დევნილი იყო სახელმწიფოსაგან და იმის მაგიერ, რომ სკოლა აედროძინებინათ იმ იდეალებით, რომლებსაც ქადაგებდნენ გამომჩენილი პედაგოგები, სკოლა საქართველოში პოლიტიკურ ექსპერიმენტების წყაროდ გადააქციეს და ქართველ ხალხის გადაგვარების იარაღად გახადეს. ამ საოცარმა ანომალიამ ქართველ ხალხის განვითარებისამ წამოაყენა არა ერთი პრობლემა და მათ სამართლიან გადაწყვეტაზე დამოკიდებულია ქართველ ხალხის მომავალი. ერთი უმთავრესი პრობლემათაგანია შექმნა ეროვნული სკოლისა ყველა საფეხურისა და ხარისხისა, როგორც საზოგადო განათლებისა, ისე პროფესიონალურისა. არავის აქვს უფლება, უცხო ენა მთავის თავეს ამა თუ იმ ერს, ჭეშმარიტ პედაგოგებისათვის არ არსებობს არავითარი საერთო სავალდებულო სახელმწიფო, საეკლესიო ანუ „კლასიკური“ ენა. ისინი აღიარებენ მხოლოდ ერთ ენას, რომელზედაც უნდა განათლდეს ხალხი - სამშობლო ენას რასაკვირველია, არავინ უარყოფს უცხო ენების შესწავლა-შეთვისების საჭიროებას. აუცილებლად უნდა აღვიაროთ, რომ, საზოგადოთ, ახალი ენები უფრო და უფრო საჭირო

ხდება, როგორც იარაღი საერთაშორისო კულტურულ და სამეცნიერო ურთიერთობაში.

უმთავრესი ძირი კულტურული ცხოვრებისა ენაა. სამშობლო ენა ის ნიადაგია, რომელზედაც აღმოცენდება ნორმალური, კულტურული ზრდა-განვითარება ხალხისა. ამიტომ სწავლა-განათლება ხალხისა უსათუოდ სამშობლო ენაზე უნდა იყოს მოწყობილი, ეს აუცილებელი პირობაა, რომლის გარეშე შეუძლებელია განმანათლებელ დაწესებულებათა მოქმედება და მასთან ძირითადი მოთხოვნებია ამ დროს და, თუ გნებავთ, ყველა დროის პედაგოგისა.

ეროვნულ სკოლასთან ერთად უნდა განხორციელდეს იდეა საყოველთაო-საერთო-განათლებისა ამ იდეის მომხრე და მედგარი დამცველნი იყვნენ ყველა დროისა და ხალხის გამომჩენილი მოღვაწეები ცივილიზაციის ასპარეზზე არისტოტელედან დწაყებული.

ყოველ ხალხს, მომეტებულად ვისაც ისტორიული წარსული აქვს, ბუნებით მინიჭებული აქვს თავისი საკუთარი ეროვნებაც, როგორც თითოეულს ადამიანს - საკუთარი, თავისებური პიროვნება. სკოლა, ყველა ქვეყნის საუკეთესო პედაგოგების აზრით, უნდა იყოს სახალხო: ე. ი. ერთგული ხალხის ენისა, მის ზნე ჩვეულებათა და ისტორიისა, რომ ხალხმა არ ჩათვალს იგი უცხოთ, ძალად თავზე მოხვეულად, აკმაყოფილებდეს ხალხის გონებისა, მისი არსებობის და ცხოვრების მოთხოვნებთან, აცნობდეს ხალხს წარსულს და აწმყო ცხოვრებას, უნათებდეს გზას საუკეთესო მომავლისაკენ.

თეორიულად ვერავინ უარყოფას დედა ენის ღრმა მნიშვნელობას და ვერც ვერავინ გაბედავს სთქვას, რომ რომ მისი სწავლება სკოლაში და ოჯახში უსარგებლო იყოს, მაგრამ საქმით კი ამ საგნის სწავლება ფრიად უნუგეშო მდგომარეობაშია. საკითხმა იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა გახდეს დედა ენა ჭეშმარიტ განათლებისა და აღზრდის იარაღად, დიდი ხანია, მიიპყრო პედაგოგთა ყურადღება. ამ მხრივ განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია გერმანელი ფი-

ლოლოგისა და პედაგოგის რუდოლფ გილდებრანდის თხზულება, რომელიც წარმოადგენს სრულიად ორიგინალურ პედაგოგიურ-საფილოლოგო ნაშრომს.

გილდებრანდის თხზულებაში „დედა ენის სწავლების შესახებ“, პირველ გვერდზე წერია: მასწავლებლებს დედა ენის სწავლება ადვილ და სასიამოვნო საქმედ არ მიაჩნიათ, პირიქით - უძნელეს, სამძიმო და მომაბეზრებელ საგნად მიაჩნიათ როგორც მასწავლებლებისათვის, ისე მოსწავლეებისათვისაც.

საქმის ამნაირი არა ნორმალური მდგომარეობა ფრიად სახიფათოა, დედა ენა უსაჭიროესი და უპირველესი საგანია სხვა სასწავლო საგანთა შორის.

დედა ენის გაკვეთილებზე გულდაუდებლობას გილდებრანდი აბრალებს ამ საგნის სწავლების ცუდად დაყენებას. დედა ენის სწავლებას, როგორც სხვა სასკოლო საგნების სწავლებასაც, წმინდა მსჯელობითი ხასიათი აქვს.

მასალა, რომელსაც ანგარიში უნდა გაუწიოთ დედა ენის სწავლების დროს, თითოეულ მოწაფეს მზამზარეულად მოაქვს მასწავლებელს უნებლიეთ მოუხდება შეეხოს ამ მზა მასალას- მოწაფეთა ცოდნას, გონებითს საღაროს.

დედა ენის გაკვეთილებზე უმთავრეს ყურადღებას აქცევენ გრამატიკას და მართლწერას, მიუხედავად იმისა, თუ რამდენად ითხოვს ამას ცხოვრების სინამდვილე.

სკოლა უხსნის მოწაფეებს მხოლოდ იმას, თუ როგორი უნდა იყოს ენა და არა იმას, როგორია იგი სინამდვილეში.

სკოლა სცდილობს, რომ მოწაფეებს განუვითაროს ლიტერატურული ენა, ხშირად ზიზღითაც კი უყურებს ადგილობრივ ხალხურ ენას. გილდებრანდს სწავლების ეს ხერხი შეცდომად მიაჩნია: მისი აზრით, ლიტერატურული ენა უნდა ჩაექსოვოს ხალხურ ენას და არ იდგეს გარეშე „განცალკავებულად და არც უპირატესობით მტრულად უცქერდეს მას.

პოეზია და თვით მეცნიერებაც დიდი ხანია ცდილობს ლიტერატურული და ხალხური ენის გაერთიანებას. „არსად არ შეიძლება ახლა ხალხური სულის ერთმანეთში კეთილმყოფელი მორიგების გატარება ისე ადვილად, როგორც სახალხო სკოლებში და ისიც დედა ენის გაკვეთილებზე.“

როგორ უნდა განხორციელდეს გაერთიანება ლიტერატურული და ხალხური ცოცხალი ენისა, რომელიც წარმოადგენს ხალხის სულის იარაღს?

ლიტერატურული ენა უნდა შეიცავდეს ისეთს ცოცხალ სიტყვებს, როგორც არის ხალხური ენა და რომელსაც უნდა შეუსისხლხორცდეს ცოცხალი ლიტერატურული ენა თავიდან ბოლომდის უნდა წარმოადგენდეს მოწაფეთათვის საკუთარი ცხოვრებიდან, საკუთარი სულიდან ახალი შინაარსის ცოცხალმატარებელს, მიჰყავდეს მოწაფე იმ სიმადლემდის, საითკენაც მისი სული მიისწრაფის, არასოდეს მოსწყდეს იმ ერთადერთს არსებულს ნიადაგს, მის გარშემო არსებულს ყოველ დღიურ სინამდვილეს.

გილდებრანდს სიტყვიერი სწავლება, ცოცხალი ენა მიაჩნია დედა ენის შესწავლის საფუძვლად წარმოთქმული სიტყვების ხმებისაგან სიცოცხლე იღვიძებს, თავს აღწევს ძილს, რომელიც შეიპყრობს მას მარტო ტვინით მუშაობის დროს- ამბობს იგი.

უპირატესობა სიტყვიერ სწავლებისა იმაში მდგომარეობს, რომ იგი უფრო მეტს ელაპარაკება ბავშვის გრძნობას, რომლის განვითარება ერთს უმთავრესს მიზანს უნდა შეადგენდეს.

„ხმის ინტონაცია საკვირველი ნაწილია ჩვენი საუბრისა, რომლის მნიშვნელობა მეცნიერებს სავსებით არ დაუფასებია, - ეს დრმა, შეუმჩნეველი მხარე ენისა სავსებით განვითარებული აქვთ ბავშვებს. ეს ელემენტი ჩვენს სიტყვიერებაში უმთავრესია, აქ არის სული ჩვენი ენისა, აქ არის ის ნიადაგი, რომელზედაც უნდა აშენდეს ენის სინტაქსი და მაღალი ხელვნება ენის ცოდნისა, მაგალითად, აიღოს მასწავლებელმა რომელიმე წინადადება და წარმოსთქვას იგი ბუნებრივი, ცოცხალი ინტონაციით, ხაზგასმულად, შემდეგ კი გაამეორებინოს მოწაფეს, - ვიდრე იგი ხსენებულ ფრაზას არ გამოთქვამს ისე, როგორც ლაპარაკობს შესვენებაზე, გაკვეთილების შემდეგ.

„ცოცხალი სიტყვა-პასუხი ყველა პროფესიის ადამიანისათვის საჭიროა, ცოტანი არ არიან იმისთანები, რომლებიც სდუმან მხოლოდ იმიტომ, რომ არ არიან დარწმუნებულნი თავიანთი აზრების, გულის ნადების მარტივად და ყველასათვის გასაგების ფორმით გადაცემაში. რამდენი უსარგებლო და დაუსრულებელი კამათი ცხოვრების საკითხების შესახებ გადაწყდებოდა ადვილად, მოკამათეებს რომ შეეძლოთ ლაპარაკი და არა უანგარიშო, უთავბოლო ყბედობა. ესლანდელი სკოლა სცოდავს იმაში, რომ მოწაფეებს არ აჩვენებს ცოცხალ ლაპა-

რაკს და შეგნებით კითხვას. ყველაფერი წიგნურმა სწავლებამ ჩანსოქა, მკედარ-მა ასოებმა მოინელა. საქმით კი დღე-ვანდელი საშუალო სკოლა ვერც წერას ასწავლის რიგიანად და ვერც კითხვას. მწერლებს კი არა, მკითხველს უნდა ამზადებდეს სკოლა, ისეთ მკითხველებს, რომელნიც ფიქრობენ წაკითხულის შესახებ და შეუძლიათ საკუთარი აზრის გაზიარება. თუ მკვიდრი ცოდნაა, შეგნებულ კითხვას - საკუთარი აზრიც იქნება, თუ ამ აზრის ცოდნა სიტყვებით გამოხატვის ცოდნაა - იქნება იმის ცოდნაც, რომ ეს აზრი წერითაც გამოთქვას. პედაგოგმა ჯერ უნდა გამოაჩინოს ბავშვს სულში მიმალული შინაგანი შინაარსი და მხოლოდ ამის შემდგომ შეამუშავებინოს ფორმა. სხვა ხერხი უსათუოდ დაემსგავსება იმ საშუალებას, რომლითაც ასწავლიან თუთიყუშებს ღაპარაკს. ყველაზე უფრო კარგია, როდესაც მოწაფეებს ნება ეძლევათ თავისუფალი ფორმით, მოყოლებით გადმოგვცეს რაიმე იმის შესახებ, რაც თვითონ, პირადად გამოუვლია, ან განუცდია. ამ შემთხვევაში კარგი ნაწერები ერთი მესამედით მაინც მეტია ჩვეულებრივზე.“

სტილის შესამუშავებლად გერმანელი პედაგოგის „უმთავრესი წესია“, მუდამ მოაგონოთ მოწაფეებს, რომ ყოველგვარი წერით ვარჯიშების დროს - ყოველთვის ან საეჭვო შემთხვევაში, წარმოსთქვან გასაგონად ის, რის დაწერაც უნდათ. „სმენა ყველაზე უფრო სარწმუნო კონტროლია ენის სიფაქიზის, სიცხადის, მტკბარი ღაპარაკის შესამოწმებლად. მოღაპარაკის ყური ვერ ითმენს

იმ ხორკლიანობას, იმ სტილისტურ ხიჭვს, რომელსაც უშვებს თვალი წერითი აზრის გამოთქმის დროს, ქაღალდი ყველაფერს იტანს, ყური - ვერა.

სკოლის სულიერად გამოცოცხლებაზე დამოკიდებული საზოგადოების სულიერად განახლებაც.

როდესაც ბავშვი დედა ენას სწავლობს, მასთან ერთად ითვისებს არა მარტო სიტყვებს, ფორმებს, არამედ იძენს აუარებელს ცნებებს და აზრებს, ითვისებს განსაკუთრებულ შეხედულებებს ბუნებაზე, რომელიც ორგანულად გამომდინარეობს დედა ენის სიბრძნიდან და ლოგიკიდან, როგორც ერთი ხალხის აზრის ნაყოფი. უცხო ენას, რამდენჯერაც უფრო მდიდარი იყოს იგი, მაინც არ შეუძლია გადასცეს ბავშვის გონებასა და გულს მათედი შინაარსი იმისა, რაც ადვილად შეუძლია მშობლიურს დვიდს ენას. ამიტომაც, ვიდრე ბავშვს საკმაოდ არ შეუსწავლია დედა ენა, სანამ მას თავისუფლად და თამამად არ გამოუთქვამს თავისი სულიერი მოთხოვნილებანი, არ განვითარებულა საკმარისად, მანამდის უცხო ენის სწავლება არც საჭიროა და ფრიად მავნებელიც არის. დროა, ეს ჭეშმარიტება შეიგნონ მშობლებმა და მასწავლებლებმაც, რომ ააცდინონ ჩვენი ბავშვები თავიდანვე გადაგვარების გზას და ყოველის ღონის ძიებით ხელი შეუწყონ ბავშვის აღზრდას და განათლებას ეროვნულს ნიადაგზე, რადგან უამისოდ განათლება არ არსებობს.

გამოყენებული ლიტერატურა:
ეურნალი "განათლება", 1908. - №1

ბუჩაძე თაყნიაშვილი

წმინდა ათონის მთაზე მოღვაწე ქართველი

ბერის შეგონებანი წიგნის კითხვისა და განათლების შესახებ

ათონის წმინდა მთაზე ივერიონის ქართველთა მონასტერში 2002 წლიდან მოღვაწეობს ბერი ერმალაოსი (ერისკაცობაში პაატა ჭეჭია). იგი დაიბადა 1966 წელს ქ. ზუგდიდში. თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ

მუშაობდა სხვასხვა საპასუხისმგებლო თანამდებობებზე. 1990-იან წლებში ერთხანს მუშაობდა მოუნდა ქ. ზუგდიდის გამგეობაში, სადაც იგი გაეცნო სახარებას. შემდგომ სამი წლის განმავლობაში ცხოვრობდა გერმანიაში. ფლობს რამოდენიმე უცხო ენას. დაეწავა საღვთისმეტყველო ლიტერატურას.

ერმალაოსმა დრმად ირწმუნა უფალი და მაცხოვრის სიყვარულით გულანთებულმა მთელი თავისი სიცოცხლე უფლის სამსახურს მიუძღვნა.

ათონის წმინდა მთაზე მოღვაწე ქართველი ბერი მნიშვნელოვან სამეცნიერო-შემოქმედებით მოღვაწეობასაც ეწევა. მისი ინიციატივითა და ძალისხმევით მონასტერში დაარსდა თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი უნიკალური ბიბლიოთეკა, სადაც 120 000-მდე უძველესი ხელნაწერი და წიგნი ინახება. მონასტერში მოძიებული ხელნაწერების საფუძველზე მისი რედაქტორობით გამოსაცემად მზადდება ამავე მონასტერში ბოლო 200 წლის მანძილზე მოღვაწე ბერების ბიოგრაფიული მასალების ჩანაწერები; მზადდება გამოსაცემად ამ დოკუმენტების 20 ტომეული, რუსულ და ბერძნულ ენებზე. აქედან ხუთი 800 გვერდიანი ტომი უკვე გამოსცემულია. მამა ერმალაოსის სამეცნიერო-კვლევით მუშაობას იცნობს ევროპისა და ამერიკის სამეცნიერო წრეები. სამეცნიერო მოღვაწეობასთან ერთად მამა ერმალაოსი ნაყოფიერ ლიტერატურულ-მთარგმნელობით საქმიანობასაც ეწევა. მართმადიდებლური შინაარსის წიგნებს თარგმნის ბერძნულ, გერმანულ და რუსული ენებიდან. 2014 წელს გამომცემლობა „ივერიონმა“ გამოსცა ბერი ერმალაოსის ნაწერების კრებული: „სიცოცხლე ჩემთვის ქრისტეა“. კრებულში თავმოყრილია მამა ერმალაოსის მიერ დედისადმი და ოჯახის სხვა წევრებისადმი გამოგზავნილი წერილები, სადაც მათ საკუთარ სულში განცდილი ქრისტესადმი სიყვარულს უზიარებს, წერს სხვასხვა ცხოვრებისეულ საკითხებზე, გვიჩვენებს მათდამი მიდგომისა და გადაწყვეტის ქრისტიანულ გზებსა და საშუალებებზე. კრებულში მამა ერმალაოსი საინტერესო მოსაზრებები აქვს გამოთქმული წიგნის კითხვისა და განათლების საკითხებზე.

რა არის სწავლის მიზანი და რა საჭიროა განათლება? - ამ კითხვებზე ბერი ერმალაოსი პასუხს იძლევა მოკლედ და ნათლად - სწავლისა და განათლების მიზანი წარმატებული ცხოვრებაა; ჭეშმარიტი წარმატება საკუთარი სულის გადარჩენა და ღვთის სადიდებლად ცხოვრებაა. ამქვეყნიური ცხოვრება დროებითია და მხოლოდ მოსამზადებელი ეტაპია მარადიულ ცხოვრებაში გადასასვლელად. თქვენ უნდა აირჩიოთ

გზა, - წერს შვილებს მამა ერმალაოსი, - ღვთის სიყვარულისა. ჭეშმარიტი წარმატება მარადისობის სწავლა-განათლებაა, მისი მიზანი კი წარმატების რეალიზაციაა. პირველ რიგში უნდა გავარკვიოთ თუ რა უნდა ვისწავლოთ; უპირველესად უნდა ვისწავლოთ ღვთის სიტყვა, ღვთის მცნებანი, ღვთის კანონები; უბედურია ის, - დასძენს ბერი, ვისაც ერთხელ მაინც არ წაუკითხავს ბიბლია. ეს წიგნების კრებული ღვთისსულიერია და სასარგებლოა სასწავლებლად, გამოსასწორებლად, დასარიგებლად სიმართლეში. ღვთის კაცი, - განაგრძობს მსჯელობას ბერი, - სრულყოფილი უნდა იყოს, ყოველი კეთილი საქმისათვის გამზადებული. იკითხეთ ბიბლია, იკითხეთ სახარება, - მოუწოდებს ოჯახის წევრებს ბერი, - რომ ვერ გაიგოთ, მაინც იკითხეთ, როგორც წყლის სმალა აუცილებელი ადამიანის სხეულისათვის, ასევე ღვთის სიტყვის შემეცნებაა აუცილებელი სხეულისათვის, იკითხეთ ნდობით და სიყვარულით; მე ბიბლია, წერს ბერი, მეექვსედ წავიკითხე. ისწავლეთ ამქვეყნიური მეცნიერებანი: საბუნებისმეტყველო, ჰუმანიტარული მეცნიერება მოძღვრებაა ბუნების კანონთა შესახებ, ხოლო რელიგია მოძღვრებაა ღმერთის შესახებ. პირველი სწავლობს ღვთის შემოქმედების ნაყოფს, მატერიალურ სამყაროს, მეორე კი თავად ღვთის არსს, სულიერ სამყაროს; სწავლის ძირითადი საშუალებაა ლოცვაა, - წერს ბერი ერმალაოსი, - ჩვენს სკოლებში ამ მეთოდს არავინ არ იყენებს, ლოცვის გარეშე დღის განმავლობაში მიღებული ინფორმაცია ქარის მიერ ჰაერში ასრულილ ფოთლებს ჰგავს, რომლებიც უწესრიგოდ და უმიზნოდ დაფრინავენ; ლოცვით უნდა დაიწყოს სასწავლო პროცესი, და ლოცვითვე უნდა დამთავრდეს. აქ არ შეიძლება ერთხელ კიდევ არ მივმართოთ უკვდავ „დედა ენას“, სადაც ი. გოგებაშვილს წარმოდგენილი აქვს სურათით მლოცველი მოსწავლე სწავლის დაწყების წინ - და სწავლის დასრულების შემდეგ - ლოცვა, ბერის აზრით ბოლოს დააღაგებს დღის განმავლობაში მიღებულ ყველა ინფორმაციას, ჭეშმარიტების საცერში გაატარებს მას, გაცემს კითხვებზე პასუხს, დაამშვენებს თქვენს სულს, ახალი ენერგიით აღავსებს თქვენს დაღლილ სხეულს, აგაცილებთ შეცდომებს.

სწავლის ძალიან მნიშვნელოვანი სა-

შუალეხა კითხვა: ყოველი თავისუფალი დრო, - წერს ბერი თავის შვილებს, გამოიყენეთ კითხვისათვის; ყოველდღე ნახევარი საათი მაინც დაუთმეთ სახარების კითხვას. უნდა ისწავლოთ სწორი კითხვა; სასულიერო ლიტერატურა და ბიბლია სხვანაირად უნდა იკითხოთ, ვიდრე გასართობი ან მეცნიერული წიგნები; იკითხეთ უფრო გრძნობით, ვიდრე გონებით, უფრო გულთ, ვიდრე ტვინით, უფრო ნელა და დამშვიდებით, ვიდრე აღტყინებით და კრიტიკული თვალთ; ბიბლია იკითხეთ როგორც ერთი მთლიანი და ნუ ჩაეკირკიტებით პირვალსავე გაუგებარს; ბიბლია ეს სიცოცხლის წიგნია, მისი სიღრმე და მრავალმხრივობა განუზომელი და მიუწვდომელია. ის არის ყოველი ქრისტიანისათვის ყოველდღიური სახელმძღვანელო; სულ სხვა მიდგომაა საჭირო ფილოსოფიური და ლიტერატურული ნაწარმოებების კითხვისას. ფილოსოფია და ლიტერატურა ადამიანის შემოქმედების ნაყოფია. ამიტომ ისინი შეცდომათა სფეროს განეკუთვნებიან. მკითხველმა ისინი არ უნდა აღიქვას უტყუარ ჭეშმარიტებად, არამედ უნდა მიიღოს როგორც ადამიანური ნააზრევი, როგორც ხელგნება; არც ერთი ფილოსოფიური მოძღვრება და ლიტერატურული მიმდინარეობა არ იყო ჭეშმარიტების უკანასკნელი სიტყვა, არამედ დროის მსვლელობასთან ერთად ის მუდმივად იცვლებოდა ადამიანის გონების განვითარების დონისა და გემოვნების შესაბამისად; ამიტომ თუ მკითხველი მიეჯახება რომელიმე ერთს ავტორს, ან მის იდეას, ბევრს წააგებს.

კითხვის დროს იყავით დისტანციური - აგრძელებს ბერი მსჯელობას წიგნის კითხვის შესახებ, - იკითხეთ შორიდან მეთვალყურის პოზიციით; ასეთი კითხვა კარგია მრავალ მიზეზთა გამო; ერთი მიზეზი ის არის, რომ ცხოვრებაში მთავრად ურჯულთა დაწერილის კითხვა, და თუ არ გექნებათ განყენებული კითხვის ჩვევა, მაშინ თქვენზე ადვილად გადმოვა ამ ნაწარმოების პროვოკაციული სული: გაღიზიანება და აგრესია. კარგია კითხვის დროს წამოჭრილი შეკითხვებისა და პრობლემების რვეულში ამოწერა, შემდეგ კი ეძებთ პასუხები ამ კითხვებზე; ენციკლოპედიებსა და ცნობარებში მოცემული არის კითხვები, რომლებზედაც პასუხები სპეციალისტებმა, პროფესიონალებმა, საგნის მცოდნეებმა იციან,

უნდა ისწავლოთ ენციკლოპედიებთან მუშაობა, გაბედოთ შეკითხვების დასმა, კარგად და სწორად ჩამოყალიბებული შეკითხვა ნახევრად გაცემული პასუხია. კითხვის დასმა არ არის უზრდელობა, მხოლოდ თავმდაბლად და ზრდილობიანად მიმართეთ ადამიანებს, სწავლის ერთ-ერთი საშუალებაა აგრეთვე მოსმენა; ყურადღებით მოსმენა ეს დიდი ნიჭია; ერთი საკითხის, ან პრობლემის შესახებ რაიმე ინფორმაცია რომ მოვიპოვოთ ათობით წიგნი უნდა წავიკითხოთ; მასწავლებელმა, ან სხვა სპეციალისტმა უკვე იცის ეს საკითხი და გამზადებული სახით გადმოგვცემს მას. კარგი მსმენელი ბევრ დროს იგებს; გაკვეთილის ახსნის დროს ყურადღებით მოუსმინეთ მასწავლებელს; ამით გაკვეთილის სახელში შესწავლა ძალიან გაგიადვილდებათ და ნაკლები დრო დაგეხარჯებათ. ბიბლია გვასწავლის და გვიჩვენებს: „თუ მზად ხართ მოსმენისათვის, იქნები ნასწავლი, თუ ყურს უგდებ სხვებს, მიიღებ განათლებას“. ეცადეთ ნაკლები ილაპარაკოთ და ძალიან ყურადღებით უსმინოთ რას ლაპარაკობენ სხვები; განსაკუთრებით ყურადღებით უსმინეთ მასწავლებელს, პროფესიონალებს, საგნის მცოდნეთ, საინტერესო ინფორმაცია ჩაიწერეთ.

სწავლის ძირითად საშუალებად მამა ერმალაოსს მიაჩნია აგრეთვე წერა; ნააზრევის ქაღალდზე გადატანა მას მართებულად მიაჩნია, რომ ამით პიროვნებას თანდათან გამოუმუშავდება წერის კულტურა. თქვენი აზრი, წერს იგი შვილებს, უნდა იყოს თავისუფალი ანალიზის შედეგი. სწავლის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან საშუალებად ბერს მიაჩნია აქტიური დასვენება, მოძრაობა. სწავლის პროცესი მოზარდისათვის უნდა იყოს სასიამოვნო, რათა შედეგად მივიღოთ შეუფასებელი სიმდიდრე. მხოლოდ ასეთ შემთხვევაში ჩამოყალიბდება პიროვნება ჭეშმარიტ, ინტელექტუალურ ადამიანად; ამით მას ვეღარ შეაშინებს ცხოვრების სიძნელეები. იცოდეთ, - წერს იგი შვილებს, რომ ერთ დღეს თქვენ აღმოჩნდებით პირისპირ ცხოვრების დაუნდობელ სიმკაცრესთან, და თუ მანამდე მოემზადებით, ანუ ისწავლით ბეჯითად და ღვთის სიყვარულით, მაშინ საშიში არაფერი არ გექნებათ. ახლა თუ მატერიულურად ბევრი რამ გაკლიათ, მოვა დრო, როდესაც ეს ყველაფერი დაგავიწყდებათ, თქვენი განათლება და სი-

ბრძნე ყველასგან საქებარი და დაფასებულ იქნება; თქვენ იოლად დაძლეეთ ყველა სიძნელეს და ნებისმიერ ასპარეზზე წარმატებული იქნებით, მითუმეტეს, რომ ღვთის სიყვარული და მხარდაჭერა თქვენს მხარეს იქნება.

ეხება რა განათლების საკითხებს, ბერი ერმალოსი წერს შვილებს: „განათლებას, როგორც წამალს აქვს ერთი დამდუპველი უკუხვენება: იგი კვებას ადამიანის სიამაყეს და პატივმოყვარეობას, განათლებულ ადამიანს ადვილად ეუფლება ეს გამანადგურებელი სენი, ივიწყებს ღმერთს და საკუთარი შესაძლებლობები განუსაზღვრელი ჰგონია. ბევრი მეცნიერი და გამოსჩენილი ადამიანი დაავადდა პატივმოყვარეობის სენით, დაივიწყა ღმერთი და სული წაიწყმიდეს“, ფრთხილად იყავით, ჩემო შვილებო, წერს იგი შვილებისადმი მიწერილ წერილში, რაც უნდა განათლებული გახდეთ არასოდეს დაგავიწყდეთ რომ მიწა ხართ, და მტვერი, რომ ერთ მშვენიერ დღეს წარსდგებით ღვთის უხენაეს სამსჯავროზე; სიამაყე, - წერს ბერი, არის სიკვდილის დედა, პატივმოყვარეობა ყველა ცოდვის სათავეა, სულიერი სიბრძნის წყარო, მხოლოდ თავმდაბლობა და თვინიერებაა გადარჩენის გზა, მხოლოდ მორჩილებით, თვინიერებით და თავმდაბლობით შეუძლიათ გახდნენ სულით უბრალონი, მშვიდნი და წმინდანნი გულით, მათ ეკუთვნით სასუფეველი ცათა. სასულიერო პირი მოუწოდებს ახალგაზრდებს განსაკუთრებული ყურადღებით მოეკიდონ მათემატიკის სწავლებას. მას მიაჩნია, რომ მათემატიკა არ სარგებლობს ბევრ შემთხვევაში დიდი პოპულარობით, მხოლოდ განსაკუთრებით ნიჭიერ ბავშვებს ხელეწიფებათ მისი სწავლა; მერწმუნეთ, მათემატიკის შესწავლა შეუძლია ყველას; იგი დიდ როლს ასრულებს სხვა ტექნიკური საგნების - ფიზიკის, ქიმიის და სხვათა შესწავლაშიც. მათემატიკუ-

რი ამოცანები ცხოვრებისეული პატარა მოდელებია. მათემატიკა დიდ როლს ასრულებს მეხსიერების განვითარებაში, კარგი მეხსიერება ადამიანს უადვილებს ენების შესწავლას, ღმერთმა ადამიანს აჩუქა გონება.

ეხება რა საქართველოს დღევანდელ მდგომარეობას, ბევრი აღნიშნავს, რომ საქართველოს დღევანდელი მდგომარეობა არ არის შემთხვევითი, ეს იმის ბრალია, რომ ბევრმა ქართველმა უარყო ჭეშმარიტი, მართლმადიდებლური რწმენა, გამოიჩინა გაუგონარი უმადურობა ჩვენი ქვეყნის მფარველი მარიამ ღვთისმშობლის მიმართ. მხოლოდ მართმადიდებლური სარწმუნოებისადმი ერთგულება და ქართული ეკლესიის გარშემო გაერთიანება, დრმა მონანიება და ისევ ღვთისმშობლის მადლის მოპოვება მისცემს ჩვენს ქვეყანას ბედნიერი მომავლის შენების უფლებას.

ბერი ერმალოსის, როგორც ჭეშმარიტი მორწმუნისა და გულმხურვალე მამულიშვილის შეგონებანი სწავლის, აღზრდის, განათლებისა და მეცნიერების შესახებ ფრიად საყურადღებოა თანამედროვე ქართველი ახალგაზრდობისათვის, მოსწავლეთათვის. თავად მისი დრმად სარწმუნოებრივი მოქმედება, ღვაწლი და უშურველი წადილი ბედნიერი მომავლის შენებისათვის ყოველმხრივ მისაბაძი მაგალითია მათთვის, ვისაც მოხნად დაუსახავს მშობლიური ქვეყნისათვის თავდაუზოგავი სამსახური, ვისაც უკვე აურჩევია უფლისაკენ მიმავალი ყველაზე მოკლე და ჭეშმარიტი, მგრამ ამასთან უადრესად ძნელი გზა.

ლიტერატურა:

ბერი ერმალოსი (ჭეჟია): „სიცოცხლე ჩემთის ქრისტეა“ - თბ., ივერიონი, 2014.- 294 გვ.

გაითხვალთა მომსახურება

ჰელენ ჰვაკა (HELEN KWAKA)

ერთი დღე ბიბლიოთეკის ცხოვრებიდან (თარგმანი ინგლისურიდან) *

(დასაწყისი იხ. წინა ნომრებში)

თავი 4 მკითხველთა მომსახურების კოორდინატორი

ბევრს არც კი სმენია ისეთი საბიბლიოთეკო თანამდებობის შესახებ, როგორცაა მკითხველთა მომსახურების კოორდინატორი. მე თვითონ ასეთი სამსახურის არსებობაზე შევიტყვე ვაკანსიის შესახებ განაცხადის წაკითხვის შემდეგ. არსებობს ამ თანამდებობის სხვა დასახელებებიც, რომელთაგან ზოგი შესაძლოა თქვენთვის უფრო ნაცნობი იყოს: მაგალითად, „ფონდების ხელმისაწვდომობის კოორდინატორი“, „ოპერაციების მენეჯერი“ ან „კლიენტთა მომსახურების კოორდინატორი“. მართალია, ასეთი როლი ძირითადად საჯარო ბიბლიოთეკებისთვის არის დამახასიათებელი, ვფიქრობ, იგი შეიძლება არსებობდეს სამეცნიერო და მსხვილ სპეციალიზებულ ბიბლიოთეკებშიც. ვმუშაობ ავსტრალიაში, ადელაიდის მახლობლად, ქალაქ ტი-ტრი-გალის ბიბლიოთეკაში და, მოკლედ რომ ვთქვა, ჩემი, როგორც მკითხველთა მომსახურების კოორდინატორის, მოვალეობაა მომხმარებელზე ორიენტირებული სრულფასოვანი საბიბლიოთეკო მომსახურების დანერგვა და განვითარება.

კი, მაგრამ ეს კონკრეტულად რას გულისხმობს?

თავიდანვე უნდა გითხრათ, რომ ჩემი სამუშაო ძალიან დიდ კმაყოფილებას მანიჭებს, რადგან იგი არსებითად განსაზღვრავს მკითხველთა მომსახურების ხარისხს. მე უზრუნველვეყფ იმას, რომ ბიბლიოთეკის სამსახურებმა ყოველდღიურად გამართულად იმუშაოს და ბიბლიოთეკარებს ყოველთვის ხელთ აქონდეთ მკითხველთა მომსახურებასთან დაკავშირებული წერილობითი ინსტრუქციები და სტანდარტები. ჩემი

სამუშაო, ასევე, მოიცავს ბიბლიოთეკაში მკითხველის მომსახურებით დაკავებული ყველა თანამშრომლის სამუშაო გრაფიკის შედგენას. ამასვე უკავშირდება კადრების შერჩევა, საქმიანობის კონტროლი და კვალიფიკაციის ამაღლება, რათა ჩვენმა ყველა მკითხველმა მიიღოს სტაბილურად კარგი მომსახურება.

ბიბლიოთეკის სტრუქტურაში თანამდებობრივად, ასევე, მევალება საბიბლიოთეკო სამსახურების ზოგად მართვაში მონაწილეობა, რაც გულისხმობს მომსახურების ხარისხის კონტროლსა და უწყვეტ განვითარებას საზოგადოების სამომავლო მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლად.

ზომას ნამდვილად აქვს მნიშვნელობა მოვალეობები, რომლებიც აღვიწერეთ, მარტივად გამოიყურება. მართლაც, პატარა ბიბლიოთეკაში ამ საქმის კეთება უფრო ადვილია, მაგრამ მე ვმუშაობ საჯარო ბიბლიოთეკაში, სადაც 53 ბიბლიოთეკარი ემსახურება ბიბლიოთეკის 62 ათას მომხმარებელს და ჯამში 100 ათასზე მეტ მოქალაქეს. კიდევ კარგი, რომ ყველა ერთდროულად არ მოდის ბიბლიოთეკაში! ჩვენი ბიბლიოთეკა დიაა კვირაში 52 საათი. მომსახურების 4 პუნქტზე ერთდროულად მუშაობს ბიბლიოთეკის 9 თანამშრომელი. არითმეტიკული გათვლებით ეს ნიშნავს, რომ ერთი სამუშაო დღის გრაფიკში 72 სამუშაო საათია გადანაწილებული. ეს რომ კვირის 7 დღესა და რამდენიმე სადამოს ცვლაზე გადავამრავლოთ, გამოდის, რომ ყოველკვირეული გრაფიკი ჯამურად 525 სამუშაო საათს მოიცავს. ყოველდღიურად ჩვენს ბიბლიოთეკაში საბიბლიოთეკო ერთეულების ბრუნვა 6-8 ათასს აღწევს. მე მევალება იმის უზრუნველყოფა, რომ აღნიშნული დრო სწორად ნაწილდებოდეს და დავალებები ჯეროვნად სრულდებოდეს — თაროებზე წიგნების დალაგების ჩათვლით.

თუ შეიძლება, სამუშაო მაგიდასთან მიმიშვიოთ

ჩემი მოვალეობები და, შესაბამისად, სამუშაო დატვირთვაც უშუალოდ დამოკიდებულია ბიბლიოთეკის პერსონალზე. ამ მხრივ, რადიკალურად განსხვავებულ სიტუაციებში ვხვდები ხოლმე. ხანდახან ბიბლიოთეკის კარის გაღებიდან პირველივე 10 წუთის განმავლობაში ხდება რაღაც ისეთი მნიშვნელოვანი, რაც გავლენას ახდენს მოელ შემდგომ სამუშაო დღეზე. ასეთ შემთხვევებში მიწევს იმ დღეს წინასწარ შედგენილი განრიგის გვერდზე გადადება. თუმცა არის დღეებიც, როდესაც ყველაფერი შეუფერხებლად, განსაკუთრებული პრობლემის გარეშე ხდება და საშუალება მეძლევა, ვიფიქრო ჩემი სამსახურის გრძელვადიან საჭიროებებზე.

სამსახურში ადრე მისვლა დასახული ამოცანების შესრულების შესაძლებლობას მაძლევს, თუმცა დროთა განმავლობაში მივხვდი, რომ ამას შესაძლოა გვერდითი მოვლენებიც ახლდეს. ნება მიბოძეთ, აღვიწეროთ ტიპური დაძაბული სამუშაო დღე. კართანვე მაცნობებენ ორი თანამშრომლის ავადმყოფობის შესახებ (რომელთაგან ერთ-ერთი პასუხისმგებელია თანამშრომლების სამუშაო გრაფიკის მოწესრიგებაზე); ამის გარდა, თურმე ტელეფონები არ მუშაობს; როდესაც ამას ვისმენ, მახსენდება, რომ 20 წუთში მკითხველთა მომსახურების ჯგუფთან თათბირი მაქვს. თან მოტანილი საუზმის მაცივარში შედგმასაც კი ვერ ვასწრებ.

გავრბივარ სატელეფონო ცენტრში (სადაც უპასუხებენ გარედან შემოსულ ყველა ზარს), რომელიც ჩემგან სულ რაღაც 5 სამუშაო მაგიდის მოშორებითაა, რათა გავიგო მათ ტელეფონებსაც თუ აქვთ პრობლემა. ვიგებ, რომ არც მათი ტელეფონები მუშაობს, ამის შესახებ უკვე აცნობეს ტექნიკური მომსახურების განყოფილებას და პასუხად მიიღეს, რომ პრობლემა მალე მოგვარდება.

ვუბრუნდები ჩემს მაგიდას, ვრთავ კომპიუტერს და ვხსნი თანამშრომლების სამუშაო გრაფიკის დოკუმენტს, სადაც იმ შტატგარეშე თანამშრომლების სიაა, რომლებიც სხვებს ცვლიან ავადმყოფობის დროს. აღმოვაჩინე, რომ ამ თანამშრომლებიდან არავის სცალია, რის გამოც დღეს მომუშავე თანამშრომლებს დამატებითი დავალებების შესრულება

ბა მოუწევთ. გასაკეთებელი საქმეების სიაში ჩავინიშნე, რომ გადავამოწმო ხოლმე, რამდენად სცალიათ შტატგარეშე თანამშრომლებს: ზოგადად, მეტი შტატგარეშე თანამშრომელი გვეჭირდება თუ მეტი თავისუფალი შტატგარეშე თანამშრომელი? თუ მეტი შტატგარეშე თანამშრომელი გვეჭირდება, გვაქვს კი მათი საკმარისი რიცხვი კანდიდატთა სიაში თუ ახალი თანამშრომლების შერჩევა უნდა დავიწყოთ?

შევცვალე რა თანამშრომლების სამუშაო გრაფიკი, ამის შესახებ ვაცნობებ მათ და მივდივარ შესამოწმებლად, ამუშავდა თუ არა ტელეფონები. ამისთვის ქვედა სართულზე ჩასვლა მიწევს, რათა დავეღებ კარს იმ პირს, ვინც ტელეფონებს უპასუხებს, რათა გადავამოწმებინო, სწორად შეასრულა თუ არა სატელეფონო სისტემაში შესვლის პროცედურები, და ვთხოვო, შეამოწმოს, მუშაობს თუ არა სისტემა. შვებით ამოვისუნთქე, როდესაც გავიგე, რომ ყველაფერი უკვე მუშაობს. ავრბივარ ჩემს სართულზე, ვიღებ თათბირის დღის წესრიგს და ისევ ქვედა სართულზე ჩამოვდივარ.

ვინაიდან ბიბლიოთეკის თანამშრომლები სხვადასხვა ცვლაში მუშობენ, შეუძლებელია მკითხველთა მომსახურების გუნდის ყველა წევრის ერთ თათბირზე შეკრება. ამიტომ რაიმე პრობლემის მოსაგვარებლად კვირაში იმავე დღის წესრიგის მქონე 4 მცირე თათბირის გამართვა გვიხდება. თათბირის დღის წესრიგში შედის წინა 5 კვირის განმავლობაში სხვა ბიბლიოთეკარების მიერ წამოჭრილი საკითხები. განსახილველია მრავალი თემა, დაწყებული მეგობრული შეხსენებებით („გთხოვთ დაიცვათ წესრიგი და სისუფთავე სამუშაო მაგიდაზე, რადგან ხშირად წიგნებით და წყლის ბოთლებით გადავსებული მხვდება,“ ან „თუ მკითხველი აბრუნებს კომპაქტდისკის კოლოფს, რომელშიც დისკი არ დევს, გთხოვთ, მოიქცეთ არსებული პროცედურის შესაბამისად და საქმე სხვას არ გადააბაროთ,“ ან „თუ რაიმეს იპოვით, გთხოვთ „დაკარგული ნივთების“ ყუთში მოათავსეთ ან გადააგდეთ“) და დამთავრებული ახალი პროცედურების ან ტრენინგების შესახებ სიახლეებით. თათბირის შემდეგ ზედა სართულზე ვბრუნდები, მაგრამ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მატყობინებენ, რომ წიგნების თარო

ჩამოინგრა და რაღაც უნდა მოვუხერხოთ.

დაახლოებით შუადღემდე უკვე ათამდე ხმავანი შეტყობინება მიგროვდება ჩემს ტელეფონზე იმ ადამიანებისგან, ვისაც აინტერესებს ინფორმაცია ვაკანსიის შესახებ, რომელიც გაზეთში განთავსეთ, და კიდევ ერთი შეტყობინება სტაჟიორი სტუდენტისგან, რომელიც ვერ ახერხებს სამსახურში მოსვლას. ერთი საათის შემდეგ, როდესაც ვუპასუხე სატელეფონო ზარებს, ელ-ფოსტით დავაგზავნე ვაკანსიის აღწერილობა და დაუვუკავშირდი სხვა სტაჟიორს, რომელსაც სურდა, დამატებითი საათები ემუშავა, გავაცნობიერე, რომ შესვენების დროა და თან წამოღებული თინუსის სალათი მაცივარში ჯერ არც კი შემიდგამს. რაკარგია, რომ ბიბლიოთეკაში არის კაფეტერია!

სადილის შემდეგ ბიბლიოთეკის დერეფანში გამოვიარე (ვამოწმებდი, თაროებზე რა რაოდენობით მასალის დაბრუნება იყო საჭირო). გზად ბიბლიოთეკის ერთ-ერთმა მომხმარებელმა გამაჩერა, რომელიც ვერ ახერხებდა ინტერნეტში შესვლას. ვაჩვენე, თუ როგორ უნდა შესულიყო ინტერნეტში. მან შემომჩივლა, რომ ბავშვები ბიბლიოთეკის კომპიუტერებით თამაშობენ და, ასევე, ვიდაცები მიირთმევენო საჭმელს ბიბლიოთეკაში. ვუსმენ და ვცდილობ მშვიდად ავუხსნა, რომ საჯარო ბიბლიოთეკები ემსახურება ყველას ერთნაირად განურჩევლად მათი ასაკისა და მიზნებისა. ხშირად ბევრი ადამიანისთვის რთულია იმ ცვლილებების გაგება, რომლებიც მიმდინარეობს თანამედროვე ბიბლიოთეკებში.

ზედა სართულზე ასვლისას შევიარე კადრების განყოფილებაში, რათა გამოვართვა იმ ვაკანტურ თანამდებობაზე შემოსული განაცხადები, რომელზედაც მიღების ვადა გასულ კვირას დამთავრდა (სულ 55 განაცხადი უნდა წავიკითხო). ბოლოს და ბოლოს, მოვახერხე დაჯდომა და ელ-ფოსტით მიღებული წერილების წაკითხვა. დავბეჭდე მმართველი გუნდის ხვალისდელი თათბირის დღის წესრიგი და გადავუგზავნე თათბირის მონაწილეებს ბიბლიოთეკის მომხმარებელთა შესახებ სტატისტიკურ ანგარიშთან ერთად.

ტელეფონის ზარი მაწყვეტინებს ბიბლიოთეკის მოხმარების შესახებ სტატისტიკური მონაცემების წყნარად

განხილვას. მატყობინებენ, რომ ბიბლიოთეკის ერთ-ერთი შტატგარეშე თანამშრომელი ვერ იმუშავებს გრიპის გამომ. მის სამუშაო განრიგში ცვლილება შემაქვს, რომელსაც ვითვალისწინებ მთელი ბიბლიოთეკის თანამშრომლების განრიგის შედგენისას, და ვიწყებ ცვლილებების შეტანას ბიბლიოთეკის დროებითი წევრობის პროცედურებში, რომლებიც იმ კვირაში მცირე თათბირებზე განვიხილეთ. ამ დროს შემოიარა სტუდენტმა, რომელსაც ევალება თაროებზე წიგნების განთავსება, და დამისვა კითხვები საბიბლიოთეკო პერსონალის დაკომპლექტებასთან დაკავშირებით — უნივერსიტეტში ასეთი დავალება მიუციათ. ცოტა ხანში შემომიარა მეორე თანამშრომელმა და შემომჩივლა წიგნების დასაბრუნებელ გარე ყუთთან დაკავშირებულ პრობლემებზე: თანამშრომლები წიგნებს ერთ გროვად აწყობენ, ნაცვლად იმისა, რომ დროულად ჩაიბარონ და ფონდში დააბრუნონ. მე კარგად მესმის მისი, ამიტომ ვურჩევ, დაელაპარაკოს წინა ცვლის თანამშრომელს. ამ დროს კომპიუტერმა შემახსენა, რომ უნდა ვიმორიგეო სამკითხველო დარბაზში. დიდი მადლობა ელექტრონულ კალენდარს შეხსენებებისათვის!

სამკითხველო დარბაზში მუშაობა საშუალებას მაძლევს, დავაკვირდე, როგორ უძღვებიან თანამშრომლები საკუთარ მოვალეობებს. მხოლოდ ასე შემიძლია გავიგო, თუ როგორ მუშაობს თითოეული თანამშრომელი ცალ-ცალკე და ერთად. ამჯერად განსაკუთრებით ვაკვირდები ერთი ახალი შტატგარეშე თანამშრომლის მუშაობას. ნაბეჭდი ერთეულების გაცემა-ჩაბარებასა და ახალი მკითხველების რეგისტრაციაში დრო სწრაფად გადის. შემდეგ ვესაუბრები ახალ თანამშრომელს, ვეკითხები, თუ როგორ მიდის საქმეები, და ვაქვებ მას მკითხველებთან კარგი ურთიერთობისთვის, ასევე მივუთითებ, თუ რა მხრივ სჭირდება მუშაობის დახვეწა.

სამუშაო დღის ბოლო საათში ვუბრუნდები ჩემს მაგიდას. ვაზუსტებ საბოლოო დეტალებს შრომის ჰიგიენისა და უსაფრთხოების ტრენინგთან დაკავშირებით, რომელიც რამდენიმე თვეში ყველა თანამშრომელმა უნდა გაიაროს. დაბოლოს, ვიწყებ დილით ჩემთვის გადმოცემული 55 განაცხადის კითხვას.

კი, კარგია მაგრამ მაინც...

მუშაობის დროს ჩემი მთავარი ამოცანაა პერსონალის მართვა და მაღალი ხარისხის საბიბლიოთეკო მომსახურების უზრუნველყოფა. ეს უნდა გაკეთდეს კვალიფიციურად, ანუ ისე, რომ ეს არ იყოს შესამჩნევი არც თანამშრომლებისთვის, არც მკითხველებისთვის. თანამშრომლების განრიგის მართვა ჰგავს თავსატეხი მოზაიკის ამოხსნას. განრიგის წარმატებით შესადგენად თითოეულ თანამშრომელს ვუდგები, როგორც მოზაიკის ცალკეულ დეტალს, რომელიც უნდა მოერგოს საერთო სურათს. თანამშრომლებმა უნდა იმუშაონ ერთად, როგორც პროფესიონალებმა (მაშინაც კი თუ X-ს არ მოსწონს). თუმცა ზოგიერთი თანამშრომელი დავალებებსა და განრიგს ზედმეტად პირადულად აღიქვამს. შეკითხვები უმეტესად უჩნდებათ იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენ ცვლაში მოუწია მუშაობა X-ს -თან შედარებით (დღემდე ვერ მივაგენი ისეთ ბიბლიოთეკას, სადაც მსგავსი პრობლემები არ წამოიჭრებოდა), ან რატომ სთხოვეს X-ს გაეკეთებინა რაღაც, რასაც არ სთხოვენ X-ს. გირჩევთ, ყოველთვის გქონდეთ მზად პასუხები და ახსნა-განმარტება ყველა შესაძლო შეკითხვაზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში დიდ ხათაბალაში გაეშვებით.

ბიბლიოთეკით სარგებლობის სტატიისტიკური მონაცემების შეგროვება და ანალიზი ჩემი საქმიანობის სტანდარტული შემადგენელი ნაწილია. სასურველია მათემატიკისა და შესაბამისი კომპიუტერული პროგრამების ცოდნა (მეც ყოველდღიურად ვხვეწ ჩემს უნარებს). ეს უნარ-ჩვევები განსაკუთრებით გამოვადგებათ, როდესაც მოგიწევთ იმის ახსნა, თუ რატომაა საჭირო ბიბლიოთეკის სამუშაო საათების შეცვლა ან პერსონალის გაზრდა-შემცირება. თუმცა ამ თანამდებობაზე ყველაზე მნიშვნელოვანი თანამშრომლებთან საუბრისა და მათი მოსმენის უნარია. ხანდახან არის შემთხვევები, როდესაც ყველაფერი ისე არ მიდის, როგორც გეგმავ, ან თანამშრომლებისგან მოსულდნელ რეაქციას იღებ (რაც მეტი თანამშრომელი გყავს, მით უფრო მაღალია ამის ალბათობა). მზად უნდა იყოთ ასეთი შემთხვევებისთვის. ნუ დააკნინებთ კომუნიკაციის როლს ასეთ სიტუაციებში. იცოდეთ, რომ თქვენს თანამშრომ-

ლებთან საუბარზე დახარჯული დრო საუკეთესო ინვესტიციაა, რომელიც დიდ წვლილს შეიტანს თქვენი საბოლოო მიზნის მიღწევაში.

შევეებეთ სიახლეებს...

გასაუბრების მაგიდის ორივე მხარეს ჯდომის გამოცდილება მაქვს, ამიტომაც ვიცი, რომ ეს არც ერთი მხარისთვის არ არის ადვილი. დიახ, შეიძლება ძალიან საინტერესო გამოცდილება იყოს ახალ ადამიანებთან შეხვედრა და იმის მოსმენა, თუ რატომ უნდათ თქვენთან მუშაობა და რისი გაკეთება შეუძლიათ, თუმცა გადაწყვეტილება ვაკანსიის შესაბამისი კრიტერიუმების საფუძველზე უნდა მიიღოს. თქვენმა გადაწყვეტილებამ შეიძლება გრძელვადიანი გავლენა მოახდინოს ბიბლიოთეკის მუშაობაზე — ან ცუდი, ან კარგი!

სანამ ვაკანსიას გამოაცხადებდეთ, კარგად უნდა დაფიქრდეთ. საჭიროა კი ეს თანამდებობა? სამუშაო საათები სწორად არის განსაზღვრული? რა ცვლილებების შეტანა შეიძლება სამუშაოს აღწერილობაში, რომ ის ჩვენს ხედვას უკეთესად მოერგოს? ეს ყველაფერი უნდა განიხილოთ. ეს შესაძლოა რთული პროცესი აღმოჩნდეს, განსაკუთრებით, თუ თქვენ არ ეთანხმებით იმათ შეხედულებებს, ვისი აზრის გათვალისწინებაც აუცილებელია. მზადდება რეკომენდაციები და ცვლილებები შედის სამუშაოს აღწერილობაში. ასევე საჭიროა შეთანხმება კადრების განყოფილებასთან. სამუშაოზე აყვანის პროცესი ადვილი არასოდეს არის.

პირველ გასაუბრებამდე წავიკითხე სტატიები და წიგნები, თუ როგორ უნდა ჩამეტარებინა ის; სხვებიც გამოვკითხე, თუ როგორ ატარებდნენ გასაუბრებებს. პროცესის შესახებ ინფორმაცია რომ მოვიპოვე და წარმოვიდგინე ჩემი როლი, უფრო დავმშვიდდი. რაც მთავარია, ვისწავლე სწორი კითხვების დასმა, რომლებიც საშუალებას მისცემს კანდიდატებს, თავიანთი პრაქტიკული გამოცდილებიდან ისაუბრონ და არ შემოიფარგლონ სტანდარტული პასუხებით. ხშირად ყველაზე რთული დაწესებულების შიგა გასაუბრებებია. გასაუბრებაზე მოსულ ძველ თანამშრომლებს ხშირად ჰგონიათ, რომ მათ კარგად იცნობთ, და უჭირთ საკუთარ თავზე არსებითი ინფორმაციის მოწოდება.

ძნელია, ადამიანს აცნობო, რომ ის არ აირჩიეს ვაკანტურ თანამდებობაზე. ვცდილობ ხოლმე, ყურადღება გავამახვილო იმ საკითხებზე, რომლებშიც თავი კარგად წარმოაჩინა, თუმცა იმასაც ვუხსნი, თუ რის გამო ვერ დააკმაყოფილა შესარჩევი კრიტერიუმები. ცუდი ამბის შეტყობინება ყოველთვის რთულია, მიუხედავად იმისა, თუ მერამდენედ აკეთებ ამას.

...და გაუშვალავდი სირთულეებს

ნებისმიერ ადამიანს, ვინც სხვა თანამშრომლებს ხელმძღვანელობს, მიუხედავად იმისა, თუ რა თანამდებობაზეა, ერთ რამეს ვურჩევ: აწარმოეთ შენიშვნების დღიური. საკუთარ თავზე გამოვცადე, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანი ყოფილა თანამშრომლებთან საუბრებისა და მათ შესახებ მოპოვებული ინფორმაციის ჩანიშვნა. დიახ, ამაზე დიდი დრო დაიხარჯება, მაგრამ დამიჯერეთ, ეგ ჩანაწერები კარგ სამსახურს გაგიწევთ. მე არ ვამბობ, რომ აბსოლუტურად ყველაფერი უნდა ჩაიწეროს, მაგრამ ნამდვილად უნდა ჩაინიშნოს, თუ მოგიწიათ თანამშრომელთან დალაპარაკება სამუშაოს დაბალი ხარისხის თაობაზე ან შეამჩნიეთ უარყოფითი დამოკიდებულება სამუშაოს მიმართ. შესაძლოა, მსგავსი პრობლემები კანონზომიერ ხასიათს იღებდეს, მაგრამ ამას ვერ ამჩნევდეთ, სანამ თქვენს ჩანაწერებს არ გადახედავთ. ნებისმიერ ორგანიზაციას, რომელშიც კი შეიძლება მუშაობდეთ, ექნება არასათანადო მუშაობაზე რეაგირების წესები. უნდა იცოდეთ ეს წესები და ნუ შეგეშინდებათ მათი გამოყენების.

თქვენ ჯერ კიდევ კითხულობთ... და მაინც გინდათ ჩემნაირი სამუშაო?

შესანიშნავია! ბიბლიოთეკებს — ზომის, სამუშაო საათებისა და თანამშრომელთა რაოდენობის მიუხედავად — სჭირდებათ თქვენნაირი ადამიანები! ვიცი, რომ სამუშაო განრიგების შედგენასა და თანამშრომლების მართვას არ ასწავლის ჩემთვის ცნობილი არცერთი საბიბლიოთეკო კურსი, მაგრამ, ჩემი აზრით, უნდა ასწავლიდნენ, რადგან ეს გადაამწყვეტ გაველენას ახდენს ბიბლიოთეკის წარმატებულ მუშაობაზე. მთავარი პიროვნული თვისება, რომელიც უნდა ჰქონდეს ამ თანამდებობაზე მომუშავე ადამიანს, — ეს არის კონფლიქტების, სტრესისა და ცვლილებების კარგი ამტანობა.

ამონარიდი წიგნიდან „ერთი დღე ბიბლიოთეკის ცხოვრებიდან: კარიერული წარმატება საბიბლიოთეკო საქმესა და საინფორმაციო მეცნიერებაში“ (პრისცილა კ. შონტზისა და რიჩარდ ა. მარის რედაქტორებით; Shontz, Priscilla K. and Richard A. Murray, editors. *A Day in the Life: Career Options in Library and Information Science*. Libraries Unlimited, 2007)

ინგლისურიდან თარგმნა საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის პარლამენტის სამეცნიერო-საინფორმაციო უზრუნველყოფის განყოფილების თანამშრომელმა **თინათინ სულუხიამ**.

მათოლური სამსახური

თინათინ ცოტახია

საქართველოს ჰაილანდების ეროვნული ბიბლიოთეკის
საბიბლიოთეკო ხელახსახის დირექტორი

წიგნის შეფასების კრიტერიუმები

დოკუმენტების შეფასების მეთოდიკა

დოკუმენტების შეფასებისას გასათვალისწინებელია შემდეგი რეალობა - არ შეფასდეს წიგნი ძალიან ძვირად, რომ არ გართულებს საკუთარი მატერიალური პასუხისმგებლობა, ან ძალიან იაფად, რომ არ გაუჩნდეს მომხმარებელს და თანამშრომლებს წიგნის უპატივცემულობის შეგრძნების, ან წიგნთან უდიერად მოპყრობის სტიმული.

წიგნის ფასის დადგენა ადვილი არ არის. ეს ეხება, როგორც თანამედროვე ახალ გამოცემებს, ასევე ბუკინისტურს (მოძველებულს). ექსპერტებიც კი, შეფასების არაერთგვაროვან მიდგომებსა და სირთულეებზე საუბრობენ.

დიდი მნიშვნელობა აქვს გამოცემის ადგილს (წიგნზე ყველაზე დიდი მათხონა და მისი ყველაზე დიდ ფასად გაყიდვის ალბათობა არის იმ ქვეყანაში, სადაც ეს წიგნი დაიბეჭდა).

დოკუმენტების ექსპერტიზა ხორციელდება შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

- დოკუმენტის ისტორიულ-კულტურული, ინფორმაციულ-ესოტერული ღირებულებების კრიტერიუმი;

- დოკუმენტის აქტუალურობის კრიტერიუმი: კონკრეტული დოკუმენტის შეფასების პროცესში გამოყენებული სხვადასხვა ნიშან-თვისება. მაგ.: ავტორის ან გამომცემლის ავტორიტეტი, ნაწარმოების ხარისხი, ენა, ფასი;

ქრონოლოგიური კრიტერიუმი: სამამულლო და საზღვარგარეთული ბეჭდური დოკუმენტები, გამოცემული წიგნის ბეჭდვის დასაბამიდან (მაგ. ძვირად ფასდება პრაქტიკულად ყველაფერი, რაც გამოიცემოდა მე-18 საუკუნემდე. ძვირად შეიძლება შეფასდეს აგრეთვე 1830 წლამდე გამოცემული წიგნები, ვინაიდან ამ წელს დაიწყო ევროპაში გამოცემების ტირაჟირება, მასიური წიგნწარმოება);

სოციალურ-ღირებულებითი კრიტერიუმი: ყდის მხატვრული ღირებულება, პოლიგრაფიული ტექნიკით გაფორმებული მინიატურული, უჩვეულო ფორმ-

ის გამოცემები. ცნობილი მხატვრების, ილუსტრატორების, გრაფორების გაფორმებული გამოცემები;

გამოცემის უნიკალურობის კრიტერიუმი: ერთეულ ეგზემპლარებად შემონახული გამოცემები: გამოცემები, რომლებსაც აქვთ ინდივიდუალური ნიშან-თვისებები - რაიმე ნიშნული, ავტოგრაფი, გამომცემლის ბეჭედი; გამოცემები, რომლებსაც აქვთ სამეცნიერო და ისტორიული მნიშვნელობა;

პრიორიტეტულობის კრიტერიუმი: კლასიკოსების პირველი გამოცემები და მათ სიცოცხლეში დაბეჭდილი გამოცემები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ისტორიისთვის, მეცნიერებისთვის, კულტურისთვის;

რაოდენობრივი კრიტერიუმი: მცირეტირაჟიანი გამოცემები, ბიბლიოგრაფიული იშვიათობა.

შემოწირულობა-სახუქრის შეფასება

ბიბლიოთეკების დაკომპლექტების ერთ-ერთი და მუდმივი წყაროა შემოწირულობა და სახუქარი (გარდა შეძენისა და სავალდებულო ეგზემპლარისა).

შემოწირულობით შემოთავაზებულ წიგნებს აქვთ სხვადასხვა ღირებულება - ძალიან საჭირო და ძვირფასი გამოცემებით დაწყებული და აშკარა მაკულატურით დამთავრებული, რომლის რაოდენობა სამწუხაროდ ძალიან დიდია. როგორც წესი, ბიბლიოთეკებს სახუქრად სთავაზობენ საბჭოთა პერიოდში გამოცემულ წიგნებს. ამ გამოცემებით ბიბლიოთეკები თავად კომპლექტდებოდა და მისთვის არანაირ საჭიროებას არ წარმოადგენს მათი მიღება, ამიტომ ფონდში წიგნების ჩარიცხვა მხოლოდ იმ მიზეზით, რომ ეს სახუქრია, არ არის სწორი პრაქტიკა.

შემოწირულობასთან მუშაობა რეგლამენტირებულია ბიბლიოთეკაში მომზადებული სახვადასხვა შიდა ნორმატიულ-სამართლებრივი დოკუმენტებით: ინსტრუქციები, დებულებები, წესები, ხელშეკრულებები, რომლებიც არეგული-

რებს ბიბლიოთეკისა და შემომწირველის ურთიერთობებს, განსაზღვრავს დოკუმენტების მიღების წესებს, ფასწარმოქმნის პროცესს და საბიბლიოთეკო ფონდში მათ ჩარიცხვას.

აღნიშნული ნორმატიული დოკუმენტები ორიენტირებული უნდა იყოს როგორც სპეციალისტ-ბიბლიოთეკარებზე, ასევე მომხმარებელსა და შემომწირველზე.

შემომწირველს აუცილებლად უნდა განუმარტონ, რომ შემოთავაზებული საჩუქარი იმავე წესით ჩარიცხება ფონდში, როგორც შექმნილი დოკუმენტები ანუ ბიბლიოთეკას შეუძლია მიიღოს საჩუქარი და განკარგოს ის თავისი შეხედულებისამებრ (შემომწირველისთვის შეუტყობინებლად გადასცეს სხვა ორგანიზაციებს, გაცვალოს და ა.შ.)

შემომწირველს სასურველია აუხსნან, რომ საბიბლიოთეკო ფონდში ჩასარიცხი წიგნები ფასდება მათი შემდგომი შენახვის მიზნით და შეფასებას ახორციელებენ ბიბლიოთეკის სპეციალისტები (შეფასების დროს გამოიყენება წიგნის ბაზარზე არსებული ფასები, გამომცემლობების და წიგნით მოვაჭრე ორგანიზაციების პრაის-ლისტები).

შემომწირველის სურვილით შესაძლოა ხელშეკრულების გაფორმება საჩუქარზე. ხელშეკრულება იურიდიული დოკუმენტია, რომელიც ადასტურებს შემოწირულობის მიღებას. მასში აღნიშნული უნდა იყოს, რომ შემოწირულობის ფასს ადგენს ბიბლიოთეკის საბიბლიოთეკო დოკუმენტების შემფასებელი კომისია და არა შემომწირველი პირი/ორგანიზაცია.

თუ საჩუქარი სიძველის ან ფიზიკური მდგომარეობის გამო ბიბლიოთეკას არ ესაჭიროება, უნდა აცნობონ შემომწირველს. ბიბლიოთეკა შეუძლია უარი თქვას შემოწირულობაზე, თუ შემომწირველი მოითხოვს ბიბლიოთეკის საქმიანობისთვის შეუფერებელ პირობებს (მაგალითად ცნობების გაცემა საგადასახადოსთვის).

საბაზრო ღირებულება

საჩუქრად მიღებული დოკუმენტების ფასი განისაზღვრება წიგნის ბაზარზე არსებული ღირებულებით. მაგრამ საბაზრო ღირებულება არ არის ყოველთვის ერთნაირი, ორიენტირი უნდა იყოს ადგილობრივი ფასები.

რა ახდენს გავლენას წიგნის შეფასებაზე

1. წიგნის ასაკი. ეს მეტად მნიშვნელო-

ვანი ფაქტორია, მაგრამ არა ძირითადი. ფასზე გავლენას ახდენს ტექსტის მნიშვნელობა, წიგნის ფიზიკური მდგომარეობა და მასზე მოთხოვნა.

2. წიგნის შინაარსი. როგორც წესი, მხატვრული ლიტერატურა ფასდება უფრო მეტად, ვიდრე სამეცნიერო-ტექნიკური. თუმცა არსებობს გამონაკლისი. ინტერესს იწვევს ძველი, ცნობილი მხატვრების ილუსტრირებული წიგნები. უფრო ძვირია წიგნები, რომლებიც აკრძალა ცენზურამ, ძირითადი ტირაჟი განადგურდა და დარჩა ეგზემპლარების მცირე რაოდენობა. ღირებულია წიგნები, რომლებიც ბეჭდვის ახალი ტექნოლოგიებით გამოირჩევა.

3. წიგნები, რომლებიც ავტორის სიცოცხლეშია გამოცემული უფრო მეტად ფასდება.

4. აკინძვის ხარისხი. მნიშვნელობა აქვს აკინძვის მასალას და აგრეთვე მისი შენახვის ხარისხს. ყველაზე ძვირფასად ითვლება ოქროთი ტვიფრული ფრანგული (მთლიანად ტყავადაკრული) და ტარსიკონის (თხის ტყავისგან დამზადებული) ყდები.

5. წიგნის ბლოკის სისრულე. ფასზე ყველაზე მეტად აისახება ფურცლების ნაკლებობა, ყველაზე ნაკლებად - მინაწერები მინდვრებზე და ტექსტის უმნიშვნელო დაზიანება.

6. წიგნის ტირაჟი – რაც ნაკლებია, მით მეტად ფასდება. მეტად ფასობს განადგურებული ტირაჟიდან გადარჩენილი ეგზემპლარები. შეფასებისას საჭიროა წიგნის ისტორიის გათვალისწინება.

7. წიგნის კომპლექტები. კომპლექტი, რომელსაც აკლია თუნდაც ერთი ტომი, მთლიანზე ბევრად ნაკლები ღირს, ცალკეული ტომიც ძვირად არ ფასდება;

8. ავტოგრაფიანი და წინა მფლობელის მინაწერიანი წიგნის შეფასება.

ძვირფასად ითვლება წიგნი, რომელსაც აქვს მფლობელის მინაწერი, განსაკუთრებით თუ იგი ცნობილი პიროვნებაა. ასეთი მინაწერი შესაძლოა გაყალბებული იყოს, ამიტომ საჭიროა მინაწერის ავთენტურობის დადგენა.

გადაფასების კოეფიციენტების გამოყენება

სხვა ვალუტაში შეფასებული დოკუმენტების შემთხვევაში, ბიბლიოთეკებში

გამოიყენება გადასაფასებელი კოეფიციენტები, რომლებიც სახელმწიფოს მიერ არის დადგენილი. გადაფასებას აწარმოებს ბიბლიოთეკაში შექმნილი დოკუმენტების გადამფასებელი კომისია;

კომისიის წევრებს და დებულებას ამტკიცებს ბიბლიოთეკის დირექცია. კომისიის ერთ-ერთი წევრი აუცილებლად უნდა იყოს ბიბლიოთეკის ბუღალტერი, შესაძლოა ფინანსისტის მოწვევაც სხვა ორგანიზაციიდან;

ბიბლიოთეკარებმა გადამფასებელ კომისიას უნდა წარუდგინონ სხვა ვალუტაში, მაგალითად მანეთებში შეფასებული წიგნების ჯამი, ან ერთეული ეგზემპლარის ფასი სხვა ვალუტაში (მანეთი, კუპონი და სხვა), ხოლო კომისია ვალდებულია გადააფასოს წარდგენილი თანხა ლარში;

ლარში გადაფასებული წიგნები ბიბლიოთეკის ბუღალტერიამ უნდა აიყვანოს ბიბლიოთეკის საბუღალტრო ბალანსზე; გადასაფასებელი კოეფიციენტები შემოღებულია 1992 წლიდან. წიგნის ფონდები ჩაითვალა ძირითად საშუალებებად და შეეფარდა სამი სახის კოეფიციენტი, რომელთა გადაფასება წარმოებს წიგნის გამოცემის თარიღთან შესაბამისობაში.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/...report/116.pdf>

შემოწირულობა საბიბლიოთეკო ფონდებისთვის

2. საბიბლიოთეკო ფონდების აღრიცხვა / საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, თბ; 2016

ბუჩხა თაყნიაშვილი

ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურება მუნიციპალიტეტში

მეთოდური რეკომენდაციები

მუნიციპალიტეტებში ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურებას უზრუნველყოფენ დამოუკიდებელი საბავშვო ბიბლიოთეკები, ცენტრალურ ბიბლიოთეკებთან მოქმედი საბავშვო განყოფილებები, სასოფლო (საჯარო) ბიბლიოთეკა-ფილიალები და საჯარო სკოლებთან მოქმედი ბიბლიოთეკები. საქართველოში ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების მდიდარი ტრადიცია და გამოცდილება გაგვაჩნია. მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის ქართველი საზოგადო მოღვაწენი, მწერლები, ცნობილი პედაგოგები ჯეროვან ყურადღებას უთმობდნენ ბავშვთა და მოზარდთა განათლებას, აღზრდას, წიგნიერების დონის ამაღლებისა და ინტელექტუალური ზრდის საკითხებს. გასული საუკუნის 30-იან წლებში საქართველოში ჩამოყალიბდა დამოუკიდებელი საბავშვო ბიბლიოთეკების ქსელი; საბავშვო ბიბლიოთეკების რაოდენობა 1990-იანი წლებისათვის 200-ს აჭარბებდა. ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურებაში დამკვიდრებული ინდივიდუალური და მასობრივი მუშაობის ფორმები,

რომლებიც წლების განმავლობაში დამკვიდრდა პრაქტიკაში, დღესაც ინარჩუნებენ სასიცოცხლო მნიშვნელობას. უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვისათვის კვლავ დგება კითხვის პროგრამები; ბავშვებთან მომუშავე ბიბლიოთეკარები ახლოს იცნობენ ბავშვ მკითხველებს ბიბლიოთეკაში მოსვლის პირველივე დღიდან. აკვირდებიან რა ბავშვის ფსიქოლოგიურ თავისებურებებს, ბიბლიოთეკარები სისტემატურად ზრდიან მის ინტერესს კითხვის თემატიკის გამრავალფეროვნებისათვის. ბავშვი მკითხველი თანდათანობით, ნაბიჯ-ნაბიჯ შედის საბავშვო ლიტერატურის სამყაროში, ეცნობა მანამდე უცნობ ავტორებს; ბიბლიოთეკარის დახმარებით ბავშვი გადადის სხვა თემატიკის შესახებ არსებული ლიტერატურის კითხვაზე. ბავშვი მკითხველის ინტელექტუალური ზრდა, მისი განათლების დონის ამაღლება მარჯვედ შერჩეული წიგნებით საბოლოო ნაყოფს თანდათანობით გამოიღებს უფრო მოზრდილი ასაკის პერიოდისათვის. ამ დროს ბავშვს უჩნდება ინტერესი გარკვეული პროფესიებისადმი. ბიბლიოთეკარი-

სათვის მკითხველის ასეთი ინტერესი არ უნდა დარჩეს უშუქნეველი. ბავშვი თანდათან უნდა შეიყვანოს პროფესიონალი მრავალფეროვნების სამყაროში. ეს პროცესი ლოგიკურად უნდა უკავშირდებოდეს მარჯვედ შერჩეულ სამეცნიერო-პოპულარული წიგნების თემატიკას. მე-7, მე-9 კლასის მოსწავლისათვის დიდი სწრაფვა ისეთი პროფესიებისადმი, რომლებიც დღეისათვის უფრო პოპულარული და ცხოვრებაში დამკვიდრებულია.

კომპიუტერული ტექნოლოგიების დანერგვამ სწრაფად შეცვალა ბავშვთა კითხვის ინტერესი. მიზნობრივი, რაციონალური კითხვა სწრაფად მკვიდრდება საბიბლიოთეკო პრაქტიკაში. სასწავლო პროცესს ორგანულად ერწყმის ელექტრონული რესურსების გამოყენება. უფროსი სასკოლო ასაკის ბავშვები ადვილად ერთვებიან კომპიუტერულ თამაშებში. ბიბლიოთეკარების ამოცანას შეადგენს ორგანულად შეათავსოს ერთიმეორეს წიგნიდან მიღებული ცოდნა კომპიუტერიდან მოპოვებულ ინფორმაციას. მოსწავლე, და მით უმეტეს პედაგოგი არ უნდა დაკმაყოფილდეს კომპიუტერიდან ამოღებულ ფრაგმენტულ ეპიზოდებს რომელიმე მხატვრული ნაწარმოებიდან, იქნება ეს პერსონაჟის დახასიათება, თუ რომელიმე კონკრეტული თემის შესრულება. დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ თანამედროვე ახალგაზრდობის დიდი ნაწილის ინფორმირებულობის დონე მკვეთრად ჩამორჩება მათი განათლების დონეს. დღეისათვის ყველა დასახლებული ადგილების ინტერნეტიზაციის პროცესი ინტენსიურად მიმდინარეობს, იქნება სასწავლო და საინფორმაციო ცენტრები. ახალგაზრდები მალე ხდებიან საზოგადოების სრულყოფილი წევრები. ამ ფაქტორების გათვალისწინებით ბავშვთა კითხვის პროცესი მკვეთრად იცვლება როგორც შინაარსობრივი, ასევე, ორგანიზაციული თვალსაზრისით. კითხვისადმი ინტერესის გაღვიძება უნდა დავიწყოთ უმცროსი სასკოლო ასაკიდანვე. ელექტრონული საინფორმაციო რესურსების გამოყენება კითხვის პროცესში თანდათანობით უნდა მკვიდრდებოდეს მოზარდის საკითხავ პროგრამაში. ბიბლიოთეკარებმა არ უნდა დაუშვან, რომ ბავშვ მკითხველს ადვილად დაეუფლოს ბეჭდური წიგნისადმი გაუცხოების პრობლემა. კითხვის ეტაპობრივი პროგრამები თანაბრად უნდა ითვალისწინებდეს ბეჭდური და ელექტრონული

მასალების გამოყენებას. ინტერნეტით მომსახურების ჩვევების გამომუშავება უნდა მიმდინარეობდეს მოზომილი პედაგოგიური ტაქტით, სადაც მაქსიმალურად იქნება გათვალისწინებული ბავშვის ასაკობრივი თავისებურებანი, მისი ფსიქოლოგიური მიდრეკილებები და შესაძლებლობები.

ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურებების პროცესში შეუნელებელი ყურადღება უნდა მიექცეს მათს აქტიურ პოზიციას სასკოლო ცხოვრებაში, აკადემიური მოსწრების მაჩვენებლები პირდაპირ უნდა მიუთითებდეს ბავშვის მომზადების, წიგნიერებისა და განათლებულების დონეზე. ბავშვ მკითხველთა ასაკობრივი დიფერენციაცია ორ მიზანს ემსახურება, - პირველი ის, რომ ასეთი მიდგომით ბიბლიოთეკარს საშუალება აქვს კითხვის პროცესში გაითვალისწინოს მისი ასაკობრივი დონე, მონაცემები, რათა სწორად წარმართოს ბავშვის კითხვის პროცესი და მეორე, ის, რომ ასაკობრივი დიფერენციაცია საფუძვლად უდევს საბავშვო ფონდის სისტემატიზაციას. ეს პროცესი, ანუ ფონდების ასაკობრივი დაყოფა ერთგვარ საფუძველს წარმოადგენს წიგნების შერჩევისა და კითხვის პროცესის პედაგოგიური პრინციპით წარმართვის საქმეში.

საბავშვო განყოფილებებსა და საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკებში, ისევე, როგორც სასოფლო ბიბლიოთეკებში ბავშვთათვის განკუთვნილი ფონდები სისტემატიზებულია ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით:

I - სკოლამდელი და 1-2 კლასის მოსწავლეები;

II - უმცროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეები, 3-4 კლასელები;

III - საშუალო სასკოლო ასაკის მოსწავლეები, 5-6 კლასელები;

IV - უფროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეები, 7-9 კლასელები.

ასეთი დაყოფა არ არის მკვეთრად გამიჯნული იმ თვალსაზრისით, რომ ძნელია ასაკობრივი ზღუდეების მიხედვით ზედმიწევნით მოვითხოვოთ წიგნების გაცემა სახელდობრ ერთი ასაკობრივი ჯგუფიდან. მე-6, მე-7 კლასელები დიდი ინტერესით კითხულობენ მე-8, მე-9 კლასელთათვის განკუთვნილ გამოცემებს. ასეთი მიდგომა შეინიშნება ყველა შინაარსის ლიტერატურის მიმართ, განსაკუთრებით მხატვრულ ლიტერატურასთან მიმართებაში. ამ პროცეს-

ში მაინც გადამწყვეტ სიტყვას ბიბლიოთეკარი ამბობს, რომელმაც კარგად იცის მოზრდილთა საკითხავი ინტერესი და ბავშვის მკითხველური ბიოგრაფია. ასაკობრივი პრინციპის დაცვა კითხვაში უფრო მიზანშეწონილი და ეფექტურია უმცროსი სასკოლო ასაკის ბავშვებთან მუშაობის პროცესში. ასეთი დაყოფა საბავშვო ფონდებისა ძირითადად ემსახურება კითხვის ინტენსივობის ზრდას, სისტემატური კითხვის აყვანას აკადემიურ დონემდე, სადაც თანაბრად იქნება წარმოდგენილი ბეჭდური მასალები და ელექტრონული რესურსები.

თანამედროვე ბავშვი იზრდება შეცვლილ გარემოში, მის გონებაზე დიდ ზეგავლენას ახდენს ინფორმირების მრავალნაირი საშუალება, რომელთა არსში გარკვევა საჭიროებს ფხიზელ პედაგოგიურ მიდგომას. ბავშვი იმთავიდანვე უნდა ვაზიაროთ ქართულ კლასიკურ საბავშვო ლიტერატურას. ბავშვი მკითხველი ასაკის მიხედვით უნდა იცნობდეს ქართული საბავშვო ლიტერატურის ისეთ მთავარეგებს, როგორებიც იყვნენ იაკობ გოგებაშვილი, ვაჟა-ფშაველა, ი. ჭავჭავაძე, ა. წერეთელი, შ. მღვიმელი, რ. ერისთავი, შ. არაგვისპირელი, თ. რაზიკაშვილი, ე. გაბაშვილი, ი. ევდოშვილი, ნ. ლომოური; მე-20 საუკუნის საბავშვო მწერლებიდან: ი. გრიშაშვილი, ლ. ქიაჩელი, მარიჯანი, გრ. აბაშიძე, ნ. კეცხოველი; მე-20 საუკუნის მეორე ნახევრის ცნობილ საბავშვო მწერლებს: ხ. ბერულავა, კ. გოგიაშვილი, ნ. დუმბაძე, რ. ინანიშვილი, თ. იოსელიანი, ა. სულაკაური, მ. ფოცხვერაშვილი, გ. ჭიჭინაძე და სხვები. ქართული საბავშვო ლიტერატურის ფუძემდებლად სამართლიანად ითვლება დიდი ქართველი პედაგოგი და განმანათლებელი იაკობ გოგებაშვილი.

მუნიციპალიტეტში ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მდგომარეობის შესწავლისა და ანალიზისათვის პირველ ეტაპზე აუცილებელია დაზუსტდეს მათი რაოდენობა. ბავშვთა მომსახურებას უზრუნველყოფენ ადგილობრივ ხელისუფლებას დაქვემდებარებული ორი უწყება: საჯარო ბიბლიოთეკები და საჯარო სკოლებთან მოქმედი ბიბლიოთეკები. ორივე უწყების კოორდინაციული მუშაობით შესწავლილი უნდა იქნეს არსებული მდგომარეობა და დაისახოს ქმედითი ღონისძიებები, შემუშავდეს რეკომენდაციები. არსებული პრობლემების გადაჭრა ერთდროულად, ოპერატიულად შეუძლებელია. მხედველობაში უნდა

იქნეს მიღებული ადგილობრივი საინფორმაციო საშუალებები, კომპიუტერული ტექნიკის არსებული მდგომარეობა, ადამიანური რესურსები და, რაც მთავარია, ბავშვთათვის განკუთვნილი საბიბლიოთეკო ფონდების ხარისხი, განათლების მანქენებელი და ისეთი საკითხები, რომლებიც პირველ ეტაპზე შეიძლება გადაიჭრას დიდი ძალისხმევის გარეშე.

მუნიციპალიტეტში ბავშვთა რაოდენობა უნდა დაზუსტდეს საჯარო (სასოფლო) ბიბლიოთეკებში და საჯარო სკოლებიდან მოპოვებული ინფორმაციით: ბავშვთა (I – IX კლასები) რაოდენობა მუნიციპალიტეტში

ცენტრში -
სოფლებში -

ბავშვთა რაოდენობა სოფლებში

№	სოფლის დასახელება	ბავშვთა რაოდენობა	მკითხველთა რაოდენობა	ჩაბმის %	შენიშვნა
1					
2					
3					
4					
...					

ბავშვთა რაოდენობა (I – IX კლასები) საჯარო სკოლებში

№	სკოლების დასახელება	მოსწავლეთა რაოდენობა (I-IX კლ.)	ბავშვ მკითხველთა რაოდენობა	ჩაბმის %	შენიშვნა
1					
2					
3					
...					

ბავშვთა კითხვადობის შენაჯამი მუნიციპალიტეტში

№	ბავშვთა რაოდენობა სულ	მკითხველთა რაოდენობა	ჩაბმის %	შენიშვნა
1				
2				
3				
...				

საბავშვო ფონდების რაოდენობა მუნიციპალიტეტში

№	სოფლების დასახელება	ფონდების რაოდენობა (ეგზ.)	ბავშვთა კონტიგენტი (I-IX კლ.)	უზრუნველყოფის კოეფიციენტი	შენიშვნა
1					
2					
3					
...					

საბავშვო ფონდების რაოდენობა საჯარო სკოლებში

№	სკოლების დასახელება	ფონდების რაოდენობა (ეგზ.)	ბავშვთა კონტიგენტი (I-IX კლ.)	უზრუნველყოფის კოეფიციენტი	შენიშვნა
1					
2					
3					
...					

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საბავშვო განყოფილებამ ასევე უნდა გაანალიზოს ბავშვთა კითხვადობის მაჩვენებლები მუნიციპალიტეტში:

მკითხველთა რაოდენობა მუნიციპალიტეტში

საბავშვო კონტიგენტი მთლიანად მუნიციპალიტეტში = %

კითხვადობის დაბალი მაჩვენებელი უნდა აიხსნას ფონდების შინაარსის შეუსაბამობით ბავშვთა საკითხავ ინტერესთან. დაბალი კითხვადობა სხვა გარემოებებითაც აიხსნება; ამ მაჩვენებელზე უარყოფითად მოქმედებს თანამედროვე კომპიუტერული ტექნოლოგიების არაეფექტური გამოყენება, ბავშვებთან ინდივიდუალური მუშაობისადმი შენელებული ტენდენციები, ოჯახის სკოლისა და ბიბლიოთეკების დაბალი ურთიერთთანამშრომლობის პრობლემები. მუნიციპალიტეტში ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურების მდგომარეობის შესწავლის პროცესში ყურადღება უნდა გამახვილდეს სასკოლო ასაკის მოსწავლეებზე იმ რაოდენობაზე, რომლებიც გარკვეული მიზეზების გამო ვერ დადიან სკოლებში, ვერ ღებულობენ სასკოლო განათლებას სოციალური თუ სხვა პრობლემების გამო. საერთოდ, მსოფლიოში მომრავლდა იმ ბავშვთა რაოდენობა, რომლებმაც საერთოდ არ იციან წერა-კითხვა. ასეთი ბავშვების რაოდენობა შესწავლილი უნდა იქნეს მუნიციპალიტეტში და დაისახოს გარკვეული სახის ქმედითი ღონისძიებები.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის საბავშვო განყოფილებამ ბავშვთა საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მომსახურების მდგომარეობა უფრო დეტალურად, პროფესიული მიდგომით უნდა შეისწავლოს ცენტრში, სადაც დიდია ბავშვთა კონ-

ტიგენტი, უფრო მეტად აქტიურია მათი მონაწილეობა საბიბლიოთეკო ღონისძიებებში. უყურადღებოდ არ უნდა დარჩეს ის სკოლები და სასოფლო ბიბლიოთეკები, სადაც შედარებით მცირეა ბავშვთა რაოდენობა. ბავშვ მკითხველთა საბიბლიოთეკო მომსახურებებში, როგორც აღვნიშნეთ, ინტერესი არ დაუკარგავთ ტრადიციული მომსახურებების ფორმებსა და მეთოდებს. უფროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეები დიდი ინტერესით მონაწილეობენ ბიბლიოთეკაში მოწყობილ საიუბილეო ღონისძიებებში. ასეთებია: წიგნის წარდგენა, შეხვედრები მუნიციპალიტეტის ცნობილ პიროვნებებთან, საიუბილეო თარიღების აღნიშვნა, ცოცხალი ბიბლიოთეკის ორგანიზება და სხვა სახის ღონისძიებები. ბიბლიოთეკებში ეწყობა შეხვედრები შემოქმედ ბავშვებთან, ადგილებზე აქვეყნებენ მათი პოეზიის, თუ პროზის ნიმუშს; შემოქმედი მკითხველების ბევრი მხატვრული ნიმუში გამოქვეყნდა ბიბლიოთეკართა პროფესიულ ჟურნალებში „საქართველოს ბიბლიოთეკა“.

ლიტერატურა:

1. ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურება ბიბლიოთეკების ქსელის ცენტრალიზაციის პირობებში/შემდგ.: გრ. მუხამაზარია.- თბ., 1974.- 34 გვ;
2. მჭედლიშვილი, ნ. ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების ორგანიზაცია და მისი პედაგოგიური როლი საგანმანათლებლო სისტემაში .- თბ., 2008.- 101 გვ.;
3. საბიბლიოთეკო კლასიფიკაციის ცხრილები: მასობრივი, საბავშვო და სასკოლო ბიბლიოთეკებისათვის .- თბ., 1998.- 118 გვ.;
4. ბერულავა, გ. ნორჩ მკითხველებს წიგნისა და ბიბლიოთეკის შესახებ .- თ., 1946.- 45 გვ.;
5. ბერულავა, გ. საბავშვო ბიბლიოთეკების მუშაობის ზოგიერთი საკითხი.- თბ., 1967.- 91 გვ.;
6. თაყნიაშვილი, გ. დიმიტრი უზნაძის დაკვირვება ბავშვთა კითხვაზე// საქართველოს ბიბლიოთეკა.
7. ლორია, ა. საბიბლიოთეკო საქმის ორგანიზაცია, ნაწ. 2: (მკითხველებთან მუშაობა) .- თბ., 1996 .- 95 გვ.

ხაშურის რაიონის სოფელ ცხრამუხას ბიბლიოთეკარის რეცეპტი

მომზადების დრო:	1 თვე
სირთულე:	
ყველაზე მეტად უხდება:	<p><i>საქმისადმი სიყვარული</i></p> <p><i>მიზანდასახულობა</i></p> <p><i>ინფორმირებულობა</i></p> <p><i>ხელმისაწვდომობა</i></p>

ინგრედიენტები :

- სწრაფი ინტერნეტი, Wi-Fi;
- თანამედროვე კომპიუტერული ტექნიკა;
- მომხმარებელთა მოთხოვნის უზრუნველყოფა;
- ლამაზი, მშვიდი და კომფორტული გარემო.

რა იყო „ინტერნეტი ყველა სოფლის ბიბლიოთეკის“ წარმატების რეცეპტი ველისციხის ბიბლიოთეკაში?

ჩვენს სოფელში წლების მანძილზე არსებობდა საუკეთესო ბიბლიოთეკა, მაგრამ, როგორც საქ-ოს სხვა სოფლებში, ჩვენთანაც დაიხურა. 11 000 წიგნადი ფონდი გადაეცა სკოლის ბიბლიოთეკას და განთავსდა სკოლის ბიბლიოთეკაში.

2017წ. ხაშურის მუნიციპალიტეტის მერიის ხელშეწყობით, სოფლის ცენტრში, სკვერში, აშენდა და კეთილმოეწყო ახალი ბიბლიოთეკა, საუკეთესო ინვენტარით. სოფლის ბიბლიოთეკის წიგნადი ფონდიდან გადარჩეული იქნა დაუზიანებელი და საჭირო ლიტერატურა, რომელიც განვითარდა ახალ ბიბლიოთეკაში, ხოლო ხაშურის მუნიციპალიტეტის საბიბლიოთეკო გაერთიანებამ უზრუნველყო ახალი ლიტერატურით მომარაგება.

პროექტმა „ინტერნეტი ყველა სოფლის ბიბლიოთეკას“ ფარგლებში გადმოგვეცა თანამედროვე კომპიუტერული ტექნიკის სრული კომპლექტი, რამაც ხელი შეუწყო ახალი ეტაპის აღორძინებას, ხელმისაწვდომი გახდა ახალი სერვისები: ინფორმაციის მოძიება ინტერნეტში, სასურველი ინფორმაციის დაბეჭდვა დაქსეროქსება, ასევე ელექტრონული სერვისების შესწავლა და გამოყენება. ამ ყველაფერმა ხელი შეუწყო ბიბლიოთეკას საზოგადოებრივ ცენტრად ჩამოყალიბებაში.

ბიბლიოთეკაში მშვიდი და სასიამოვნო გარემოა. წიგნები და ტექნიკა განთავსებულია ერთ სივრცეში. გვაქვს ყოველკვირეული ჟურნალ-გაზეთები, როგორც ზრდასრული ადამიანებისათვის ასევე პატარა ასაკის ბავშვებისთვის, რაც ზრდის მომხმარებელთა რაოდენობას. ჩვენს ბიბლიოთეკაში იმართება ფილმებისა და მულტფილმების ჩვენება პატარებისათვის. ასევე დისკუსიები. ერთერთი დისკუსია ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის შესახებ გაიმართა, რომლის სახელწოდებაც იყო "მითები ევროკავშირისა და ნატოს შესახებ". შეხვედრა ხაშურის ბიბლიოთეკის ამერიკის კუთხის „მობილური პროგრამა სოფლებისთვის“ ხელშეწყობით მოეწყო. ამავე პროგრამით ჩვენს ბიბლიოთეკაში ტარდება უცხოენის გაკვეთილები სოფლის მოსახლეობისათვის სრულიად უფასოდ. ვთანამშრომლობთ სკოლასთან და საბავშვო ბაღთან, ვაცნობთ სიახლეებს და ვთავაზობთ ჩვენს სერვისებს.

რა უნდა გააკეთოთ თქვენ:

- იყავით ღიმილიანი
- იყავით მიზანდასახულები
- იყავით ინფორმირებულები რათა დაეხმაროთ თემს

„შეფ-მზარეულის“ რჩევები:

ძვირფასო კოლეგებო, შექმენით მყუდრო, სასიამოვნო გარემო, იყავით მომდიმარი. ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა ეძიოთ მუდმივად სიახლეები, რათა განვითარდეთ თავად თქვენ, საკუთარი შესაძლებლობები ინტერნეტ სივრცეში, რაც ხელს შეუწყობს ყველა სახის მომსახურებას მომხმარებელთან. ერთერთის თანადგომით ჩვენ შევძლებთ საქართველოში ბიბლიოთეკები იქცეს საყვარელ დასასურველ სოფლის საზოგადოებრივ ცენტრად!

ბარმინოლოგიური ძიებანი

ბუჩამ თაყნაშვილი

მკითხველი თუ მომხმარებელი

ღამწერლობის წარმოშობის შემდეგ ადამიანს თავისი ნააზრევით გადაჰქონდა წერის სხვადასხვა საშუალებებზე. ეტრატზე და პაპირუსზე შემონახული ტექსტები იკითხება ჩვეულებრივით თუ შეიარაღებული თვალთ. ასეთი სახის ტექსტების გასაცნობად მიმართავენ ტერმინებს: იკითხება, ამოიკითხა, გაეცნო და ა. შ. მას შემდეგ, რაც ადამიანმა წიგნში გამოხატა თავისი ნაფიქრალი, აქ კვლავ იყენებენ ტერმინს: მკითხველი, წამკითხველი, კითხვა და ა. შ. აღნიშნულ ტერმინებს მიმართავენ ძველი ქართული სასულიერო, თუ საერო მწერლობის მკვლევარები. „მამათა სწავლანში“ ვკითხულობთ „მოიგე უკეთუ წიგნის კითხვაი, მოუწყინებლად, დაღათუ მცირედ დაშურე, არამედ გული შენი განათლდეს“ (1,5) „სურვილად მიიღტვოდე კითხვად საღმრთოთა წიგნთა (იქვე); ბეჭდური წიგნის მომრავლება კითხვის სურვილი გაუჩინა მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალურ ფენებს. საშუალო საუკუნეებში ამოძრავებულმა საზოგადოებრივმა აზრმა დაბადა ძლიერი მიდრეკილება სხვადასხვა ჟანრის წიგნის კითხვისადმი. ადამიანი ეცნობოდა ცხოვრებისეულ სინამდვილეს მხატვრული, სამეცნიერო-პოპულარული და სხვა ჟანრის ნაწარმოებებით. „დაბადების“ ქართულ თარგმანში მიღებული იყო ტერმინი „წიგნი“. ს. ს. ორბელიანის ლექსიკონში ვხვდებით ტერმინებს „მკითხველი“, „წიგნის წამკითხველი“, (2,490). „წიგნის წამკითხველი“, „მკითხველი“ დ. ჩუბინაშვილის განმარტებით (3, 649); ძველი ქართული ენის ლექსიკონებში ასევე განმარტებულია მსგავსი ტერმინები „წიგნის მკითხველობა“, „მედავითნეობა“, „მივეც წიგნის მკითხველებსა კურთხევაი“, ან „ორხელის ადასრულებდა მსახურებას მას წიგნის მკითხველებისასა“ (4, 265); „მკითხველი“, „წამკითხველი“ გვხვდება ძველი ქართული ენის შეერთებულ ლექსიკონში (5, 218); „წიგნის მკითხველი“, „მკითხველი“ გვხვდება უფრო მოგვიანებით გამოცემულ ტერმინოლოგიურ თუ განმარტებით ლექსიკონებში

„მკითხველი“, „კითხვის მოყვარული“ „ვინც სისტემატურად კითხულობს“ (6, 535); სასულიერო შინაარსის ძეგლებში ასევეა ნახსენები წიგნის მკითხველი „შეიყვარე ღმერთი წიგნის კითხვით“ (7, 544);

მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრიდან საქართველოში იზრდება სახალხო ბიბლიოთეკების ქსელი. ქ. შ. წ. კ. საზოგადოება ხსნის სახალხო სკოლებს, თბილისში იხსნება წიგნის მაღაზიები. ნაბეჭდი წიგნისადმი ორგანიზებული ხელმისაწვდომობა ზრდის ინტერესს სხვადასხვა ჟანრისა და შინაარსის წიგნებისადმი. მოსახლეობაში ვრცელდებოდა იაფფასიანი გამოცემები, მართალია ისინი კომერციულ მიზნებს უფრო ემსახურებოდა, მაგრამ, მეორეს მხრივ შეუწელებლად ზრდიდა წიგნისადმი ინტერესს. მდებიო ენებზე დაბეჭდილი წიგნების მიმართ მისი გამავრცელებლები იყენებდნენ ტერმინს „მომხმარებელი“, „იაფფასიანი წიგნების მომხმარებელი“. როგორც გახეთი „დროება“ იტყობინება ასეთი შინაარსის წიგნები უპირატესად იბეჭდებოდა პრივილეგირებული ფენებისათვის, მაგრამ ისინი „შეადგენდნენ „ერთი მუჭა ქართველ მკითხველს“ (8, №93); ამ პერიოდში გაჩნდა ტერმინი „ახალი მკითხველი“, რომლებიც ძირითადად ინტერესს იჩნდნენ სამეცნიერო-პოპულარული ლიტერატურისადმი. ასეთი ჟანრის ხელმისაწვდომობისათვის 1896 წელს თბილისში დაარსდა გამომცემლობა „ახალი მკითხველი“. მე-20 საუკუნის 20-30-იანი წლებისათვის საქართველოში ჩამოყალიბდა მასობრივი ბიბლიოთეკების ქსელი, რომელთა ძირითად ამოცანას შეადგენდა პარტიული იდეოლოგიის გატარება საბჭოთა წიგნის საშუალებით. ამ პერიოდში ფეხს იკიდებს ტერმინები: „სამკითხველო“, „ქს-სამკითხველო“. მე-20 საუკუნის 70-80-იანი წლებიდან ინფორმაციის წერილობითი საშუალებების გვერდით ჩნდება ელექტრონული წიგნები. კომპიუტერული ტექნოლოგიების შემოტანამ ძირეული ცვლილებები შეიტანა პირველწყაროებიდან ხელმისაწვდომობის საშუალებით

ბებში. ინფორმაციის საუკუნეში, სადაც მძლავრობს უქადაღლო ინფორმაცია, მკვლევარებს ამ დარგებში მაინც მიანიათ, რომ კომპიუტერი ვერ შეცვლის წიგნს. ამდენად, კითხვა, მკითხველი ვერ შეიცვლება ტერმინით „მომხმარებელი“. ტერმინი „მომხმარებელი“ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა და გამოყენების სფეროსათვის არის მიზანშეწონილი. არ შეიძლება საბიბლიოთეკო პრაქტიკაში მივმართოთ ტერმინებს „წიგნი წაიღო მომხმარებელმა“, „მომხმარებლის ფორმულიარი“, „მომხმარებლის ინტერესი“, „მომხმარებელთა კონფერენცია“, „მომხმარებლის შესწავლა“ და ა. შ. პროფესიონალი ბიბლიოთეკარები ვერ შეეგუებიან ასეთ ტერმინებს ბიბლიოთეკის ყოველდღიურ საქმიანობაში. ტერმინი „ინფორმაციის მომხმარებელი“ გამოყენებულია ბოლოდროინდელ ტერმინოლოგიურ ლექსიკონებში. „ელექტრონული ფოსტის მომხმარებელი“, „თამაში რამდენიმე მომხმარებლისათვის“, „მომხმარებლის იდენტიფიკაციის მოდული“, „დაურეგისტრირებელი მომხმარებელი“ და სხვა (9,191-209); წიგნთან მიმართებაში ტერმინი „მკითხველი“ არ უნდა ?

კომპიუტერული ტექნოლოგიების მზარდმა ინტენსივობამ ელექტრონული წიგნების მომატებამ შემოიტანა ტერმინი „მომხმარებელი“. ამ სფეროს მკვლევარები ერთხმად აცხადებენ რომ კომპიუტერი ვერ შეცვლის წიგნს. ამდენად კითხვა, მკითხველი არ შეიძლება წიგნთან მიმართებაში მივმართოთ ტერმინს „მომხმარებელი“. ბიბლიოთეკებში საუკუნეების მანძილზე დამკვიდრებული ტერმინი „მკითხველი“ არ შეიძლება შეიცვალოს ტერმინით „მომხმარებელი“. პროფესიონალი ბიბლიოთეკარებისათვის, წიგნის მოყვარულთათვის, მეციერ-მუშაკათათვის ერთგვარად უხერხულობას ქმნის წიგნთან დაკავშირებით გამოვიყენოთ ტერმინი „მომხმარებელი“. მკითხველს, რომელიც გარკვეული მთხოვნით შემოდის ბიბლიოთეკაში, ერთგვარად უხერხულია თუ ბიბლიოთეკარი უპასუხებს „თქვენთვის საჭირო წიგნი წაღებული აქვს მომხმარებელს“. წიგნთან დაკავშირებით სიტყვა „მომხმარებელი“ ერთგვარად უხეშად მოპყრობის გრძნობას აღძრავს. წიგნს ჰყავს მკითხველი, და არა მომხმარებელი, მომხმარებელი ჰყავს ინფორმაციას, რომელსაც ისინი ღებულბენ კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენებით. ტერმინი „ინფორმაციის მომხმარებელი“ გამოყ-

ენებული ბოლოდროინდელ ტერმინოლოგიურ ლექსიკონებში. ტერმინები „ელექტრონული ფოსტის მომხმარებელი“, „თამაში რამდენიმე მომხმარებლისათვის“, „მომხმარებლის იდენტიფიკაციის მოდული“, „დაურეგისტრირებელი მომხმარებელი“ და სხვა (9, 191, 2013, 209).

წიგნს ჰყავს მკითხველი, ინფორმაციას, მიღებულს რაიმე ფორმითა და მოცულობით კომპიუტერული ტექნოლოგიების საშუალებით, ჰყავს მომხმარებელი. წიგნთან მიმართებაში „მკითხველი“, არ უნდა იყოს სადავო, რა თქმა უნდა ამ ტერმინთან დაკავშირებით შესაძლებელია გამოითქვას მოსაზრებები ორივე მხრიდან - საინფორმაციო ტექნოლოგიების სპეციალისტებისა და საბიბლიოთეკო დარგის სპეციალისტებისაგან, სხვადასხვა შეხედულებებს აღნიშნულ ტერმინებთან დაკავშირებით, დიდი ინტერესით გამოვაქვეყნებთ ჩვენს პროფესიულ ჟურნალში.

ლიტერატურა:

1. მამათა სწავლანი, გამოსცა ი. აბულაძემ.-თბ., 1955.- 318 გვ.;
2. ორბელიანი, ს. ს. ლექსიკონი ქართული .- თბ., 1991.- ტ.1.- 640 გვ.;
3. ჩუბინაშვილი, დ. რუსულ-ქართული ლექსიკონი .- თბ., 1973, წ. 2.- 420 გვ.;
4. სარჯველაძე, ზ. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი .- თბ., 1995 .- 316 გვ.;
5. ძველი ქართული ენის შეერთებული ლექსიკონი .- თბ., 2008 .- 452 გვ.;
6. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი .- თბ., 1958 .- ტ. 5 .-620 გვ.;
7. აბულაძე, ი. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი .- თბ., 1973 .- 580 გვ.;
8. დროება, 1875 .- №93, გვ.3;
9. რამიშვილი, ი. ი., რამიშვილი, ი. ო. ინტერნეტის ენა - ინგლისურ-ქართული ლექსიკონი .- თბ., 2016 .- 420 გვ.;
10. ინფორმაციის სტრუქტურირების ძირითადი მოდელები ქართველურ ენებში .- თბ., 2009 .- 214 გვ.;
11. გუგუშვილი, პ. ქართული წიგნი .- თბ., 1929 .- 386 გვ.;
12. კეკელიძე, კ. ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია .- თბ., 1980 .- ტ. 1.- 716 გვ.;
13. ბიბლიოთეკონომიის. ბიბლიოგრაფიისა და პლიგრაფიული წარმოების ტერმინოლოგია .- თბ., 1932 .- 424 გვ.;
14. გიორგაძე, გ., კარტოზია, მ. საბიბლიოთეკო ტერმინების ლექსიკონი .- თბ., 1962 .- 204 გვ.

ჯორჯიანლიბრერის

მზინა ტომონიძე

ბათუმის აკაკი წერეთლის სახელობის საჯარო ბიბლიოთეკა

მომდინარე წლის ზაფხულში ვეწვიე აჭარის მხარის საამაყო დაწესებულებას ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკას, რომელიც წარმოადგენს ამ მხარის კულტურულ-საგანმანათლებლო ცენტრს და რომელთანაც ათეული წლების მეგობრობა და საქმიანი ურთიერთობა გამაჩნია. ბოლოს აქ ამ ბიბლიოთეკაში 2014 წელს ვიყავით მიწვეული როგორც საქართველოს საბიბლიოთეკო დარგის გამომწვევი პროფესორის ალექსანდრე ლორიას დაბადების 80 წლის თავის საიუბილეო საღამოზე როგორც მისი ბიობიბლიოგრაფიის ავტორი.

ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და ბიბლიოფრაფიის ფაკულტეტის ფუნქციონირების პერიოდში ფაკულტეტის სტუდენტები პრაქტიკას გადიოდნენ ბათუმის, ქობულეთის, სოხუმის საჯარო ბიბ-

ლიოთეკებში მათი მუშაობის სპეციფიკის და გამოცდილების გასაზიარებლად. ეს იყო “ოქროს ხანა” ჩვენი ფაკულტეტის არსებობის განმავლობაში, რომელსაც თანამედროვე ახალგაზრდობა სამწუხაროდ მოკლებულია. დღევანდელი საჯარო ბიბლიოთეკა თავისი სტრუქტურული ქვედანაყოფებით, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით, თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიების განყოფილებით, რომელიც ჰარმონიულად არის შერწყმული ტრადიციულ საბიბლიოთეკო ტექნოლოგიებთან წარმოადგენს აჭარის კულტურულ ცენტრს რომლის გარეშეც საბიბლიოთეკო საქმის წინსვლა წარმოუდგენელია. ამაზე მეტყველებს იმ დონისძიების ჩამონათვალი, რომელიც ბიბლიოთეკის მასპინძელმა დირექტორის მოადგილემ ნატალია ჭყონიამ გამაცნო. აღნიშნული წერილის დაწერა მიბიძგა ჩემი ნათესავის შვილიშვილმა ამირან ჩახვაძემ რომელიც ამ ბიბლიოთეკაში არსებული “ამერიკული კუთხის” აქტიური წევრია. ბიბლიოთეკის მუშაობაში და მის მიერ ჩამოთვლილი დონისძიებებში ჩაბმულია საჯარო ბიბლიოთეკის ყველა განყოფილება: ფონდების დაკომპლექტების და კატალოგების ორგანიზების, ძირითადი წიგნსაცავის, უცხოურინლიტერატურის, ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და ელექტრონული რესურსების განყოფილება, კულტურული პროგრამების და სამკითხველო დარ-

ბაზების, აბონემენტის, საცნობარო-ბიბლიოგრაფიული და სამხარეო, საბავშვო-ახალგაზრდობის განყოფილებები. მათთან ერთად ბიბლიოთეკაში არსებული "ამერიკული კუთხე" და საკლუბო საქმიანობა მოიცავს შემეცნებით და შემოქმედებით დისკუსიებს, საგანმანათლებლო და გასართობ აქტივობებს, მხატვრული, დოკუმენტური და ანიმაციური ფილმების ჩვენებებს, სლაიდშოუს, აუდიო მასალების მისმენებს.

ბიბლიოთეკაში მიმდინარე წელს განხორციელდა მნიშვნელოვანი ღონისძიებები, კერძოდ ამერკულმა კუთხემ განახორციელა "უსინათლო მოქალაქეებისათვის კომპიუტერის სწავლების კურსები" და "თექაზე ქარგვის სწავლის კურსები". მიმდინარე წლის ექვს თვეში ბიბლიოთეკაში მომზადდა და ჩატარდა 48 ღონისძიება, მოეწყო 51 თემატური გამოსვენა. კლუბების წევრები ხშირად იკრიბებოდნენ, მათ შორის მოეწყო ორი გასვლითი შეხვედრა რომელშიც მონაწილეობდნენ: ბათუმის "წმინდა ანდრია პირველწოდებულის გიმნაზიის", მრავალდარგოვანი გიმნაზიის "იბე-

რიას" მოსწავლეები, ბათუმის კერძო სკოლები "მონპანსანი", "ეგრო 2000", ინგლისური ენის სასწავლო ცენტრი „აი ენ თი“, ბათუმის №1, 20, 10 საჯარო სკოლები, ჩაქვის №1 საჯარო სკოლის სტუდია „ჩვენი სახლის“, კერძო ბაღი „მადაგასკარი“ს აღსაზრდელები, შოთა რუსთაველის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის და ბათუმის ხელოვნების სასწავლო უნივერსიტეტის სტუდენტები და ლექტორები, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები. ქალაქ ბათუმის საზოგადოება, რომლებიც ფართოდ არიან ჩართულები ბიბლიოთეკაში გამართული შემეცნებით ღონისძიებებში, ახალგაზრდული წიგნების წარდგენაში, ლექციებში, საკლუბო შეხვედრებში, კონფერენციებში. გარდა ამისა ღონისძიებები

საკლუბო შეხვედრები შუქდება პრესის და ტელე-რადიო მაუწყებლობის საშუალებით, აგრეთვე მასალები განთავსებულია ბიბლიოთეკის ვებგვერდზე და ოფიციალურ ფეისბუქზე. ტრადიციულად დიდ ყურადღებას იპყრობს ბიბლიოთეკის მიერ ტრადიციული საბიბლიოთეკო ტექნოლოგიური პროცესებისადმი პროფესიული დამოკიდებულება ფონდის ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად ჩატარებული თემატური, პერსონალური, საორიენტაციო-ანტირეპული ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები, ახლად მიღებული წიგნების საინფორმაციო ბიულეტენების, საიუბილეო თრიღებთან დაკავშირებული მოკლე სარეკომენდაციო საძიებელი, თემატური, პერსონალური, უზრუნველ-გაზეტების სტატიებისა და მხარეთმცოდნეობითი კართოტეკები.

ტრენინგი ახალციხეში

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკისა და საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის ხელმძღვანელობითა და ორგანიზებით ჩატარდა სამდღიანი სამუშაო ტრენინგი ახალციხეში, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს „ბიბლიოთეკარი, როგორც თემის მობილიზატორი და თემის გამაძლერებელი“ საპილოტე პროგრამის სათემო პროექტების ბიბლიოთეკარებმა.

ტრენინგის პირველ ნაწილში ბიბლიოთეკარებმა წარმოადგინეს საქართველოს პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდიდან დაფინანსებული და უკვე განხორციელებული სათემო პროექტების ანგარიშები, წარმოდგენილი იყო პრეზენტაციები, გაიმართა დისკუსია კითხვა-პასუხის რეჟიმში. ტრენინგის მონაწილე ბიბლიოთეკარებმა ერთმანეთს გაუზიარეს მიღებული გამოცდილება და შთაბეჭდილებები.

ტრენინგის მეორე ნაწილის თემა მოდერნიზაცია იყო. საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტმა-რუსუდან ასათიანმა და ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორის მოადგილემ-მირიან ხოსიტაშვილმა ისაუბრეს მოდერნიზაციის პროცესზე, მის ისტორიულ კონტექსტზე. საინტერესო იყო ბატონი მირიანის ლექცია ამ თემაზე. მისი აზრით, ერთმნიშვნელოვნად მოდერნიზაციასთან მიდგომა არასწორია. ამიტომ სწორედ ბიბლიოთეკარს ძალუძს სხვადასხვა აქტივობებით, პროექტებით, უბრალოდ საუბრებითა და შეხვედრებით მიაწოდოს მოსახლეობას სიახლეები, ხელი შეუწყოს მათ ცნობიერების ამაღლებაში, სწორი მიმართულება მისცეს მათ საქმიანობას. ბიბლიოთეკარს აქვს ყველა რესურსი, პოტენციური ცოდნა და განათლება, ის ახლოსაა თემის მოსახლეობასთან, მისი სჯერათ და მას მიყვებიან, რაც მოდერნიზაციის პროცესის უწყვეტი რგოლია. ის პროექტები, რომლებიც განხორციელდა თემში და კიდევ განხორციელდება ბიბლიოთეკარების მიერ მოემსახურება მოდერნიზაციის პროცესის სწორად წარმართვას. ლექციის მსვლელობისას ბიბლიოთეკარების მიერ დასახელდა ის უარყოფითი ტრადიციები, რომელთა გავლენა აისახება მოდერნიზაციაზე და ის

დადებითი ტრადიციები, რომლებიც მოდერნიზაციის პროცესში ერს თვითმყოფადობას შეუნარჩუნებს და სამომავლო განვითარებას მოემსახურება. დაისახა სამომავლო გეგმებიც.

ტრენინგის ფარგლებში ვიმყოფებოდით სოფელ საყუნეთის ბიბლიოთეკაში, ჩვენს კოლეგასთან-სოფო ბერიძესთან. აქ ამჟამადაც მიმდინარეობს დაფინანსებული პროექტის-„ხალხური რეწვის გაკვეთილები სოფელ საყუნეთში“ განხორციელება. სოფომ პროექტის ანგარიში ადგილზე წარმოგვიდგინა. დავათვალიერეთ პროექტში მონაწილე დისახლისების ნამუშევრები, გავეცანით მათ და პედაგოგს -ქალბატონ ფესოდიას. მოვისმინეთ მათი მოსაზრებები ამ პროექტთან დაკავშირებით, მათი მადლიერება ამ პროექტის განხორციელებისათვის. ჩვენც მივიღეთ მონაწილეობა სწავლების პროცესში, რომელმაც ისე გავავიტაცა, წამოსვლა არ გვინდოდა.

საინტერესო და სასიამოვნო იყო დასვენების პერიოდი. ვიყავით ბორჯომში, მწვანე მონასტერში. ექსკურსიის ფარგლებში დავათვალიერეთ ახალციხე, რაბათის ციხე, საფარა, სხვა ღირშესანიშნაობები. ჩვეული ქართული სტუმართმოყვარეობით გვიმასპინძლეს ახალციხის კულტურის სამსახურის უფროსმა-ბატონმა გიორგი ჟუჟუნაძემ და მისმა თანაშემწემ-შალვა ხაჩიძემ. სწორედ, მათი დამსახურებაა საქართველოს ეს ძირძველი ქალაქი და მისი შემოგარენი ასე ლამაზად რომ დაგვა-მახსოვრდა.

IX საუკუნის ციხე-ქალაქის რაბათის ყველა ციხე-დარბაზი დავათვალიერეთ, მეჩეთი, მართმადიდებლური ტაძარი, სინაგოგა, დიდხანს დავყოვნდით ბეკა ჯაყელის სათათბირო ოთახში, მოვისმინეთ ნაცნობი ისტორია უჩვეულოდ საინტერესოდ მოყოლილი გიდის-გიორგისაგან. ასევე დავათვალიერეთ სამცხე-ჯავახეთის ისტორიული მუზეუმი, ფაშას მოსახვეწებელი, დილეგები, ამფითეატრი, ავედით ციტადელზე.

საოცრება ადგილია საფარა. ტყეში ჩაფლული მონასტერი, მისი თვალწარმტაცი ხედი უშუალოდ მასთან მიახლოებისას გამოჩნდება. სიმშვიდის, სიამაყის

განცდა გეუფლება ადამიანს.

ბატონმა გიორგიმ მიგვიწვია სოფელ მუსხში, სკოლა-მუზეუმში, სადაც ჩვენი მასპინძელი იყო ხალხური რეწვის ოსტატი, ამ სკოლის დამაარსებელი და პედაგოგი-85 წლის მარიამ ჟუჟუნაძე. მარო ბებო მოგვიყვა ამ მუზეუმის შექმნის ისტორიას, ისაუბრა თავის მოსწავლეებზე და მათ შემოქმედებაზე, დავათვალიერეთ 200-ზე მეტი მის მიერ შეგროვებული სამუზეუმო ექსპონატი, თავად მარო ბებო წლებია სოფლის ახალგაზრდებს ტრადიციული ფარდაგების, მესხური ხალიჩების ქსოვას ასწავლის. ბევრ ახალგაზრდას შეშურდება მისი ენერგიულობა, მისი ხედვა, ფიქრი

სამომავლო იდეებსა და გეგმებზე.

მინდა აღვნიშნო, რომ ეს ტრენინგები იმითაცაა მნიშვნელოვანი, რომ ცოდნა-განათლებასთან, სხვადასხვა უნარებთან ერთად ჩვენ ახლოს მივდივართ ჩვენი ქვეყნის კუთხეებთან, მის ისტორიასთან, მის კულტურასთან.

საბიბლიოთეკო ასოციაციის ტრენინგებით ძლიერდება ბიბლიოთეკარის, როგორც თემის მობილიზატორის, თემის გამაძლიერებლის როლი. ეს კი, თავის მხრივ, გულისხმობს ძლიერ თემს, მის უკეთეს მომავალს, მის მოდერნიზაციას და, რა თქმა უნდა, სრულიად ქვეყნის განვითარების პროცესებს.

ნანა ოქმოზიძე

ბუნების დაცვას მიეძღვნა

76-ე საჯარო სკოლის მეხუთე კლასის მოსწავლეებმა (კლასის დამრიგებელი მ. ბლიაძე) ეკოლოგიის პრობლემების შესახებ ინტერნეტის საშუალებით შექმნეს საინტერესო სლაიდები. ღონიძიების პროცესში მოსწავლეებმა წარმოადგინეს გადაშენების პირას მყოფი „წითელ წიგნში“ შეტანილი ფლორისა

და ფაუნის სახეობები. ყველასათვის კარგად ცნობილია, თუ როგორი ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე დგას თანამედროვე კაცობრიობა. ღონიძიების მიზანი იყო მოსწავლეებსა და პედაგოგებს მეტი ინფორმაცია ჰქონოდათ ეკოლოგიური მდგომარეობის შესახებ. მოსწავლეებმა სააქტო დარბაზში შე-

ქმნეს ულამაზესი გარემო, რომელიც უდრანი ტყის შობაბეჭდილებას სტოვებდა. ღონისძიებას ესწრებოდნენ სკოლის დირექტორი ნ. სებისკვერიძე, დირექტო-

ლეებს, სკოლის ბიბლიოთეკას საჩუქრად გადასცეს წიგნები და პროფესიული ჟურნალის ცალკეული ნომრები. ღონისძიებაში მონაწილეობდნენ მო-

რის მოადგილე ხ. ყარყარაშვილი, მშობლები, პედაგოგები. ჟურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ მთავარი რედაქტორი ა. ლორია, საქართველოს

საწვდეები: ა. შენგელია, ნ. სეფიაშვილი, ა. მანუკიანი, თ. მაქსიმენკო, ს. ბედუკაძე, ს. ბიბილევი, ა. დარბაიძე, ლ. კეკელიძე, თ. ლომიძე, ე. ოსორაული და სხვე-

პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის განყოფილების უფროსი გურამ თაყნიაშვილი. მოწვეულმა სტუმრებმა გულწრფელი მადლობა გადაუხადეს მოსწავ-

ბი. ღონისძიებამ ერთხელ კიდევ ცხად-ჰყო მოსაწვდეთა გაზრდილი ინტერესი საბუნებისმეტყველო საგნებისადმი.

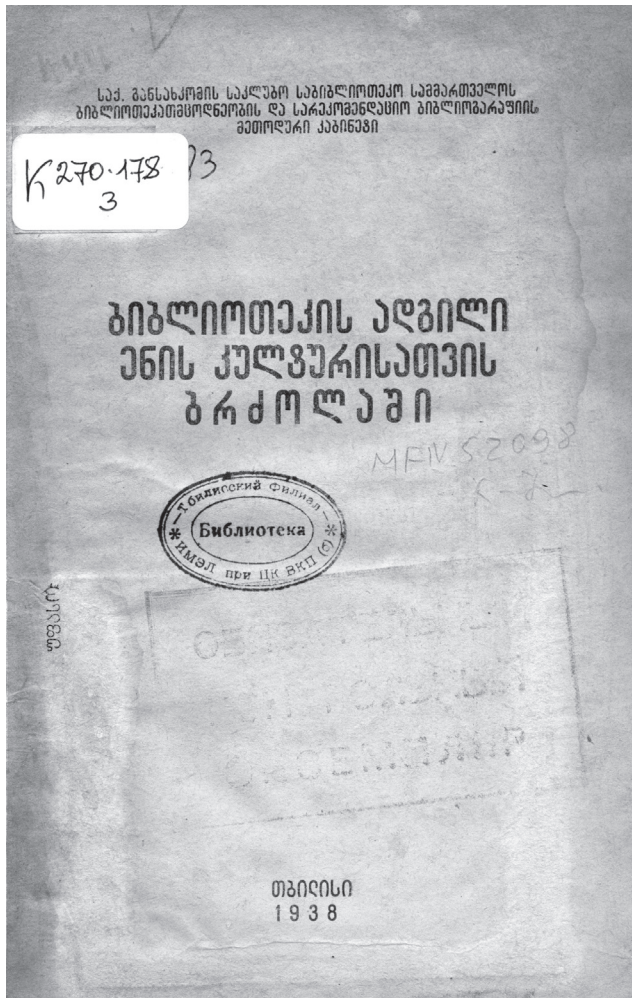

ბუხამ თაყნაშვილი

80 წლის წინათ

1938 წელს საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატის საკლუბო-საბიბლიოთეკო სამმართველოს ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და სარეკომენდაციო ბიბლიოგრაფიის მეთოდურმა კაბინეტმა გამოსცა მცირე მოცულობის საყურადღებო ნაშრომი „ბიბლიოთეკის ადგილი ენის კულტურისათვის ბრძოლაში“. ნაშრომის ავტორი ყურადღებას ამახვილებს ძირითადად საბავშვო

წარმართვის პროცესს. ბიბლიოთეკარი პროფესიული თვალთ აკვირდება ბავშვის კითხვას: რას კითხულობს, როგორ კითხულობს, რამდენად შეუძლია საკუთარი აზრის ჩამოყალიბება წერილობით წაკითხული წიგნის შესახებ. ნაშრომში მართებულადაა მიჩნეული საბავშვო ბიბლიოთეკა როგორც პედაგოგიური ორგანიზაცია. საბავშვო ბიბლიოთეკამ უნდა აამაღლოს საბავშვო წიგნის კითხვის უნარიანობა. კითხვის პროცესი უნდა წარმართოს სწორი პედაგოგიური ტაქტით: „ადგილიდან ძნელზე, ნაცნობიდან უცნობზე თანდათანობით გადასვლის პრინციპით. ბიბლიოთეკარის ენა, - წერს ავტორი, ისევე, როგორც მასწავლებლის ენა ბავშვისათვის მისაბამ მაგალითს უნდა წარმოადგენდეს“. ბავშვი მკითხველი ბიბლიოთეკარისაგან უნდა დებულობდეს მკაფიო მეტყველების, სათანადო სიტყვების შერჩევისა და ნათლად დალაგებული ფრაზების ცოცხალ მაგალითს. თუ ბიბლიოთეკარი ცუდად ფლობს მშობლიურ ენას, ის არ უნდა მუშაობდეს საბავშვო ბიბლიოთეკაში. ბავშვები ადვილად „სწეულდებიან“ ცუდი მეტყველების ზეგავლენით. ბავშვის მეხსიერებაში დიდხანს რჩება არა მარტო ნაწერები, რასაც ხილულად აღიქვამს, არამედ ისიც, თუ როგორ არის ნაწერი.

ბიბლიოთეკის დანიშნულებაზე მოსწავლე-ახალგაზრდობის სწორი მეტყველების გამომუშავების პროცესში. საბავშვო ბიბლიოთეკა ბავშვთა კითხვას ხელმძღვანელობს უმცროსი სასკოლო ასაკიდან, ამდენად ბიბლიოთეკარმა იმთავიდანვე ჯეროვანი ყურადღება უნდა მიაქციოს ბავშვის ზეპირი და წერილობითი მეტყველების სწორად

ნაშრომში მოკლედაა მიმოხილული გასული საუკუნის 40-იანი წლებისათვის საბავშვო ბიბლიოთეკებში დანერგილი ღონისძიებები: ინდივიდუალური, მასობრივი; ძირითადი აქცენტები გადატანილია ისეთ ფორმებსა და მეთოდებზე, სადაც ნათლად ჩანს ბავშვის წერიითი და ზეპირი მეტყველების დონე, მისი უნარი სწორი ქართულით ჩამოყალიბოს საკუთარი აზრი. მეტყველების განვითარებისათვის ყველაზე ხელმისაწვდომია ხალხის საუბარი. საუბარი უნდა შეეხებოდეს წაკითხული წიგნის ცალკეულ ეპიზოდებს, პერსონაჟებს. ბავშვის ინდივიდუალური მონაცემებისა და კითხვადობის შესაბამისად, ბიბლიოთეკარმა შეიძლება შესთავაზოს ბავშვს საკუთარ მოსაზრებების წერილობითი ფორმით ჩამოყალიბება. ამ პროცესში ბიბ-

ლიოთეკარმა ბავშვს არ უნდა დაუსვას მექანიკური კითხვები: მოგწონს? რა მოგწონს? რომელი ადგილია შენთვის საინტერესო და ა. შ. ბავშვი კითხვაზე უნდა დაფიქრდეს, გაიხსენოს ცალკეული ეპიზოდები და თუ წერილობით ჩამოაყალიბებს, ეს ბიბლიოთეკარს საშუალებას მისცემს შეუსწოროს მკითხველს ნაწერში დაშვებული აზრობრივი თუ ორთოგრაფიული უზუსტობანი. ბიბლიოთეკარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს მექანიკური პასუხებით: „დიახ“, „არა“, პასუხი ტექსტიდან უნდა გამომდინარეობდეს. ბავშვს მკითხველს შეკითხვებით არ უნდა შევაწყინოთ, არ უნდა დავუკარგოთ წიგნის კითხვის სურვილი. ეს პროცესი მითხვავს ნამდვილ პედაგოგიურ მიდგომას.

საბავშვო ლიტერატურა, სწორად შერჩეული წიგნი ძლიერ ფაქტორს წარმოადგენს როგორც წერითი, ასევე ხეპირი მეტყველების განვითარებისათვის. საბავშვო ფონდები სისტემატურად უნდა ივსებოდეს ქართული და უცხოური საბავშვო ლიტერატურის გამომცემებით. კარგი საბავშვო წიგნი აუცილებელი პირობაა ნათელი და სუფთა მხატვრული აზრის ჩამოყალიბებისა და განვითარებისათვის. წიგნში მარტივი ენითაა გადმოცემული იმ დროისათვის საბავშვო ბიბლიოთეკებში მიღებული წიგნის პოპულარიზაციის ფორმები და მეთოდები: კედლის გაზეთი, ხმამაღალი კითხვა, მხატვრული კითხვა, ლიტერატურული სადამო, ბავშვების გამოსვლა წიგნის განხილვაზე, ლიტერატურული წრის შეკრებებზე; ასეთ დონისძიებებში წარმოჩნდება ბავშვი მკითხველის ნიჭი და უნარი სწორად ჩამოაყალიბოს საკუთარი აზრი. ამ პროცესში შეიმჩნევა, თუ

როგორ ფლობს ბავშვი მშობლიური ენის სიღრმეს, მეტყველების კულტურას. ნაშრომში შემუშავებული რეკომენდაციები ძირითადად ეხება საბავშვო წიგნის სწორი შერჩევის, ბიბლიოთეკარის წიგნიერებისა და პედაგოგიური ტაქტიკის, აგრეთვე ბავშვი-მკითხველის მეტყველების კულტურის საკითხებს.

ნასრომის ავტორი, კორექტორი და გამომშვეები გახლავთ ვლ. ჯოჯუა, ცნობილი ბიბლიოთეკათმცოდნე და სისტემატიზატორი, რომლის დაკვირვება ბავშვთა კითხვაზე და შემუშავებული რეკომენდაციები დღესაც არ კარგავს აქტუალობას. ის ფაქტი, რომ საბავშვო ბიბლიოთეკა, როგორც პედაგოგიური დაწესებულება დიდ როლს თამაშობს მეტყველების კულტურის განვითარებაში ცხადია, დღესაც ყურადსარებაა. ნაშრომში განხილული დონისძიებები, ბავშვ მკითხველებთან მუშაობის ფორმები და მეთოდები, ცხადია, ზოგი მათგანი დღეს სხვა ფორმებითა და მიდგომებით გამოიყენება, მაგრამ საკითხი იმის შესახებ, რომ საბავშვო წიგნი დიდ როლს ასრულებს მოზარდის მეტყველების კულტური ჩამოყალიბებაში, დღესაც აქტუალურია. თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვამ ბავშვებთან მომუშავე ბიბლიოთეკარების წინაშე დააყენა სულ სხვა ამოცანა: ბავშვი არ მოვწყვიტოთ საბავშვო წიგნის კითხვის პროცესს, კომპიუტერიდან მიღებული ინფორმაცია მიზანშეწონილად გამოიყენოს სასწავლო მიზნებისა და წიგნიერების დონის ასამაღლებლად.

ლიტერატურა:

ბიბლიოთეკის ადგილი ენის კულტურისათვის ბრძოლაში.- თბ., 1938.- 16 გვ.

პროფესია და პროფესიონალები

ორი თაობის ბიბლიოთეკარი

ღრო და წლები კალეიდოსკოპივით ცვლის ერთმანეთს, უკან მოხედვას ვერ ასწრებ, რომ ცხოვრება თვითდინებით მიჰქრის და ყოველდღიურ საფიქრალს და საზრუნავს გიჩენს.

ამ მხრივ არც ბიბლიოთეკარის ცხოვრებაა გამონაკლისი, რადგან ყოველდღიური ურთიერთობა ჩვენ საყვარელ მკითხველებთან ახალი ენერგიით გვაავსებს, გვასწავლის და ცხოვრებას გვიხალისებს.

ასეთი საინტერესო და სიცოცხლით სავსე ცხოვრებით და ყოველდღიურად გამოცდებს აბარებდა ყველა ასაკის, პროფესიის, ეროვნების მკითხველთა წინაშე ქალბატონი შურა ბერიშვილი-მეტრეველისა, რომელიც 1988 წლიდან 2017 წლის მარტამდე მუშაობდა ქალაქ თბილისის 42 ბიბლიოთეკაში ბიბლიოთეკარის თანამდებობაზე.

29 წელი ერთ ბიბლიოთეკაში თორემ ისე ქალბატონი შურა ჯერ კიდევ თბილისის ა.ს. პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და ბიბლიოგრაფიის ფაკულტეტზე სწავლის პერიოდში დაბა უწერის სასოფლო კლუბის გამგედ მუშაობდა. შემდეგ თბილისში გადმოვიდა საცხოვრებლად ერთ-ერთი საქალაქო ბიბლიოთეკის თანამშრომელი გახდა. მისი ამ სპეცილაობით მუშაობის სტაჟი თქმის ნახევარ საუკუნეს ითვლის და

დღემდე გვაკვირვებს თავისი პროფესიონალიზმით, თავმდაბლობით, სიდინჯით და ბიბლიოთეკარის პროფესიისადმი ერთგულებით. მხოლოდ ქალბატონ შურას შეეძლო უარი ეთქვა დირექციის მიერ შეთავაზებულ №42 ბიბლიოთეკის გამგის თანამდებობაზე, რადგან თვლიდა, რომ ეს თანამდებობა მკითხველებთან ცოცხალ და უშუალო ურთიერთობას ხელს შეუშლიდა.

ქალბატონ შურა მეტრეველს იცნობს ლოტკინის დასახლების ალბათ 80% ახალგაზრდებიდან დაწყებული მოხუცებამდე, რადგან მის ხელში გაუვლია ათი ათასობით მითხველს, მისი მადლიერია აქ მცხოვრებ ოჯახთა თაობები რომლებიც ათეული წლის მანძილზე არიან ჩვენი ბიბლიოთეკის მკითხველნი. იგი საყოველთაო პატივისცემისა და სიყვარულით სარგებლობს არა მარტო მკითხველებსა და მათ ოჯახებს შორის, არამედ იმ თანამშრომელთა შორისაც რომელთაც თუნდაც მცირე ხნით შეხება ჰქონია მასთან.

საბიბლიოთეკო საქმის კარგი ცოდნა, ფონდის უნიკალური შემადგენლობის მეხსიერებაში აღბეჭვდა, მათი დამახსოვრების შესაშური უნარი, მკითხველთა ასაკობრივი თავისებურების გათვალისწინება წიგნის შერჩევის დროს და თანამედროვე ლიტერატურის მიღებისთანავე გაცნობის სურვილი - ეს ის თვისებებია რომელიც ქალბატონ შურას გამოარჩევს როგორც პიროვნე-

ბას, პროფესიონალს და ბიბლიოთეკარს ამ სიტყვის საუკეთესო მნიშვნელობით.

“წიგნის ტრფიალი” თავისუფლად შეგვიძლია მას ვუწოდოთ და როდესაც თვითთულმა ჩვენგანმა ძალზე მიმიყვანა განვიცადეთ მისი სამსახურიდან განთავისუფლება თავადვე გვამშვიდებდა კეთილი ღიმილით “-აბა როდემდე უნდა მემუშავა სულ აქ ხომ არ ვიქნებოდით” მაგრამ ჩვენთვის, მისი თანამშრომლები-სათვის მისი ყოფნა დიდი იმედი და სტიმული იყო, რადგან მიუხედავად თავისი ასაკისა იგი თანამედროვე მოახროვნედ და დიდ პროფესიონალად რჩება.

ქალბატონი შურა მაგალითია №42-ე ბიბლიოთეკის ყველა თანამშრომლისათვის, მათ შორის ქეთევან აფაქიძისათვის რომლის დაბადების დღე ემთხვევა ქალბატონი შურას იუბილეს.

ცალკე აღნიშვნის ღირსია ქეთევან აფაქიძის მუშაობა ჩვენს ბიბლიოთეკაში. იგი განათლებით ისტორიკოსია, მაგრამ საბიბლიოთეკო დარგის პროფესიონალია, რადგან 15 წელი მუშაობს აღნიშნულ ბიბლიოთეკაში და ისე უყვარს ეს საქმე, რომ არცერთ სხვა პროფესიაზე არ გაცვლის.

ქეთევან აფაქიძე ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზის თანამშრომელია, მაგრამ უმუშავია ბიბლიოთეკის სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში და დიდი ავტორიტეტით სარგებლობს თანამშრომელთა და მკითხველთა შორის.

ქეთევან აფაქიძის მუშაობა მხოლოდ მკითხველთან მუშაობით არ განისაზღვრება, აღსანიშნავია მისი მონაწილეობა და გარჯა ეკა ლაპიაშვილთან ერთად “სოციოლოგიური კვლევის” ანალიზთან დაკავშირებით, რომელსაც მთელ საქალაქო სისტემაში მხოლოდ ჩვენი ბიბლიოთეკა ატარებს. ოკვლევა ტარდებოდა წლების მანძილზე და ამ კვლევის ანალიზის შედეგები გამოქვეყნებულია ერთადერთი პროფესიონალური ჟურნალის “საქართველოს ბიბლიოთეკის” ფურცლებზე ეკა ლაპიაშვილისა და

ქეთევან აფაქიძის ავტორობით.

აღსანიშნავია ქეთევანის თანამშრომლობა აღნიშნულ ჟურნალთან საბიბლიოთეკო საქმის სხვადასხვა ასპექტებზე: სამკითხველო დარბაზში მუშაობის თავისებურებებზე სხვადასხვა ასაკის და პროფესიის მკითხველებთან, დარბაზის ფონდის შემადგენლობისა და მისი ცალკეული გამოცემების შესახებ. აქ მას კარგად ეხმარება ისტორიული ლიტერატურის კარგი ცოდნა. ქეთევანს გამოქვეყნებული აქვს წერილი წიგნის: “დავით აღმაშენებლის” შესახებ, რომელიც გამოსცა გამომცემლობა პალიტრ ლ-მა სპეციალურად ბავშვებისათვის 3D ფორმატში გაცოცხლებული დიდგორის ბრძოლის შესახებ. წიგნში გაცოცხლებულია ეპიზოდები შთამბეჭდავი დიზაინით. წიგნის მიმოხილვით, ბიბლიოთეკარი რეკომენდაციას უწევს და პატარა მკითხველებს აინტერესებს ქვეყნის ისტორიით.

ცალკე აღნიშვნის ღირსია ქეთევან აფაქიძის მონაწილეობა ჩვენს მიკრორაიონში მდებარე 129 და 190 საჯარო სკოლების ბიბლიოთეკებთან და მოსწავლეებთან დაახლოებასა და ერთობლივ ღონისძიებებში მონაწილეობის შესახებ.

129 საკარო სკოლასთან ბიბლიოთეკას გააჩნია განსაკუთრებული ურთიერთობა რადგან აღნიშნულ სკოლაში სწავლობს ქეთევანის შვილი დემნა აფაქიძე და ჩვენი ბიბლიოთეკა აქტიურად მონაწილეობს ამ სკოლის მიერ ჩატარებულ ყველა ღონისძიებაში. ეს ერთობლივი, საარგებლო ურთიერთობა ქეთევანისა და 129 სკოლის დირექციისა და პედაგოგიური კოლექტივის დამსახურებაა.

ამ პატარა წერილით და დიდი სიბოთი გვინდა მივულოცოთ ქალბატონ შურა მეტრეველს და ქეთევან აფაქიძეს განსხვავებული საიუბილეო თარიღები და ვუსურვო დიდხანს სიცოცხლე, ჯანის სიმრთელე და ყველაფერი კარგი, ისინი ამას ნამდვილად იმსახურებენ.

42 ბიბლიოთეკის თანამშრომლები

ბუჩხა თაყნიაშვილი

ნამდვილ ბიბლიოთეკარებად იბადებიან

სამი სულიერი საწყისი განაპირობებს ბიბლიოთეკარის პროფესიულ წარმატებას: პრველი - წიგნისადმი სიყვარული, კითხვა როგორც მისი სულიერი მოთხოვნების დაკმაყოფილების საშუალება, წყურვილი სისტემატური კითხვისა; წიგნის კითხვა გამიზნულად, კითხვა სხვისთვის, მკითხველისთვის; მეორე: ადამიანის, პიროვნების, მკითხველის სიყვარული, მისი სულიერი სამყაროს ცოდნა, მისი მისწრაფებების ინტელექტუალური შესაძლებლობების გააზრება, მკითხველის საკითხავი, ზოგადი და პროფესიული მოთხოვნების ცოდნა; მესამე - უნარი წიგნის მიზანშეწონილი შერჩევისა, მოფიქრებული და გააზრებული გადაწყვეტილების მიღება წიგნის შერჩევის პროცესში. ამ ეპატზე წიგნის შერჩევის პროცესში ვლინდება ბიბლიოთეკარის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების სისწორე - როგორი შინაარსის წიგნი შეუერთია მკითხველს მისი საკითხავი ინტერესის დასაკმაყოფილებლად. წიგნის შინაარსის ზემოწიწვნით შესაბამისობა მკითხველის საკითხავ ინტერესთა და მის პროფესიულ მოთხოვნასთან მიანიშნებს იმაზე, თუ როგორ იცნობს ბიბლიოთეკარი მკითხველს და როგორ შუსაბამა წიგნის შინაარსი მის ინტელექტუალურ მოთხოვნებს. ეს სამი საწყისი არის ბალავერი ბიბლიოთეკარის წარმატებული, შემოქმედებითი საქმიანობის განმაპირობელი მის ყოველდღიურ მოღვაწეობაში.

როდესაც ამ სტრიქონებს ვწერდით, თვალწინ წარმოგვიდგა წიგნის თაროებს შორის მდგომი, პირსახედიმილიანი, დაკვირვებული გამოსხედვითა და ნიადავ ფხიზელი გონებით აღვსილი, საშუალო ტანის ქალბატონი შურა მეტრეველი; დაბადებითა და მოწოდებით ბიბლიოთეკარი, წიგნისა და მკითხველის შესაშური მცოდნე, მათი პარტონი და მეგზური. სამი ათეული წელი იღვაწა ქალბატონმა შურამ თბილისის 42-ე საქალაქო ბიბლიოთეკაში, იღვაწა მთელი თავისი არსებით, მონდომებითა და შეგნებით, რომ მის მიერ შერჩეული წიგნი ცოტათი თუ ბევრად მაინც

გაამდიდრებდა მკითხველის სულიერ სამყაროს. ქალბატონმა შურამ კარგად უწყის, რომ წიგნი ემსახურება ადამიანის სულიერ და ზნეობრივ გაკეთილშობილებას; მან თავიდანვე შეისისხორცა ერთი ჭეშმარიტება - ნებისმიერ პროფესიაში წარმატების მისაღწევად გულისა და გონების ერთიანობა აუცილებელი.

წიგნის ინფორმაციის უკიდევანო სამყაროში სწორედ გონივრული მოქმედებაა საჭირო, რათა წიგნმა არ დაკარგოს ოდითგანვე შეძენილი ის ღირსება, რომელსაც ვერ წაშლის კომპიუტერული აბლაბუდა. ქალბატონ შურას გულში იმთავიდანვე თითქოს რაღაცა დვთაებრივი ცეცხლი ენთო, ეს ცეცხლი მის გონებას ანათებდა, ხოლო გონების განათება შეუძლებელია ახალი ცოდნის გარეშე, ისევე, როგორც ახალი ცოდნის გარეშე შეუძლებელია გონებრივი ზრდა. ჰოდა, ქალბატონი შურა, როგორც ნამდვილი ბიბლიოთეკარი, დღენიადაც ცდილობდა ეს ცეცხლი მკითხველის გულეზამდე მიეტანა, რათა განათებულიყო მათი გონება. თვითონ ბიბლიოთეკარი, აღვსილი დაუოკებელი წყურვილით, მხოლოდ წიგნებში ეძებდა სულიერ ნუგეშს, ეძებდა საკუთარი ცნობისმოყვარეობისა და მკითხველთა სურვილების დასაკმაყოფილებლად. ქალბატონმა შურამ თავის მისაბაძი, სანიმუშო მოღვაწეობით სულიერი კეთილშობილების კვალი დააჩნია იმ დაწესებულებას, სადაც ყოველ დღით გული მიუწევდა. რამდენი მკითხველისათვის დაუკმაყოფილება ქ-ნ შურას სულიერი შიმშილი, რამდენი ბავშვის გონება გაუხალისებია მარჯვედ შერჩეული წიგნით; ამ კითხვაზე პასუხი აქვთ ლოტკინის დასახლების მცხოვრებლებს, დიდს თუ პატარას, იმათ, ვისაც ერთხელ მაინც შეუღია ამ უსათნოესი დაწესებულების კარი, ვინც ერთხელ მაინც შეხვედრია ქალბატონ შურას; ბიბლიოთეკარს, რომელიც წიგნებს ამეტყველებდა, ავტორებს ალაპარაკებდა, პერსონაჟებს აცოცხლებდა რათა მკითხველის გული და გონება აღევსო წიგნის კითხვის დაუოკებელი წყურვილით.

ლავით ბიბლიოთეკა

ბრემენის 29-ე მუსიკის ფესტივალი

ეს ფესტივალი ტრადიციულად ამა წლის აგვისტო-სექტემბერში გაიმართა. მშვენიერი იყო ამ დროის ბრემენი. შემოდგომის დასაწყისის ფერმკრთალი მზე კიდევ უფრო წარმოაჩინდა იმ წესრიგს, სისუფთავეს, სიმყუდროვეს, არქიტექტურულ სილამაზესა და დიდებულებას, რაც, ზოგადად, ევროპის ქალაქებს ახასიათებს...

ფესტივალის გახსნა 25 აგვისტოს პომპეზურად ჩატარდა - ღონისძიებები ცხრა სხვადასხვა დარბაზში ერთ დღეს, მაგრამ სამ განსხვავებულ დროს ტარდებოდა (19:30; 21 და 22:30-ზე). მსმენელს ერთი ბილეთით შეეძლო 45 წუთიან კონცერტს რამდენჯერმე (სამ განსხვავებულ ადგილას) დასწრებოდა. კონცერტების უმეტესობა ერთიდაიგივე შემსრულებლების მიერ მეორდებოდა,

და ასევე საორდანო მუსიკის ფესტივალი, მიძღვნილი ორდანიის დიდი გერმანელი ოსტატის - არპ შნიტგერისადმი. ეს იყო ექვსი დამოუკიდებელი კონცერტი ექვს განსხვავებულ ორდანზე, მათ შორის ოთხი მათგანი შექმნილი იყო თვით შნიტგერის მიერ. საინტერესო იყო აგრეთვე ფესტივალის პროგრამაში შეტანილი ახალი რუბრიკა: კონცერტი - სურპრიზი, სადაც მუსიკოსებს შეეძლოთ შემოეთავაზებინათ მოულოდნელი და იმპროვიზაციული მანერა: ევროპული მუსიკალური ტრადიციების გადაჯაჭვა სხვა კონტინენტის ტრადიციებთან. მაგრამ, თავისთავად ცხადია, ტრადიცია არ დაირღვა და ფესტივალზე იყო წარმოდგენილი საოპერო, ორატორიული და სიმფონიური, კამერული და ინსტრუმენტალური მუსიკა. ვიზიტის ხანმოკლეო-

მაგრამ იყო ისეთი ანსამბლი, რომელიც სამ განსხვავებულ კონცერტს სთავაზობდა მსმენელს (კერძოდ, თეოდორ კურენისის ორკესტრით 'მუსიკა ეტერნა' ასრულებდა ბეთჰოვენის 5, 6 და 7 სიმფონიას). დამსწრე საზოგადოებას ყველა ჟანრის მუსიკა ელოდებოდა, რაც ფესტივალის ფარგლებში სრულდება - სიმფონიურიდან დაწყებული, კამერულითა და ჯაზით დამთავრებული. კულტურული მემკვიდრეობის ფარგლებში 29 აგვისტოდან 2 სექტემბრამდე ჩატარ-

ბიდან გამომდინარე ოთხ ღონისძიებას დავესწარი, რომელზედაც დეტალურად მოვახსენებთ: პირველ სექტემბერს ფესტივალის აფიშით გამოცხადებული იყო ოფენბახის (Jacques Offenbach, 1819-1880) ოპერა 'ჰოფმანის ზღაპრები/Les Contes d'Hoffmann', რომელსაც ფრანგული დასი ასრულებდა ცნობილი დირიჟორის, მარკ მინკოვსკის (Marc Minkowski) ხელმძღვანელობით. მინკოვსკი თავის ორკესტრით (ლუვრის მუსიკოსები - Les Musiciens du Louvre) ჩამოვიდა. მას ასევე

მოჰყვა ვენის ფილარმონიული გუნდი და ვოკალისტები, რომელთაგან ვარსკვლავი იყო სოპრანო - ჯესიკა პრატი (Jessica Pratt). ოპერაში, ამ მომდერალმა, სამივე წამყვანი პარტია (ოლიმპია, ანტონია და ჯულიეტა) შეასრულა. სიუჟეტზე მკითხველის ყურადღებას არ შევაჩერებ, რადგანაც ოპერა ტელევიზიიდან მოსმენილი აქვს ჩვენს მაყურებელს. იგი წარმოადგენს როგორც ე.ტ.ა.ჰოფმანის, ასევე ლიბრეტისტის ფანტაზიის ნაზავს, ეს ფანტაზია, უფრო მეტად, იკვებება ჰოფმანის რეალური სასიყვარულო ისტორიებით. ოპერა წარმოგვიდგინეს მაიკლ კეიესა და ჯან-კრისტოფ კეის რედაქციით (რადგან კომპოზიტორმა სიცოცხლეში ვერ დაასრულა ოპერა), რაც ამჟამად ყველაზე პოპულარული რედაქციაა, მოიცავს 5 აქტს, მასში შედის ბარკაროლა, ჰოფმანის კუპლეტები და ჯულიეტას არია მეოთხე აქტიდან და მეხუთე აქტის ჰოფმანის და მუზის კუპლეტები. რაც შეეხება შესრულებას, ჯესიკა პრატი აღემატებოდა ყველა სხვა შემსრულებლებს - მისი ტემპრი, ხმის სიძლიერე და ტექნიკა იყო შთამბეჭდავი. გარკვეული ხმის სილადის დეფიციტი რულადებში მან ოსტატურად დაფარა განსხვავებული ორნამენტაციით (პირველ რიგში ოლიმპიას არიის მეორე ნაწილში). სხვა მხრივ, იგი ძალზე კარგი იყო. გამოვეყოფდი, ასევე, კანადელ ბარიტონ რობერტ გლიდოუს (Robert Gleadow) - ლინდორფის, კოპელიუსისა და დაპერტუტოს შემსრულებელს. ეს მაღალი მომდერალი (წვერ-ულვაშებითა და გრძელი თმებით), ცდილობდა გარეგნული გამოსახულებითა და ქესტებით სახასიათო პალიტრა შეექმნა თავისი გმირისთვის. პირველ აქტში, ლინდორფის არიის შემდეგ, იგი დარბაზშიც კი ჩამოვიდა და მეოთხე რიგში, გაოცებულ მსმენელის გვერდზე დაჯდა. შესრულება იყო საკონცერტო, რადგან ბრემენის ცნობილი დარბაზი - 'ზარები' არ იძლევა ოპერის სრულყოფილად დადგმის საშუალებას, მომდერლები პარტიტურით ხელში და ჩვეულებრივი სადამო კოსტიუმებში გამოწყობილნი იყვნენ. გამონაკლისი იყო ჯესიკა პრატი, რომელიც ზოგიერთ აქტში იცვლიდა კაბას (ან სცენის ბოლოს პორტიკზე ჩანდა ვუალით) და ტენორი კრისტოფ მორტანი (Christophe Mortagne), რომელიც სპალანცანისა და ნატანაელის პარტიაში გამოდიოდა. ეს უკანასკნელი სცენაზე ჯადოსნური საკარნავა-

ლო მოსასხამითა და აჩეხილი თმებით გამოვიდა. სახასიათო იყო ასევე სხვა მეორეხარისხოვანი პარტიის შემსრულებელი, ტენორი მათიას ვიდალი (Mathias Vidal) - პატარა სიმაღლისა, სათვალეებით, დასის წვერებთან მუდამ „მოკინკლავე“ (განსაკუთრებით, ორკესტრის ახალგაზრდა მევიოლინე ქალბატონზე იყო „გადაკიდებული“), ის იყო საკმაოდ კომიკური და არტისტული, კერძოდ, მესამე აქტის ფრანცის კუპლეტებში. კარგად შეასრულა როლი ასევე მეცოსოპრანო ოდე ექსტრემომ (Aude Extrême). იგი ჰოფმანის ერთგული მეგობრის ნიკლაუსისა და მუზის როლში გამოდიოდა. ცხადია, მკითხველს დაებადება კითხვა - როგორი იყო ჰოფმანის პარტიის შემსრულებელი - ამერიკელი ტენორი ლეონარდო კაპალბო (Leonardo Capalbo) - არც ისე ეფექტური, როგორც მოსალოდნელი იყო - მან ოპერა ფრანგული სასიმღერო მანერით შეასრულა. მაგრამ, მეოთხე აქტიდან ხმის ფორსირება მოუწია - არც ამ მანერაში იყო მოსაწონი. სამაგიეროდ, ეს ხარვეზები გადაიფარა მინკოვსკის საუკეთესო დირიჟორობით და ანსამბლებში ვოკალისტების შეთახმებული შესრულებით. მინკოვსკის ინტერპრეტაცია დრამატული და სიღრმისეული იყო, ორკესტრი და გუნდი უნაკლოდ ასრულებდნენ დირიჟორის ჩანაფიქრს. აღსანიშნავია, პირველი ვიოლინო (ტიბო ნოალი - Thibault Noally) ჰოფმანის არიის მეორე აქტში და განსაკუთრებით, ნიკლაუსის რომანსის მესამე აქტში. მსმენელი მხურვალედ შეხვდა ამ სადამოს; მინკოვსკი სპექტაკლის დასასრულს მოლბა, მანამ კი აქტიური ხელმძღვანელი იყო და მკაცრიც კი, ერთხელაც უკმაყოფილება ვერ დამალა დასის სიზანტით, რადგან იგი წინააღმდეგობაში მოდიოდა მის სწრაფ და მოქნილ ტემპებთან.

შემდგომი სადამო, რომელიც უკვე პატარა ქალაქ ბრემერჰაფენში 3 სექტემბერს გაიმართა - კამერული მუსიკის კონცერტი იყო, რომელშიც თანამედროვეობის ორი სახელმოსხვეჭილი შემსრულებელი გამოვიდა - მევიოლინე რენო კაპუსონი (Renaud Capuçon) და პიანისტი დავით ფრე (David Fray). კონცერტი ჩატარდა ბრემერჰაფენის ინდუსტრიისა და კამერციის სახლის კამერულ დარბაზში. დარბაზი პატარა - სულ 12-რიგიანი იყო და იტევდა საშუალოდ

190 მსმენელს. ამის მიუხედავად, დარბაზის აკუსტიკა არ იყო იდეალური. ვიოლინოს გამოკვეთილი ხმა ფორტეპიანოსთან ბალანსს არ არღვევდა და კლავიშებიან ინსტრუმენტს არ ახშობდა. ორივე ინსტრუმენტალისტი ჩინებულ ფორმაში იყო. ბეთჰოვენის ცნობილი 'საგაზაფხულო/Frühlingssonate' სონატას (№5, ოპუსი 24) - გამოზომილი, დინამიური დასაწყისის შემდეგ მოჰყვა ელეგიური ადაჯიო, რომელიც შეიცვალა მხიარული სკერცოთი და ოპტიმისტური რონდოთი. მაღალი საშემსრულებლო ოსტატობა სახეზე იყო და ჩანდა, რომ მათ ეს ნაწარმოები დამუშავებული ჰქონდათ. შუბერტის სონატის 'დუო/Duo' ლა-მაჟორი, D574 პირველმა ნაწილმა ამ დუეტისათვის გარკვეული სიძნელეები შექმნა - ამ ნაწილის რთულ გადასვლებში წყობა ოდნავ დაიშალა, მაგრამ უკვე სკერცოში და შემდგომ, ანდანტინო და ალეგრო ვივაჩეში შემსრულებლებმა გამოავლინეს უბადლო ექსპრესია, რაც ფინალში ფორტისიმოში გადაიზარდა. შესვენების შემდეგ შესრულდა ბეთჰოვენის სონატა №7 ოპუსი 30/2. ამ სონატაში ინსტრუმენტალისტებმა ისევ მაღალი ჰარმონიზაცია გამოავლინეს - ამ მუსიკალურ ნაწარმოებში პიციკატოცკი მევიოლინემ ექსპრესიით შეასრულა. შთამბეჭდავი იყო საფინალო სკერცო - ჩქარ და საცეკვაო რიტმში გახვეული ბგერები თითქოსდა დახტოდნენ. ზოგადად, აღნიშნულ დუეტს, უფრო ექსპრესიული, ფორტისიმოსაკენ მიდრეკილება ახასიათებდა, რაც, სავარაუდოდ, ამ ეპოქის ნიშანია. ბისზე შესრულდა ბახის სონატის ფრანგმენტი. აქ კი, პირველად, ორკესტრანტებმა თავიანთ შესრულებაში ლირიზმი, სევდა და ფიქრი შეიტანეს. ოთხ სექტემბერს ისევ ბრემენის „ზარები“, რაც ფესტივალის ძირითად დარბაზს წარმოადგენს, პარიზული დასი

როსინის „სევილიელ დალაქს/Il Barbieri di Siviglia“ ასრულებდა. ოპერას უძღვებოდა ახალგაზრდა ფრანგი ვარსკვლავი - დირიჟორი ჟერემი რორე (Jérémie Rhorer) თავის ორკესტრთან ერთად 'Le Cercle de l'Harmonie'. მომღერლები ჩემთვის უცნობი იყო, გარდა აღმავივას შემსრულებლის - ტენორი მიკელე ანჯელინისა (Michele Angelini), რომელიც ზუსტად ამ როლში მოვისმინე ტელეტრანსლაციით და ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება დატოვა. ამუამადაც ოპერის საკონცერტო შესრულებას სთავაზობდნენ მაყურებელს. დირიჟორის ხელი და ორკესტრის გამოცდილება უკვე უვერტიურიდან გახდა ნათელი, რომელიც ნიუანსებით და აუჩქარებლად შესრულდა. ფიორელოსთან სცენის შემდეგ, გამოჩენისთანავე ანჯელინიმ გამოავლინა არატრადიციული ორნამენტების და მაღალი ნოტების გამოყენების ტენდენცია. მას თბილი, ნამდვილად სამხრეთული და არცთუ პატარა ხმა ჰქონდა, გრაფის კანცონაში (Se il mio nome) აქცენტები და ტემპი შეცვალა, რითაც მელოდიურ ხაზს ესპანური საცეკვაო რიტმი შესძინა. ფიგაროს შემსრულებელი - ფრანგი გიომ ანდრიო (Guillaume Andrieux) იყო მოქნილი, სხარტი - მაგრამ მისი ტემბრი ვერ გიზიდავდა, მადლები რბილი და შეუმჩნეველი ჰქონდა. იგი იგებდა ანსამბლებში, მაგრამ სადაც ვოკალი იყო გამოსახენი - უფერული რჩებოდა. როზინას როლში გამოდიოდა რუსი მეცოსოპრანო ანა გორიაჩოვა (Anna Goryachova). მის ხმას უფრო კონტრალტოს დავარქმევდი. კარგი ტექნიკა, მყარი მადლები ახასიათებდა. პირველ აქტში მომღერალი სრული ხმით მღეროდა - იქმნებოდა შთაბეჭდილება, რომ ხმით უნდოდა აევისო დარბაზი და მოეხიბლა მსმენელი. ეს როზინას პარტიისათვის და როსინის მუსიკისათვის შეუფერებე-

ლი იყო. მეორე და მესამე აქტში მომღერალმა შეამცირა 'ვერისტული' სიმღერა და მიუახლოვდა თავის პარტიას. ბარტოლოს როლში გამოვიდა უნგრელი ბანი - პეტერ კალმანი (Peter Kálmán), რომელიც სადამოხე ვოკალურადაც და არტისტულადაც ბრწყინავდა. „სევილიელი დალაქი“ საკონცერტო შესრულებაშიც იძლევა ფართო საშუალებას გამოავლინო მოქმედება და კომიზმი - ამ სპექტაკლს ეს არ აკლდა. გონივრულად გამოიყენეს სცენის ბუნებრივი გალერეა, განსაკუთრებით, პირველ აქტში. ბაზილიოს როლში უკვე ჩვენთვის ნაცნობი კანადელი ბას-ბარიტონი რობერტ გლიდოუ გამოდიოდა. მისგან მეტს ველოდი - მაგრამ პარტიისათვის საჭირო სიძლიერე და სიმტკიცე მის ხმას აკლდა - ამიტომაც ბაზილიოს სახე გაფერმკრთალდა და იგი ცენტრალური პერსონიდან მეორეხარისხოვანად იქცა. ამით კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რამდენად ძნელი პარტიაა ბაზილიოს როლი ამ ოპერაში. ოპერა შესრულდა სრული ვერსიით, სადაც გახსნილი იყო კუპირები ანსამბლებში, იყო ბერტას არია და რაც მთავარია საფინალო დიდი და რთული აღმავივას სცენა და არია გუნდთან (Cessa di piu resistere). ანსამბლი - ვოკალისტები და ორკესტრი შეკრული და ერთმანეთთან შეთანხმებულნი ჩანდნენ, მხოლოდ ამოვარდნილი იყო რუსი მეცოსოპრანო. მაგრამ უდავო იყო ერთი რამ - ეს სადამო ტენორის - მიკელე ანჯელინის ბენეფისი იყო. მთელი პარტია მან ახალგაზრდული ენერგიით, დაუდღელად ჩაატარა - რა ტემპი, რა სიძლიერე, რა ლეგატო, სილაღე ზედა რეგისტრში, ტექნიკურად ფიორიტურებს უნაკლოდ უმკლავდებოდა. თან პარტიაში დირიჟორის თანხმობით ბევრი ტექნიკური ცვლილება შეიტანა, რაც გხიბლავდა და გიზიდავდა. არა მგონია დღეს ვინმეს

ასე თავისუფლად და ეფექტურად შეუძლია ეს რთული ბელ-კანტოს პარტია შესრულოს. შესაძლოა ჩვენ საოპერო სცენის ახალი ვარსკვლავის დაბადების მომსწრენი ვართ. მსმენელმა გულთბილად მიიღო სპექტაკლი - ოვაციები არ წყდებოდა.

მეოთხე სპექტაკლი - იტალიური ბაროკო მუსიკა იტალიური დასის შესრულებით - გაიმართა 8 სექტემბერს პატარა ქალაქ ოლდენბურგის სახელმწიფო თეატრში. ოლდენბურგის თეატრს, როგორც თეატრებს ზოგადად ახასიათებთ, გრძელი და დრამატული წარსული აქვს. პირველად 1833 წელს აშენდა ხის თეატრი და იგი დრამატული თეატრის ფუნქციას ასრულებდა, მოგვიანებით 1881 წელს მის წინ აშენდა რენესანსის სტილის ქვის შენობა. ათი წლის თავზე თეატრს ხანძარი გაუჩნდა. 1893 წელს განახლებული შენობა ისევ გაიხსნა, მასში შიდა დიზაინი შეცვალეს (ბაროკო სტილში) და ელექტროსობა შეიყვანეს. 1921 წელს თეატრს, მასში განხორციელებულმა ცვლილებამ საოპერო მუსიკის შესრულების შესაძლებლობა მისცა. ეს ტრადიცია დღესაც გრძელდება - სეზონის განმავლობაში თეატრში იდგმება დრამატული პიესები, ოპერეტა, ბალეტი და ოპერა. ბუნებრივია, თეატრს ჰყავს თავისი მუდმივმოქმედი ორკესტრი და გუნდი. ეს კოხტა, საშუალო ზომის სამი-არუსიანი თეატრი გამოირჩევა მოხატული და მორთული ჭერით და ჭაღით. ჩანაწერებიდან ჩემთვის უკვე ნაცნობ ანსამბლს 'Concerto de' Cavalieri' მისი მუდმივმოქმედი ხელმძღვანელი მარჩელო დი ლიზა (Marcello di Lisa) უძღოდა. ამ სადამოსთვის ორკესტრი შედგებოდა 13 შემსრულებლისგან,, რომელთაგან 10 სიმებიანი ინსტრუმენტი იყო. პირველი ვიოლინო იმ სადამოს სახელგანთქმული ფედერიკო გულიელმო (Federico Gugliel-

mo) გახლდათ. ეს მევიოლინე, ბაროკო მუსიკის ცნობილი ინტერპრეტატორი, თავად ხელმძღვანელობს ორკესტრს L'Arte dell' რცო, რომელიც ტრადიციულად ვივალდის კამერულ და სხვა იტალიელი ბაროკო ეპოქის კომპოზიტორების მუსიკას ასრულებს. მომდერალი სამი იყო - სოპრანო ფრანჩესკა ასპრომონტე, მეცოლსოპრანო ტერეზა იერვოლინო და ბანი - რენატო დოლჩინი. ნიკოლა პორპორას (Nicola Porpora, 1686-1768) ორნაწილიანი სერენადა-კანტატა 'La lola'-ს წინ ორკესტრანტებმა ანჯელო რაგაცის სოლ მაჟორული სონატა შეასრულეს, რაც ერთგვარად 'გახურების' ტოლფასი იყო. პორპორას სერენადა იმ ეპოქის ტრადიციებისამებრ ხანგრძლივი ნაწარმოებია, რომელიც მრავალი ვოკალური ნომრისაგან შედგება - უპირატესად ერთი დუეტის, საფინალო ტრიოს, რეჩიტატივებისა და სოლო არიებისგან, დე

ლიზას შესრულების მანერა მეტად კონსერვატული იყო, დღეს - იტალიური კამერული ორკესტრების იმპროვიზაციული ინტერპრეტაციის ფონზე სხვანაირად ამ შესრულების მანერას ვერ დაარქმევ. გამოვყოფდი ფედერიკო გულიელმოს, რომელსაც იმ სადამოს დიდი ჯაფა დაადგა. მისი ვიოლინოს ხმა არ გამოირჩეოდა არც სიმძლავრით და არც ექსპრესიით ორკესტრის ზოგადი ტონალობის ფონზე. მომდერლებმა კი მაღალი კლასი უჩვენეს - მეცო-კონტრალტო ტერეზა იერვოლინოს (Teresa Iervolino) გამოვყოფდი მისი ვოკალური ტემბრის სილამაზითა და ტექნიკით (არიები: Scuote

qui l'aura; Scuote la chioma d'oro). ბანი რენატო დოლჩინი (დენატო ცოლცინი), ასევე ლამაზი კამერული ხმის პატრონი, კარგად ფლობდა პარტიას. გამოვყოფდი მის რეჩიტატივსა და არიას მეორე ნაწილიდან (Ho già la metre... Ombre oscure). არც სოპრანო ფრანჩესკა ასპრომონტე (Francesca Asmopronte) იყო ურიგო - თუმცა მის წკრიალა ხმას მაღლებზე ოდნავ მევირალა ელფერი დაჰყვებოდა. სხვა მხრივ, მასაც წუნს ვერ დადებდით (aria Usa tu l'armi). ერთი სიტყვით, იტალიელმა მომდერლებმა მაღალი კლასი უჩვენეს, მერამდენედ დაამტკიცეს, რომ ვოკალური მუსიკა მათი ხვედრია. რაც ეხება პორპორას უცნობ სერენადას - იგი არ გამოირჩეოდა რაიმე ორიგინალობით, მის მუსიკალურ ტექსტურაში იყო ტრადიციული ბაროკო მუსიკის ელემენტები და მელოდიური წყობა. უბრალოდ, ამის გახსენება იყო ფრიად სასიამოვნო. დარბაზში (ყოველ შემთხვევაში ჩემი რიგიდან) ხმები და კამერული ორკესტრი კარგად ისმოდა. მაყურებელმა თბილად მიიღო იტალიელი შემსრულებელი - ოვაციები არ წყდებოდა. დასმა ამის საპასუხოდ საფინალო ტრიო გაიმეორა. ასე დასრულდა ეს კამერული სადამო და ჩემი მონაწილეობა ბრემენის ფესტივალში. მაგრამ ფესტივალი გაგრძელდა - წინ სხვა სპექტაკლები და დიდი სახელები იყო - ფაბიო ბიონდი, რენე იაკობსი (ჰენდელის ულამაზესი ორატორიის რეპერტუარით), თუმცა რას გააწყობ, გეზი, თბილისისაკენ უკვე აღებული მქონდა. ბოლოს მაღლიერებით მინდა მოვიხსენიო ბრემენის ფესტივალის პრესასთან ურთიერთობის ხელმძღვანელი - ბატონი კერსტინ პრასლერი, რომლის ყურადღებისა და კეთილგანწყობის შედეგად მომეცა საშუალება უკვე მეორედ დავსწრებოდი გერმანიის ამ სახელგანთქმულ ფესტივალს. ყველა გაგზავნილი მოთხოვნა ბატონი პრასლერის მიერ იყო დაკმაყოფილებული, რაც ფესტივალის მომწყობი გერმანული მხარის გულისხმიერებასა და ყურადღებაზე მიუთითებს.

ქრონიკა

საქართველოს საბიბლიოთეკო ცხოვრება მოვლენები, ფაქტები

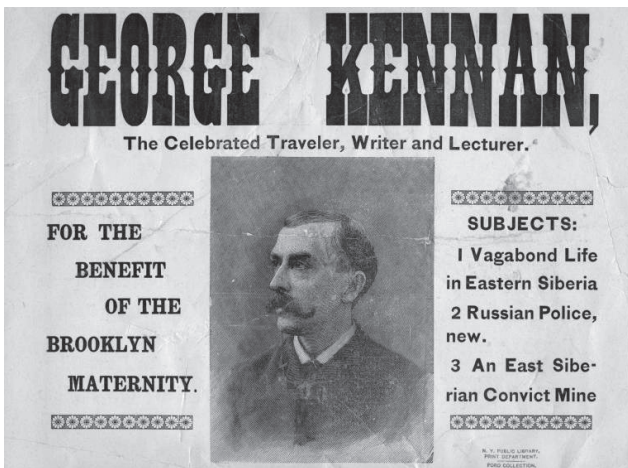
» **3 ივლისს** საქართველოს ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ღია ცის ქვეშ გაიმართა „წიგნის სივრცის“ წარდგენა. დაინტერესებულ პირებს შეუძლიათ ისარგე-

ბლონ მუზეუმის ღია ბიბლიოთეკით, სადაც სისტემატურად მოეწეობა ლიტერატურული საღამოები, საჯარო ლექციები. წიგნის სივრცის მოწყობის იდეა ეკუთვნის ეროვნულ მუზეუმს, საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას და საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტს.

» **5 ივლისს** ჯორჯ კენანის ალბომი „კავკასია“ ეროვნული ბიბლიოთეკის მკითხველებისთვის. რამდენიმე ხნის წინ, საზო-

კავშირდით ნიუ-იორკის საჯარო ბიბლიოთეკას, რომ კოლექციის შესახებ ვრცელი ინფორმაცია მოგვეპოვებინა. ახლახანს, ამავე ბიბლიოთეკის ხელოვნების, ნაბეჭდი მასალებისა და ფოტოგრაფიის განყოფილებიდან ვრცელი პასუხი მივიღეთ თანხმობით, რომ კოლექციის ლინკი ეროვნული ბიბლიოთეკის ვებგვერდზე, ქართველი მკითხველებისთვისაც განთავსდეს. ამავე დროს, აღმოჩნდა, რომ მოგზაურისა და „National Geographic“-ის დამაარსებლის, ჯორჯ კენანის მიერ გადაღებული ფოტოები თავიდან რომანოვების სასახლის ბიბლიოთეკაში ინახებოდა. გასაბჭოების შემდეგ, გამდიდრების მიზნით, უცნობმა პირებმა სურათები სასახლიდან გაიტაცეს, ქვეყნიდან გაიტანეს და ამერიკის შეერთებულ შტატებში გაყიდეს. როგორც შეგვატყობინეს, ჯორჯ კენანის ფოტოსურათები სასახლეში საჩუქრის სახით მოხვდა და განსაკუთრებული ხარისხით გამოირჩევა, მათ ვერცხლის, ხისა და სხვა ძვირფასი, დეკორატიული გაფორმება ამშვენებს. მოგვიანებით, გაბნეული სურათები ნიუ-იორკის საჯარო ბიბლიოთეკამ შეიძინა და კოლექცია შეავსო. მოგზაური, მკვლევარი და მწერალი, ჯორჯ კენანი 20 წლის იყო, როდესაც „ვესტერნ უნიონში“ მუშაობა დაიწყო და ციმბირში ტელეგრაფის გაყვანის შესაძლებლობების შესასწავლად გამოგზავნეს. ის იმდენად დაინტერესდა უცხო რეგიონით, რომ მთლიანად შეისწავლა ციმბირის, რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს ტერიტორია. ჯორჯ კენანის კვლევები იმდენად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ საფუძვლად დაედო ამერიკის შეერთებული შტატების მიერ რუსეთთან ურთიერთობების განსაზღვრას. მოგვიანებით, მოგზაურმა ცნობილი „National Geographic“ დააარსა და კვლევების არეალი კიდევ უფრო გაზარდა.

გადღებაში დიდი ინტერესი გამოიწვია ნიუ-იორკის საჯარო ბიბლიოთეკაში დაცულმა, ჯორჯ კენანის ფოტოალბომმა კავკასიის შესახებ „The Caucasus“, რომელიც საქართველოში გადაღებულ 300-მდე უცნობ და უნიკალურ ფოტოს მოიცავს. მკითხველების სურვილისამებრ, დაგუ-

ლებიც რეკოლუციამდე, რეკოლუციის შემდეგ და საბჭოთა რეპრესიების პირველ პერიოდზეც მოგვითხრობს. მის გასაცნობად დაკლიკეთ ფოტოსა და ლურჯ ლინკზე.

ახლო მომავალში, ვრცელ ინფორმაციას ველოდებით ნიუ-იორკის საჯარო ბიბლიოთეკის კვლევითი განყოფილებიდან, რომელსაც ასევე გაგაცნობთ.

დამატებითი ინფორმაციისთვის მოგვმართეთ მარჯორი და ოლივერ უორდროპების სახელობის ანგლო-ამერიკულ სამკითხველო დარბაზში.

- » **6 ივლისს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ ჩაატარა აქცია „იკითხე სიმწვანეში“ მარო მაყაშივილის ბაღში (მესამე კორპუსი) დაინტ-

ერესებული პირებს, მკითხველებს შეეძლოთ ეროვნული ბიბლიოთეკისათვის გადაეცათ ყვავილები, ნერგები; ნაჩუქარი მცენარეები განთავსდება ბიბლიოთეკის ვაჟა-ფშაველას სახელობის დარბაზში.

- » **12 ივლისს** ეროვნული ბიბლიოთეკის მკითხველებისთვის ციფრული ბიბლიოთეკის, JSTOR-ის ღია მასალებზე წვდომა შესაძლებელია ბიბლიოთეკის ვებგვერდიდან. პენ ცცესს მასალები საიტზე აღნიშნულია მწვანე ნიშნით.

- » **13 ივლისს** საქართველოს პარლამენტი ეროვნულ ბიბლიოთეკაში „მ2 უძრავი ქონების“ მხარდაჭერით გაიხსნა ვაჟა-ფშაველას სამკითხველო დარბაზი. აქვე განთავსდა ეროვნული ბიბლიოთეკის მკითხველთა რეგისტრაციის განყოფილება. ვაჟა-ფშაველას სამკითხველო დარბაზში გამოსვენებულია პოეტის შემოქმედების სიცოცხლეშივე დაბეჭდილი უნიკალური გამოცემები. მისი პორტრეტები და ბიბლიოთეკის ფონდებში დაცული ვაჟს ხელნაწერები. სამკითხველო დარბაზის გახსნაზე მოწვეულ სტუმრებს სიტყვით მიმართეს „მ2 უძრავი ქონების“ გენერალურმა დირექტორმა ირაკლი ბურდილაძემ

და ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურმა დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ.

- » **18 ივლისს** ოდესის ნაციონალურ ბიბლიოთეკაში გაიმართა გიორგი კეკელიძის

საჯარო ლექცია-სემინარი. ლექციას ესწრებოდნენ ოდესის ბიბლიოთეკარები.

- » **19 ივლისს** ოდესის ნაციონალურ ბიბლიოთეკაში გაიხსნა ქართული წიგნის კუთხე. ეს რიგით ორმოცდამეათე ქართული წიგნის კუთხეა, რომელიც გაიხსნა საზღვარგარეთ. დაგეგმილია ოდესის ბიბლიოთეკაში დაცული მასალების გაციფრება, რომლებიც საქართველოს შეეხება.

- » **24 ივლისს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში კომპანია „ბოქს მედია გრუპსა“ და ეროვნულ ბიბ-

ლიოთეკას შორის გაფორმდა მემორანდუმი, რომელსაც ხელი მოაწერეს ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურმა დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ და კომპანიის ხელმძღვანელმა ლაშა ხმაღაძემ. დოკუმენტის თანახმად, „ბოქს მედია გრუპმა“

ეროვნულ ბიბლიოთეკას პროექტ www.city360.ge-ის ფარგლებში გადაღებული 360-გრადუსიანი ფოტოები და ვირტუალური ტურები გადასცა.

» **25 ივლისს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას ისრაელის ქნესეთის აპარატის უფროსი იარდენა მეღერ-ჰოროვიცი ესტუმრა. მას ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორი გიორგი კეკელიძე შეხვდა. იარდენა მეღერ-

ჰოროვიცმა დაათვალიერა ბიბლიოთეკა და ეროვნული ბიბლიოთეკის მეგობართა

ჯგუფში გაერთიანდა.

» **30 ივლისს** როვნულმა ბიბლიოთეკამ და მოძრაობა „ეკვილიბრიუმმა“ მორიგი მნიშვნელოვანი საქმე წამოიწყო: №წიგნიერი-ის ფარგლებში ახალქალაქის ყველა სოფლის სკოლაში ბიბლიოთეკა მოეწყო-

ბა. ახალქალაქის ილია ჭავჭავაძის სახელობის 3 საჯარო სკოლაში ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურმა დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ ლექცია წაიკითხა. „ეკვილიბრიუმმა“ კი სოფელ ოკამის სკოლისთვის ასამდე ახალი წიგნი ჩაიტანა.

» **1 აგვისტოს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის მეექვსე კორპუსში (ს. ცინცაძის 63) აგვისტოს ომისადმი მიძღვნილი მემორიალური კედელი გაიხსნა. „აგვისტოს 10“ კამპანია „ძალა

ევროპაშია“-ს ფარგლებში განხორციელდა. კამპანიის მიზანი იყო საზოგადოების ინფორმირებულობის ამაღლება ევროპულ და ევრო-ატლანტიკურ გაერთიანებებში ინტეგრაციის დადებითი მხარეების შესახებ და საზოგადოების მეტი ჩართულობა დასავლური ღირებულებების სწორად გააზრებასა და პოპულარიზაციის პროცესში.

» **21 სექტემბერს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ საქართველოს პარლამენტში გამართა საკუ-

თარ ფონდებში დაცული უნიკალური ექსპონატების გამოფენა. ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ კერძო პირებისა და კოლექციონერებისგან ექსკლუზიურად შეიძინა მათი კუთვნილი ისტორიული, კულტურული და სამეცნიერო ხასიათის კოლექციები: წიგნებისა და ჟურნალ-გაზეთების პირველი და უნიკალური გამოცემები, რუკები, ქართველ მხატვართა რამდენიმე ნახატი, ასევე ორი ცნობილი ქართველი კარიკატურისტის კოლექცია, რომელიც რამდენიმე ათას კარიკატურასა და შარუს მოიცავს; ბიბლიოთეკამ ასევე შეიძინა რამდენიმე მწერლის, საზოგადო მოღვაწისა და პოლიტიკოსის პირადი არქივებიც, რომლებშიც ინახება უამრავი ისტორიული დოკუმენტი, უნიკალური ავტოგრაფი, ფოტო და სხვა საარქივო მასალა. საზოგადოებისთვის საინტერესო იყო ეროვნული ბიბლიოთეკის გამდიდრებული ფონდებიდან რამდენიმე ათეული უნიკალური, იშვიათი დოკუმენტისა და ექსპონატის ხილვა ერთ გამოფენაზე. გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო: იოსებ იმედაშვილის არქივიდან ფოტოები და ხელნაწერები (მათ შორის მიხეილ ჯავახიშვილის ავტოგრაფი); პოლიკარპე კაკაბაძის არქივიდან ხელნაწერები; გიგლა ფირცხალავას კარიკატურები; პაოლო იაშვილის 2 ნახატი; ემიგრანტების არქივიდან ცალკეული დოკუმენტები; ფილიპე მახარაძის არქივიდან წიგნი ივანე ჯავახიშვილის ავტოგრაფით; გრიგოლ რობაქიძის პორტრეტები (ავტორის პირველი გამოცემა) და სხვ.

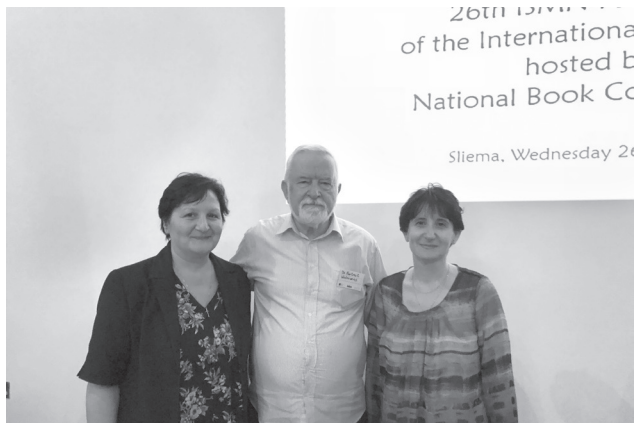
» **25 სექტემბერს** 24-26 სექტემბერს მალტაში, ქალაქ სლიემაში, ჩატარდა ISBN-ისა და ISMN-ის ყოველწლიური გენერალური შეხვედრა, რომელსაც საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ISBN-ის, ISMN-ისა და ISSN-ის განყოფილების წარმომადგენელი იმყოფებოდა.

ფილების უფროსი ნინო სიმონიშვილი და ამავე განყოფილების თანამშრომელი მაია გომართელი იმყოფებოდნენ. შეხვედრაში, რომელიც პანელ-დისკუსიის ფორმატში წარიმართა, მონაწილეობას იღებდა 50 ქვეყნის წარმომადგენელი. საქართველოს წარმომადგენლობა წელს, 20 წლის განმავლობაში პირველად, დაესწრო ამ შეხვედრას. ნინო სიმონიშვილი და მაია გომართელი შეხვდნენ ISBN-ის საერთაშორისო სააგენტოს გენერალურ დირექტორს სტელა გრიფიტსა და ნიკ ვუდს, ISMN-ის საერთაშორისო სააგენტოს გენერალურ დირექტორს ჰარტმუტ ვალრავენსა და კაროლინ იუნგერს. შეხვედრებმა წარმატებით და ნაყოფიერად ჩაიარა.

» **3 ოქტომბერს** ეროვნული ბიბლიოთეკა შეუერთდა გაფანტული სკლეროზის საინფორმაციო კამპანიას „ერთად ერთმანეთისთვის“.

» **11 ოქტომბერს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას ეწვივნენ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის კაბინეტის უფროსი ნიკოლოზ სამხარაძე და პარლამენტის თავმჯდომარის მრჩეველები თენგიზ შარმანაშვილი და თორნიკე ჭეიშვილი. მათ ეროვნულ ბიბლიოთეკას საქართველოს კონსტიტუციის განყოფილების უფროსი ნინო სიმონიშვილი და ამავე განყოფილების თანამშრომელი მაია გომართელი იმყოფებოდნენ.

ის ახალი რედაქციის ქართული და ინგლისური გამოცემები გადმოსცეს. კონსტიტუციის ახალი რედაქცია სულ მალე გახდება ხელმისაწვდომი ეროვნული ბიბლიოთეკის მკითხველისთვის. აღსანიშნავია, რომ უახლოეს მომავალში ახალი კონსტიტუცია ეროვნული ბიბლიოთეკის ბაზებში ელექტრონულადაც იქნება განთავსებული.

- » **11 ოქტომბერს** ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობაზე, რომელზეც წელს საქართველო მთავარი საპატიო სტუმარია, ეროვნული ბიბლიოთეკის წარმომადგენლები, გიორგი კეკელიძე და ლევან თაქთაქიშვილი დაესწრნენ. საქართველოს პავილიონში, გიორგი კეკელიძის „თომას ზდაპრების“ (გამოცემლობა „საქართველოს უნივერსიტეტი“, 2016) გერმანული გამოცემის პრეზენტაცია გაიმართა. წიგნი გერმანულმა გამომცემლობამ, Lauinger Verlag-მა აღნიშნული მოვლენისთვის გამოსცა.
- » **18 ოქტომბერს** ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გაიმართა შეხვედრა საერთაშორისო საბიბლიოთეკო კომპანიის, EBSCO-ს წარმომადგენლობასთან, რომლის მიზანია ჩვენი მკითხველებისთვის ახალი ბაზების ჩართვისა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. EBSCO Discovery Service სრული

ერვას“ შორის თანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა. ორგანიზაციის წარმომადგენლებმა ეროვნულ ბიბლიოთეკას იტალიური ენის შესახებ სამეცნიერო კვლევების კრებული, ასევე თანამედროვე მწერლების ნაწარმოებების იტალიური თარგმანები გადასცეს. წიგნები იტალიურ ბიბლიოთეკაში დაიდებს ბინას. ორგანიზაცია ეროვნული ბიბლიოთეკის თანამშრომლებისთვის იტალიური ენის შემსწავლელ კურსს ჩაატარებს.

- » **25 ოქტომბერს** საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის მეექვსე კორპუსში აკაკი ბაქრაძის სახელობის კაბინეტი გაიხსნა. დონისძიება მწერლის, პუბლიცისტისა და საზოგადო მოღვაწის 90 წლის იუბილეს მიეძღვნა. კაბინეტი გახსნეს მწერლის შვილმა ლაშა ბაქრაძემ,

ტექსტების საძიებო სისტემა შესაძლებელს ხდის სასურველი მასალის ერთ ცდაში მოიძიებას, რისთვისაც 50 000 ჟურნალს, 6 მილიონზე მეტ წიგნს, 100 მილიონზე მეტ საგაზეთო სტატიას და 400 000 მოხსენებას აერთიანებს.

- » **22 ოქტომბერს** ეროვნულ ბიბლიოთეკასა და იტალიურ-ქართულ ორგანიზაცია „მინ-

ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ და პარლამენტის განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის კომიტეტის თავმჯდომარემ მარიამ ჯაშმა. აკაკი ბაქრაძის კაბინეტში ეროვნული ბიბლიოთეკის სამოქალაქო განათლების განყოფილება იმუშავებს და კაბინეტის სპეციფიკაც სამოქალაქო განათლების მიმართულება იქნება.

ნეკროლოგი

გენადი მახარაძის გამოსათხოვარი

საკაკი წერეთლის სახელობის ქალაქ ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკა დრმა მწუხარებას გამოთქვამს დირექტორის, ბატონი გენადი მახარაძის გარდაცვალების გამო.

გენადი მახარაძე დაიბადა 1958 წლის 16 სექტემბერს. 1978-1982 წ.წ. სწავლობდა მოსკოვის კულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის საბიბლიოთეკო ფაკულტეტზე, სადაც მიენიჭა ბიბლიოთეკათმცოდნეობის და ბიბლიოგრაფის სპეციალისტის წოდება. 1984-1988 წ.წ. მოსკოვის კულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის ასპირანტურაში წიგნთმცოდნეობის სპეციალობაზე. ამ პერიოდში მუშაობდა სადისერტაციო თემაზე: „წიგნის გამოცემის საქმის ჩამოყალიბება და განვითარება აჭარაში 1879-1985 წ.წ.-ში, რისთვისაც მოსკოვის სპეციალიზებული საბჭოს გადაწყვეტილებით 1988 წლის 30 დეკემბერს მიენიჭა ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატის წოდება წიგნთმცოდნეობის სპეციალობით.

1988-1989 წ.წ. მუშაობდა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის აკაკი წერეთლის სახელობის სახელმწიფო რესპუბლიკური ბიბლიოთეკის უფროს მეთოდისტად, 1989-1991 - აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროს ხელოფლების სასწავლო დაწესებულებათა მეთოდკაბინე-

ტის მეთოდისტად. 1991-1992 წ.წ. - აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სახელმწიფო მუზეუმის უფროს მეცნიერ მუშაკად. 1992-1993 წ.წ. - აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროს წამყვან სპეციალისტად, 1994-1997 წ.წ. თბილისის, მოსკოვისა და სანკტ-პეტერბურგის ბიბლიოთეკებში და არქივებში იკვლევდა მასალებს სადოქტორო თემისთვის „ბეჭდვითი სიტყვა აჭარაში“. 1997 წლის 16 სექტემბრიდან, 21 წლის განმავლობაში, 2018 წლის 5 სექტემბრამდე (გარდაცვალების დღემდე) მუშაობდა აკაკი წერეთლის სახელობის ქალაქ ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკის დირექტორად.

2003 წელს სტაჟირება გაიარა ამერიკის შეერთებულ შტატებში სახელმწიფო დეპარტამენტის განათლების და კულტურის საკითხთა ბიუროს პროგრამით, რომელიც ითვალისწინებდა საბიბლიოთეკო სფეროს დირექტორთა კვალიფიკაციის ამაღლებას. (აშშ-ის კონგრესის ბიბლიოთეკაში ,

ქალაქ ვაშინგტონის და ქალაქ ატლანტის საბიბლიოთეკო გაერთიანებაში). გამოქვეყნებული ჰქონდა სამეცნიერო შრომები და სტატიები სხვადასხვა გამოცემებში. იყო საბიბლიოთეკო ასოციაციის წევრი.

ფასდაუდებელი და უსახღვროა ბატონი გენოს დამსახურება ბათუმში საჯარო ბიბლიოთეკის შენარჩუნება-განვითარების საქმეში. მისი ბიბლიოთეკისადმი უერთგულესი დამოკიდებულების და დიდი პროფესიონალიზმის წყალობით ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკა განვითარების და სიახლეების თანმდევი და ბათუმის საზოგადოების მუდმივი თავშეყრის ადგილი გახლდათ.

თანაგრძნობას ვუცხადებთ ოჯახს, ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკის კოლექტივს, ბათუმელებს და სრულიად საქართველოს საბიბლიოთეკო საზოგადოებას.

აკაკი წერეთლის სახელობის ქალაქ ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკის ადმინისტრაცია

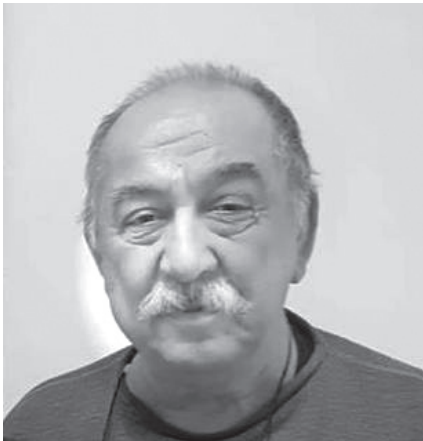
ქ. ბათუმის სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკის თანამშრომლებს, ბათუმის ინტელიგენციას უდროოდ გამოაკლდა ქალაქის ერთი უთვალსაჩინოესი მკვიდრი, პროფესიონალი ბიბლიოთეკათმცოდნე, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი გენადი მახარაძე. მოსკოვის კულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ იგი აქტიურად იკვლევდა აჭარაში ბეჭდვითი სიტყვის განვითარების პრობლემებს. სხვადასხვა დროს მოღვაწეობდა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროში, აჭარის სახელმწიფო მუზეუმში, 1997 წლიდან გარ-

დაცვალებამდე ხელმძღვანელობდა ქ. ბათუმის ა. წერეთლის სახელობის საჯარო ბიბლიოთეკას. გენადი მახარაძეს, როგორც პროფესიონალსა და ჭეშმარიტ მამულიშვილს ფასადაუდებელი ღვაწლი მიუძღვის ქ. ბათუმში საბიბლიოთეკო ქსელის შენარჩუნებისა და წარმატებული ფუნქციონირების საქმეში. ორი ათეული წლის განმავლობაში იგი შემოქმედებითად ხელმძღვანელობდა აჭარის მთავარ ბიბლიოთეკას, იყო გულისხმიერი, მადლით მოსილი და ჭეშმარიტი მენეჯერი; თანამშრომლებში და ქალაქში გამოიჩინოდა როგორც დახვეწილი გემოვნებისა და დიდი სულიერი შემართების მქონე პიროვნება; უბრალო, ადამიანებთან ურთიერთობაში სიყვარულითა და მადლით მოსილ ინტელიგენტს კარგად ჰქონდა შეგნებული წიგნისა და ბიბლიოთეკის ადგილი ახალგაზრდობის პატრიოტულ სულისკვეთებით აღზრდის საქმეში. გენადი მახარაძე სისტემატურად, შეუწელებელი ძალისხმევით ადევნებდა თვალყურს ბიბლიოთეკებში ახალი ტექნოლოგიების დანერგვისა და პოპულარიზაციის საკითხებს, კარგად ესმოდა რა წიგნის ადგილი ინფორმაციის საუკუნეში. გენადი მახარაძე აქტიურად მონაწილეობდა რესპუბლიკურ და საერთაშორისო საბიბლიოთეკო კონფერენციების მუშაობაში. აქვეყნებდა სტატიებს საბიბლიოთეკო მუშაობის თანამედროვე პრობლემის შესახებ.

უფალმა დაუმკვიდროს ადგილი მის წმინდა სულს ზეციურ სასუფეველში.

*საქართველოს პარლამენტის ეროვნული
ბიბლიოთეკა, საქართველოს საბიბლიოთეკო
ასოციაცია, ჟურნალ „საქართველოს
ბიბლიოთეკის“ რედაქცია*

გულდასაწყვეტი დანაკლისი

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის კოლექტივს უდროოდ გამოაკლდა ერთი ღირსეული, უთვალსაჩინოესი და უკეთილშობილესი თანამშრომელი ავთანდილ ჩიტიძე. პროფესიით გეოგრაფ-გეოლოგი წლების განმავლობაში

ხელმძღვანელობდა ამავე ბიბლიოთეკის კარტოგრაფიის განყოფილებას. როგორც პროფესიონალი და მაღალი პასუხისმგებლობით აღვსავსე პიროვნება ყოველთვის გამოირჩეოდა მისაბაძი ქცევით, თავმდაბლობითა და მოსიყვარულე გულით. შვიდათეულ წელს გადაცილებული დიდი სულიერი შემართებით ებრძოდა ავადმყოფობას; იყო უძლეველი მისწრაფებებისა და შესაშური ნებისყოფის, სამშობლო ქვეყნის მოტრფიალე და გულმხურვალე მამულიშვილი, ოჯახზე მზრუნველი და მარად ფხიზელი გონების პატრონი. მისი სახით ოჯახმა, ახლობლებმა და თანამშრომლებმა დაკარგეს ქრისტესმეორი სიყვარულით აღვსილი გულის პატრონი, მეგობარი და კოლეგა, რომელმაც სიცოცხლის განთიადიდან გარდაცვალებამდე ღირსეულად განვლო ამქვეყნიური ცხოვრების გზა. უფალმა დაუმკვიდროს მარადიული სასუფეველი.

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, ჟურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ რედაქცია.

ავთანდილ ჩიტიძის მოსაგონარი

გედმეტია სიტყვები ავთანდილ ჩიტიძის ღირსებათა ჩამოსათვლელად. ძნელად მოიძებნება ადამიანი, ვისაც ის არ უყვარდა, არ სცემდა პატივს მის პიროვნებას. მან თავისი უდროოდ წასვლით გული დაწვევითა ოჯახის წევრებს, ახლობლებს, კოლეგებს. ის იყო ადამიანი - ოჯახის წევრებზე

ზედმეტად მზრუნველი, მეგობრების ერთგული, თანამშრომლების მოსიყვარულე და სამშობლოს სიყვარულით მუდამ გულანთებული, თავისი მამაშვილური დამოკიდებულებითა და მეგობრობით გულს უთბობდა ყველას. ის წავიდა და გულში დარჩა მასთან დაკავშირებული ყველა ტკბილი მოგონება.

ლოლა სანაია

ვაჟა-ფშაველას სახელობის სამკითხველო დარბაზი

აკაკი ბაქრაძის კაბინეტი

